

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

TÜRKİYE’DEKİ İLKÖĞRETİM DÜZEYİNDEKİ EĞİTİLEBİLİR
ZİHİNSEL ENGELLİLER İÇİN MÜZİK EĞİTİMİNİN DURUMU VE
ÖĞRETİM PROGRAMI MODEL ÖNERİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Ceren ÇAKIR DOĞAN

Ankara
Nisan, 2011

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

TÜRKİYE’DEKİ İLKÖĞRETİM DÜZEYİNDEKİ EĞİTİLEBİLİR
ZİHİNSEL ENGELLİLER İÇİN MÜZİK EĞİTİMİNİN DURUMU VE
ÖĞRETİM PROGRAMI MODEL ÖNERİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ceren ÇAKIR DOĞAN

Danışman: Doç. Dr. Belir Tecimer

**Ankara
Nisan, 2011**

Ceren akır Doğan'ın Türkiye'deki İlköğretim Düzeyindeki Eğitilebilir Zihinsel Engelli ğrenciler İçin Müzik Eğitiminin Durumu ve ğretim Programı Model nerisi başlıklı tezi 4 Mayıs 2011 tarihinde jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik ğretmenliği Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Başkan: Prof. Nezihe şENTüRK

.....

ye (Tez Danışmanı): Doç. Dr. Belir TECİMER

.....

ye: Yrd. Doç. Dr. Mehmet şEREN

.....

ÖNSÖZ

Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitilebilir zihinsel engelliler ilköğretim okullarında öğrenim gören zihinsel engelli çocuklara verilen müzik eğitiminin durum tespiti amacıyla yapılmış olan bu çalışmanın planlanması ve yürütülmesinde başlangıçtan sonuçlandırılmasına kadar her aşamada benden bilgisini, emeğini ve yardımlarını esirgemeyen tez danışmanım Doç. Dr. Belir Tecimer’e teşekkürü borç bilirim.

Araştırmanın geçerlilik ve güvenilirlik ile ilgili istatistiklerinin hazırlanmasındaki yardımlarından ötürü Prof. Dr Yılmaz Akdi’ye ve örneklem seçimi konusundaki yardımları için Doç. Dr. Rıdvan Süer’e teşekkür ederim.

Araştırmanın Türkiye genelinde yapılması konusunda gerekli izinleri sağladığı için Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Daire Başkanlığına, araştırmaya katılmış olan okul müdürlüklerine ve öğretmenlere göstermiş oldukları ilgi, alaka ve yardımları için teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca destekleri için aileme ve eşime, bana zihinsel engelli öğrencileri tanıma ve inceleme fırsatı sağlayan annem Fizyoterapist Yüksel Çakır’a teşekkürü borç bilirim.

Ceren ÇAKIR DOĞAN

ÖZET

TÜRKİYE’DEKİ İLKÖĞRETİM DÜZEYİNDEKİ EĞİTİLEBİLİR ZİHİNSEL ENGELLİLER İÇİN MÜZİK EĞİTİMİNİN DURUMU VE ÖĞRETİM PROGRAMI MODEL ÖNERİSİ

ÇAKIR DOĞAN, Ceren

Yüksek Lisans, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Belir TECİMER

Nisan-2011, 123 sayfa

Bu araştırmanın amacı Türkiye’de ilköğretim okullarında öğrenim gören eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilere verilen müzik eğitiminin uygulanan müzik dersi öğretim programı, ders işleniş ve derslerin işlendiği sınıf ortamı açısından durumunu tespit etmektir. Araştırmanın evreni, Türkiye’deki eğitilebilir zihinsel engelliler ilköğretim okullarında bu öğrencilerle Müzik dersi işleyen özel eğitim sınıf öğretmenleri ve müzik öğretmenleridir.

Türkiye’deki eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilere verilen müzik eğitiminin uygulanan müzik dersi öğretim programı, sınıf ortamında bulunan öğretim araç-gereçleri, çalgılar, elektronik aygıtlar ve ders işleniş süreci açısından durum tespiti için anket uygulaması yapılmıştır. Anket formunda çoğunlukla dereceli-ölçekli (Likert) tip sorular bulunmaktadır. Elde edilen verilerin analizi istatistiksel olarak yapılmıştır. Analiz sonuçları ise tablo ve grafikler ile gösterilmiştir. Uygulanmakta olunan müzik dersi öğretim programı ile ilgili öğretmen görüşleri temel alınarak elde edilen veriler doğrultusunda bir öğretim programı model önerisi hazırlanmıştır. Model önerisinin hazırlanması aşamasında İngiltere, Kanada ve Yeni Zelanda ülkelerinde eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilere uygulanmakta olunan ilköğretim müzik dersi öğretim programları incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Eğitilebilir zihinsel engelli öğrenciler, zihinsel engelli öğrenciler için müzik eğitimi, müzik eğitimi.

ABSTRACT

The Status of Elementary Music Education for Educable
Mentally Handicapped Students in Turkey
and The Proposal of a New Curriculum Model

ÇAKIR DOĞAN, Ceren

Post Graduate, Music Teaching Program

Thesis Advisor: Associate Proffessor Dr. Belir Tecimer

June-2011, 123 pages

This study's primary purpose is to state the overall condition of elementary music education for educable mentally retarded children by investigating the convenience and effectiveness of the elementary music curriculum for the above mentioned students, the conditions of the classrooms and processes of the music lessons in Turkey. A survey has been carried out to collect the data from the the Music and Special Education teachers of the educable mentally retarded students.

The survey form has been prepared to find out the teachers opinions about overall and specific expectations from the music curriculum, the conditions of the classrooms for music lessons, the teaching materials, the musical instruments, the electronic devices for teaching music and processes of music lessons for the educable mentally retarded children. The survey form consists of multiple choice questions that most of them are structured in Likert Scale. The data that has been gathered from the survey was analyzed statistically. Based on the data provided from the research and the elementary music curriculum for the educable mentally retarded students in Turkey, a model proposal has been developed. For this model program, the elementary music curricula for the educable mentally retarded students in the United Kingdom, Canada and New Zealand have been overvieved.

Key Words: Educable mentally retarded students, music education for mentally retarded students, music education

İÇİNDEKİLER

JURİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	i
ÖN SÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ	viii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	x

1. GİRİŞ.....	1
1.1 Problem Durumu	1
1.2 Amaç.....	3
1.3 Önem.....	4
1.4 Varsayımlar	5
1.5 Sınırlılıklar	6
1.6 Tanımlar	6
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	8
2.1 Eğitilebilir Zihinsel Engelli Çocuklarda Müzik Eğitimi	9
2.2 Zihinsel Engelli Çocuklar İçin Özel Eğitim.....	10
2.3 Zeka Geriliği	10
2.4 Zeka Geriliğinin Nedenleri	10
2.4.1 Genetik ve Kromozomsal Etkenler.....	10
2.4.2 Sebebi Bilinmeyen veya Çoğul Olan Hastalıklar	14
2.4.3 Çevresel ve Psikososyal Etkenler	14
2.4.3.1 Doğum Öncesi Etkenler	14
2.4.3.2 Doğum Anı Etkenleri	15
2.4.3.3 Doğum Sonrası Etkenleri.....	15
2.4.3.4 Psikososyal Etkenler.....	16
2.5 Zeka Geriliğinde Sınıflandırma.....	16
2.6 Zihinsel Engelli Öğrencilerin Eğitim Süreci.....	16
2.7 Zeka Geriliği ve Zihinsel Engelli Çocukların Eğitiminde Tarihsel Gelişim	17

2.8 Türkiye’de Zihinsel Engelli Çocukların Eğitim Aldığı Kurumlar	21
2.9 Ülkemizde Özel Eğitimin Tarihsel Gelişimi.....	22
2.10 Özel Eğitim Rehberlik Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Yapısı.....	23
2.11 Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireyler İçin Yasal Düzenlemeler	24
 3. YÖNTEM	 26
3.1 Araştırmanın Modeli.....	26
3.2 Evren ve Örneklem	27
3.3 Verilerin Toplanması.....	32
3.4 Verilerin Analizi.....	33
 4. BULGULAR VE YORUM.....	 34
4.1 Kişisel Bilgiler.....	34
4.1.1 Öğretmen Yaşı.....	34
4.1.2 Öğretmen Cinsiyeti	35
4.1.3 Öğretmenlik Alanı	35
4.1.4 Öğretmenlik Tecrübesi.....	36
4.1.5 Eğitim Durumu	37
4.1.6 Mezun Olunan Eğitim Kurumu	38
4.1.7 Müzik Öğretmenlerinin İşlediği Müzik Derslerine Özel Eğitim Öğretmeni Katılımı.....	40
4.2 Sınıf Ortamı.....	41
4.2.1 Ders İşlenilen Sınıf Ortamı	41
4.2.2 Sınıf Ortamında Bulunan Genel Öğretim Araç Gereçleri.....	42
4.2.3 Sınıf Ortamında Bulunan Çalgılar	44
4.2.4 Ders İşlenişinde Kullanılan Çalgılar.....	45
4.2.5 Sınıf Ortamının Öğrenciye Uygunluğu.....	46
4.2.6 Sınıf Ortamında Bulunan Öğretim Araç-Gereçlerinin Yeterliliği.....	47
4.3 Müzik Dersi Öğretim Programı.....	48
4.3.1 Genel Amaçlar	48
4.3.2 Özel Amaçlar.....	49
4.4 Ders İşleniş Süreci.....	53
4.4.1 Sınıflarda Bulunan Öğrenci Sayısı	53
4.4.2 Ders Süresinin Yeterliliği.....	54

4.4.3 Yer Verilmekte Olunan Etkinlikler.....	55
4.5 Sinama-Ölçme Yöntemleri ve Değerlendirme Durumları.....	56
4.5.1 İşlenen Konuyu Öğrenme Oranı.....	56
4.5.2 Kullanılan Sinama-Ölçme Yöntemleri.....	57
 5. EĞİTİLEBİLİR ZİHİNSEL ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN İLKÖĞRETİM MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI MODEL ÖNERİSİ.....	 59
 5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	 88
5.1 Sonuç	88
5.2 Öneriler	90
5.2.1 Sınıf Ortamı	90
5.2.2 Ders İşleniş Süreci	91
5.2.3 Müzik Dersi Öğretim Programı	92
5.2.4 Sinama-Ölçme Yöntemleri ve Değerlendirme Durumları	92
 KAYNAKÇA.....	 93
 EKLER	 97
EK 1: MEB Eğitimi Araştırma Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Veri Toplama Aracı Uygulaması İzin Yazısı	98
EK 2: Anket Formu	99
EK 3: MEB İlköğretim Okulu Orta Düzeyde Öğrenme Yetersizliği (Eğitilebilir) Olan Çocuklar Eğitim Programı, Müzik Dersi Öğretim Programı.....	107

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: İlköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engellilerin eğitim gördüğü okullara göre sınıf, öğretmen ve öğrenci sayısı	22
Tablo 2: Türkiye’deki eğitilebilir zihinsel engelliler ilköğretim okulları.....	27
Tablo 3: Anket formu gönderilmiş olan okullar	29
Tablo 4: Araştırmanın örneklemi	30
Tablo 5: Öğretmenlerin yaş dağılımlarının sıklıkları ve yüzde oranları	33
Tablo 6: Öğretmenlerin cinsiyet dağılımlarının sıklıkları ve yüzde oranları.....	34
Tablo 7: Öğretmenlik alanı dağılımının sıklıkları ve yüzde oranları	35
Tablo 8: Öğretmenlik tecrübesi dağılımının sıklıkları ve yüzde oranları.....	35
Tablo 9: Öğretmenlerin mezun oldukları eğitim kurumu dağılımının sıklıkları ve yüzde oranları.....	36
Tablo 10: Mezun olunan yüksek lisans programları dağılımının sıklıkları ve yüzde oranları.....	37
Tablo 11: Mezun olunan lisans programları dağılımının sıklıkları ve yüzde oranları	38
Tablo 12: Mezun olunan ön lisans ve diğer eğitim programları dağılımının sıklıkları ve yüzde oranları	39
Tablo 13: Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin işledikleri derslere özel eğitim öğretmenlerinin katılımı dağılımının sıklıkları ve yüzde oranları	40
Tablo 14: Ders işlenen sınıf ortamının sıklıkları ve yüzde oranları.....	41
Tablo 15: Sınıf ortamında bulunan genel öğretim araç gereçlerinin sıklıkları ve örneklem içerisindeki yüzde oranları	42

Tablo 16: Sınıf ortamında bulunan çalgıların sıklıkları ve örneklem içerisindeki yüzde oranları.....	43
Tablo 17: Ders işlenişinde ğretmen tarafından kullanılan çalgı dağılımının sıklıkları ve yüzde oranları	44
Tablo 18: Sınıf ortamının öğrencilere uygunluğu ile ilgili ğretmen görüşleri dağılımının sıklıkları ve örneklem içerisindeki yüzde oranları	45
Tablo 19: Öğretim araç-gereçlerinin yeterliliği ile ilgili ğretmen görüşleri dağılımının sıklıkları ve yüzde oranları.....	46
Tablo 20: Müzik dersi ğretim programında yer almakta olan genel amaçlara yönelik ğretmen görüşlerinin sıklıkları ve yüzde oranları	47
Tablo 21: Müzik dersi ğretim programında yer almakta olan özel amaçlara yönelik ğretmen görüşlerinin sıklıkları ve yüzde oranları	49
Tablo 22: Sınıflardaki ğrenci sayısı dağılımının sıklıkları ve yüzde oranları.....	52
Tablo 23: Ders süresinin yeterliliği ile ilgili ğretmen görüşlerinin dağılımının sıklıkları ve yüzde oranları	53
Tablo 24: Yer verilmekte olan etkinliklerin sıklıkları ve örneklem içerisindeki yüzde oranları.....	54
Tablo 25: İşledikleri konunun öğrenilme oranı ile ilgili ğretmen görüşleri dağılımının sıklıkları ve yüzde oranı	55
Tablo 26: Kullanılan lme ve değerlendirme yöntemlerinin sıklıkları ve yüzde oranları.....	56

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

TDK: Türk Dil Kurumu

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu ulu önder Mustafa Kemal ATATÜRK'ün “Eğitimde feda edilecek hiçbir fert yoktur” sözünde değindiği gibi, bir ülkenin gelişmesi, çağdaş medeniyetler seviyesine ulaşması ve varlığını ilelebet sürdürmesi için en önemli gereksinimlerden biri ülkenin hiçbir vatandaşını ayırt etmeksizin oluşturacağı bir eğitim politikasıdır. Bu eğitim politikası şüphesiz ki hayatlarını sürdürebilmek ve ülke ekonomisindeki üretici yerini alabilmek için normal akranlarına göre daha yoğun bir eğitim gereksinimi olan engelli vatandaşlarımızın eğitim-öğretim hakkını gözeterek şekilde düzenlenmelidir. Engelli bireylerin eğitim sürecince müzik eğitimi, şüphesiz ki öğrencilerin eğitimlerinde kullanılan tüm gelişim alanlarındaki destekleyici etkisi sebebiyle oldukça önemli yer tutmaktadır. Müzik, tüm engel gruplarında öğrencilerin başta iletişim kurma ve dikkat toplama gibi yaşamın her alanında son derece önemli olan becerilerin gelişiminde önemli rol oynamaktadır.

1.1 Problem Durumu

Zihinsel engelli bireylerde müzik eğitimi ve müzikle eğitim konusu ile ilgili olarak ülkemizde ve farklı ülkelerde birtakım araştırmalar yapılmıştır. Araştırmanın konusu ile ilgili Schalkwijk (1988) tarafından yapılan araştırmada Hollanda'da zihinsel engelli çocuk ve yetişkinlerle çalışan 112 müzik terapistine müzik terapisinin hedefleri, teknikleri ve çalgılar üzerine bir anket uygulanmıştır. Anket sonuçları göstermektedir ki bireysel müzik terapisi çoğunlukla bireyde ciddi duygusal problemleri işaret edebilmekte ve bu konuda iyileştirici etki sağlayabilmektedir. Müzik terapistleri müzik terapisini bireyin kendine güvenini arttırmak veya müziksel psikolojik tedavi amaçlı kullanmaktadır. Grup müzik terapisinde ise üç metot öne çıkmaktadır. Bunların ikisi bireyin kendini ifade edebilme becerisi, sosyal, motor ve konuşma becerilerini geliştirmeyi hedefler. Üçüncü metot ise yalnızca müzik ile memnuniyet duygusu yaşatmayı ve öz güven kazandırmayı amaçlar.

Jones (1987) tarafından yapılan araştırmada müzik terapistleri için zihinsel engelli bireylerin dil becerisini geliştirmeye katkı sağlayacak bir takım kurallar geliştirilmesi amaçlanmıştır ve bu kurallar dizisinin etkinliği geleneksel konuşma terapisi ile karşılaştırılmıştır. Yirmi iki yetişkin zihinsel engelli kadın denek, Random(rastgele) yöntemiyle deney ve kontrol gruplarına yerleştirilmiştir. Kontrol grubu geleneksel konuşma terapisi, deney grubu araştırma başlangıcında geliştirilen kurallar doğrultusunda müzik terapisi almıştır. Araştırma sonucunda belirlenen kuralların ve müzik terapisi ile konuşma eğitiminin deneklerin dil becerilerinin gelişiminde anlamlı bir fark meydana getirmediği ortaya çıkmıştır.

Çadır (2008) tarafından yapılan çalışmada zihinsel engelli öğrenciler için müzik terapi yöntemine göre hazırlanan sosyal beceri öğretim programının, zihinsel engelli öğrencilerin başkalarını oyun oynamaya davet etme, başkalarından aldığı eşyayı geri getirme ve üstlendiği görevi yerine getirme sosyal becerilerini öğrenmelerinde, müzik terapinin etkili olup olmadığını ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma grubunu belirlemek için Batı Karadeniz Bölgesinde bulunan bir ildeki, eğitim uygulama okulu ve iş eğitim merkezinde devam eden orta düzeyde zihinsel öğrenme yetersizliği olan öğrencilerden, ön koşul becerilerine sahip olan dokuz öğrenci tespit edilmiştir. Ön test verileri toplandıktan sonra sosyal beceri hedefleri olan başkalarını oyun oynamaya davet etme, başkalarından aldığı eşyayı geri götürme, üstlendiği görev ya da görevleri yerine getirme becerilerinin, müzik terapi yöntemine dayalı öğretim planları geliştirilmiştir. Hazırlanıp hafta içi her gün 30–35 dakikalık oturumlar şeklinde toplam 5 oturum olarak uygulanan öğretim programları sonrasında araştırma grubu öğrencilerin sınıf öğretmeninden sosyal beceri değerlendirme ölçeğini tekrar doldurması istenmiştir. Araştırma sonucunda oluşturulan öğretim programının sosyal becerilerin öğretiminde etkili olduğu izlenimi edinilmiştir.

Beydüz (1996) tarafından yapılan araştırmada uygulanmakta olan ilköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engellilere yönelik müzik dersi öğretim programının yapısı ve etkinliği 1994-1995 Öğretim Yılında İçel ili merkez ilçesinde seçilen iki ilköğretim okuluna bağlı iki alt özel sınıf(özel eğitim sınıfı) üzerinde uygulanıp denenerek araştırılmıştır. Yapılan uygulamalar ile programın program hazırlama esaslarına uygunluğu, öğrencilerin programa girişteki genel hazır bulunuşluk düzeyleri puanları ile eğitim sonrası erişilen öğrenme düzeyleri puanları arasında anlamlı bir fark

olup olmadığı incelenmiştir. Araştırma sonucunda, programda bulunan hedefler içerisinde araştırma kapsamında yer alan hedeflerin büyük çoğunluğunun müzik öğretim yöntemleri konusunda yetkin bir öğretmen yönetiminde yapılan dersler sonucunda kazanılabildiği ve eğitimin öğrenci başarısına etkisinin genel olarak anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır. Ancak programın “program hazırlama” esaslarına ve öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre yeniden düzenlenmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Zihinsel engelli bireylerde müzik eğitimi, müzikle eğitim ve müzik terapisi ile ilgili yapılmış olan araştırmalarda elde edilen veriler göstermektedir ki bireysel müzik terapisi çoğunlukla bireyde ciddi duygusal problemleri işaret edebilmekte, bireyin kendine güvenini arttırmak ve müziksel psikolojik tedavi amaçlı kullanılmaktadır. Grup müzik terapisi ise bireyin kendini ifade edebilme becerisi, sosyal, motor ve konuşma becerilerini geliştirmeyi, müzik ile memnuniyet duygusu yaşatmayı ve öz güven kazandırmayı amaçlamaktadır. Zihinsel engellilerde müzik eğitimi ve müzik terapisi, sosyal becerilerin gelişiminde faydalı olmakta iken dil becerisinin gelişiminde anlamlı bir fark meydana getirmemektedir. Eğitilebilir zihinsel engelli çocukların müzik eğitiminde eğitim ve öğretimin müzik öğretim yöntemleri konusunda yetkin bir öğretmen tarafından yapılması gerekmektedir.

1.2 Amaç

Bu araştırmanın amacı “Türkiye’de ilköğretim okullarında öğrenim gören eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilere verilen müzik eğitimi uygulanan müzik dersi öğretim programı, ders işlenişi ve derslerin işlendiği sınıf ortamı açısından ne durumdadır?” sorusuna cevap aramaktır ve bu araştırmanın bulguları doğrultusunda ilköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilere yönelik bir müzik dersi öğretim programı model önerisi geliştirmektir.

Araştırmanın amacında belirtilen konunun aydınlatılmasında alt amaçlar olarak şu sorulara cevap bulunması hedeflenmiştir.

1. Türkiye’de eğitilebilir zihinsel engelliler ilköğretim okullarında müzik dersi işleyen öğretmenlerinin yaş, cinsiyet, öğretmenlik tecrübesi ve mesleki eğitimlerine yönelik kişisel bilgiler ile ilgili veriler nelerdir?

2. Türkiye’de İlköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilerin müzik eğitimi aldığı sınıf ortamı ile ilgili;

2.1 Sınıflarda bulunan genel öğretim ve müzik öğretimi araç-gereçleri nelerdir?

2.2 Sınıf ortamının zihinsel engelli çocuklara müzik eğitimi vermek açısından uygunluğu konusunda öğretmenlerin görüşleri nelerdir?

2.4 Sınıflarda bulunan öğretim araç-gereçlerinin zihinsel engelli öğrencilere müzik eğitimi vermek için yeterliliği ile ilgili öğretmenlerin görüşleri nelerdir?

3. Türkiye’de ilköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engellilerle müzik dersi işleyen öğretmenlerinin, uygulamakta oldukları müzik dersi öğretim programı ile ilgili;

3.1 Programda belirtilen genel amaçlar hakkındaki görüşleri nelerdir?

3.2 Programda belirtilen özel amaçlar hakkındaki görüşleri nelerdir?

4. Ders işleniş süreci ile ilgili;

4.1 Müzik dersi işlenen sınıflarda kaç öğrenci bulunmaktadır?

4.2 Öğretmenlerin ders süresinin yeterliliği hakkındaki görüşleri nelerdir?

4.3 Yer verilen öğretme ve öğrenme etkinlikleri nelerdir?

5. Ölçme ve değerlendirme durumları ile ilgili;

5.1 Öğretmenlerin işlenen konunun öğrenilme düzeyi ile ilgili görüşleri nelerdir?

5.2 Öğretmenlerin kullanmakta olduğu ölçme ve değerlendirme yöntemleri nelerdir?

1.3 Önem

Zihinsel engelli çocuklara yönelik özel eğitimde müzik eğitiminin sağladığı kazançlar gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de fark edilmiş ve bu çocuklara yönelik uygun müzik eğitim programlarının geliştirilmesi ülkemizde de önem

kazanmıştır. Geliştirilen bu programların öğrenci seviyesine uygunluğu öğrencilerin Müzik Dersinde aktif olabilmeleri, dersi sevmeleri ve başarısızlığı değil başarıyı tadarak öğrenmeye güdülenebilmeleri için son derece önemlidir. Bu araştırma, günümüzde ilköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilere uygulanmakta olan müzik dersi öğretim programının incelenmesi, öğretmen görüşleri temel alınarak değerlendirilmesi ve müzik dersinin işlendiği sınıf ortamı, ders işleniş süreci, ölçme-değerlendirme durumlarının incelenmesi açısından bu alanlarda yapılacak ilk araştırmadır. Bu incelemeler sonucu ilköğretim düzeyindeki zihinsel engellilere verilen müzik eğitiminin durum tespiti yapılmıştır. Araştırma sonucunda ileride bu konuda yapılacak çalışmalara katkı sağlamak amacıyla belirlenmiş olan sorunların çözümü ile ilgili öneriler geliştirilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda hazırlanmış olan model program için Türkiye dışında eğitilebilir zihinsel engellilere uygulanan ilköğretim müzik dersi öğretim programları içerisinde ulaşılabilir olanlar incelenmiştir.

1.4 Varsayımlar

Bu araştırma yapılırken aşağıda belirtilmiş olan sayıtlılara bağlı kalınmıştır.

1. Araştırmada uygulanmış olan anket formunda belirtilmiş sorulara verilen cevaplar içtendir.
2. Araştırmaya katılmış olan öğretmenler anket uygulamasına kendi istekleriyle katılmıştır.
3. Araştırmanın örnekleminin evreni temsil edebilmesi için anket uygulanacak öğretmen sayısı yeterli düzeyde tutulmuştur.
4. Araştırmaya katılmış olan öğretmenler kullanmakta oldukları öğretim programını doğru ve eksiksiz olarak öğrencilere uygulamaktadır.
5. Araştırmaya katılmış olan öğretmenlerin ders işledikleri öğrencilerin tamamı ilköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engelli çocuklardır.
6. Araştırmaya katılmış olan öğretmenler müzik dersi işlemek için gerekli asgari donanıma sahiptir.

1.5 Sınırlılıklar

Bu araştırma, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı eğitilebilir zihinsel engelliler ilköğretim okulları ile sınırlıdır. Anket uygulaması, eğitilebilir zihinsel engelliler ilköğretim okullarında müzik dersi işleyen sınıf ve müzik öğretmenleri ile yapılmıştır. İlköğretim okullarına bağlı kaynaştırma ve özel eğitim sınıfları, öğrencilerin engel gruplarının çeşitliliği nedeniyle bu araştırmanın dışında tutulmuştur.

1.6 Tanımlar

Araştırmanın bu bölümünde araştırma sırasında sıklıkla kullanılan bazı kavramların anlamları üzerinde durulmuştur.

Zeka Geriliği: 18 yaşından önce meydana gelen günlük, sosyal ve uygulama becerilerinde kendini gösteren, zihinsel işlevlerde uyumsal davranışlarda sınırlılık durumu (Eripek, 2002).

Eğitilebilir Zihinsel Engelli: Zeka geriliğinin psikolojik sınıflandırmasına göre hafif ve orta zeka geriliği durumudur (Eripek, 2002).

Özel Eğitim: Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerine dayalı olarak uygun ortamlarda sürdürülen eğitimidir (Günalay ve diğerleri, 2008).

Kaynaştırma Eğitimi: Engelli öğrencilerin, özel olarak yetişmiş elemanların özel destekleriyle, yetersizliği olmayan akranlarının eğitimlerini sürdürdüğü okullarda, aynı sınıfta ya da özel eğitim sınıflarında eğitimlerini sürdürmesidir (Günalay ve diğerleri, 2008).

Özel Eğitim Sınıfı: Aynı cinsten özörlü ortalama on öğrencinin bulunmasıyla okullarda ya da hastanelerin çocuk ve ortopedi servisleri içinde açılan sınıftır (TDK, 2009).

Müzik Terapi: Onaylı bir müzik terapi programını tamamlamış müzik uzmanları tarafından uygulanan ve müziksel unsurları bireysel hedefleri gerçekleştirmek amacıyla kullanan tedavi prensibidir. (American Music Therapy Association, 2011).

BÖLÜM 2

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Eğitilebilir Zihinsel Engelli Çocuklarda Müzik Eğitimi

Ülkemizde ilköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engelli öğrenciler ilköğretim okullarına bağlı özel eğitim ve kaynaştırma sınıfları, eğitilebilir zihinsel engelliler ilköğretim okullarında öğrenim görmektedir. (Günelay ve diğerleri, 2002). Kaynaştırma sınıflarında uygulanan İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı'nda değinildiği üzere bu program ile müzik dersleri, haftada 1 saat olmak üzere ilk 3 yıl sınıf öğretmeni, sonraki 5 yıl müzik öğretmeni tarafından olmak üzere toplam 8 yıl işlenir.

Eğitilebilir zihinsel engelliler ilköğretim okullarında ve özel eğitim sınıflarındaki öğrenciler yalnızca zihinsel engellilerden oluştuğu takdirde bu kurumlarda kullanılmakta olunan eğitim programı, 2001 yılında yayınlanmış olan M.E.B. İlköğretim Okulu Orta Düzeyde Öğrenme Yetersizliği (Eğitilebilir) Olan Çocuklar Eğitim Programı'dır (Günelay ve diğerleri, 2002). Bu programda belirtildiği üzere eğitilebilir zihinsel engelliler ilköğretim okullarında müzik dersi, haftada iki saat olmak üzere 8 yıl boyunca sınıf öğretmeni ya da sınıf öğretmeni gözetiminde müzik öğretmeni tarafından işlenmektedir.

M.E.B. İlköğretim Okulu Orta Düzeyde Öğrenme Yetersizliği (Eğitilebilir) Olan Çocuklar Eğitim Programı, Müzik Dersi Öğretim Programı bölümünde değinilmiş olduğu üzere zihinsel engelli öğrencilere yönelik müzik eğitiminde ritmik etkinlikler büyük önem taşır. Eğitim ile öğrencilerin öncelikle ritim tutması ve duydukları ezginin ritmine uygun vuruş yapabilmeleri, işittikleri sesleri vücut hareketleriyle uygun biçimde yorumlayabilmeleri sağlanmalıdır.

Zihinsel engelli öğrencilerle müzik dersi işleyen öğretmenlerin ders planlarını öğrencilerin dikkat süreleri ve ilgilerine göre planlaması gerekmektedir. Ders içi etkinliklerin planlanmasında öğrencilerin giriş davranışları ve gelişim düzeylerine özellikle dikkat edilmelidir. Müzik dersinde yapılacak başlıca etkinlikler, ritm, ses

çalışmaları, şarkı söyleme, dans ve oyunlar, müzikli öykü ve drama uygulamalarıdır. Bu uygulamalar sadece ders içinde değil ders dışı etkinliklerde de kullanılmalıdır ve bu etkinliklerin uygulaması oyunlaştırma yoluyla yapılmalıdır. Müzik dersinde kavramların müzikle ve müzik yoluyla öğretilmesi zihinsel engelli çocukların öğrenme düzeyini arttırmaktadır.

Zihinsel engelli öğrencilere yönelik müzik eğitiminde ritim öğretiminden sonra birlikte şarkı söyleme, basit çalgıları çalabilme hedefleri gelir. Müzik derslerinde öğretilecek şarkıların seçiminde şarkı sözlerinin yalın, anlaşılır ve kültürel değerlerimize uygun, eğitici nitelikte olmasına ve şarkıların öğrencilerin müziksel farkındalık düzeyleri ve ses sınırlarına uygun olmasına dikkat edilmelidir.

Müzik dersi öğrencilerin müziksel davranışları kazanmasının yanı sıra öğrencilere müzik dinleme alışkanlığının verilmesi açısından da büyük önem taşır. Sınıf içinde radyo, kasetçalar, çalgılar gibi ders materyalleri ile öğrencilere müzik dinletilmesi, okul bünyesinde etkinlikler ile öğrencilerin hem dinleyici hem icracı olarak müzik etkinliklerine katılmaları sağlanmalıdır. Ayrıca öğrencilerin okul dışındaki dinleti ve konserlere götürülmesi ile öğrencilerin müzik dinleme becerilerinin gelişiminde olumlu katkı sağlanmış olacaktır.

Müzik derslerinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 22/04/1994 tarih ve 298 sayılı kararı ile kabul edilen” İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı”nda yer alan “ Atatürkçülükle İlgili Konular “ hedef ve davranışları zihinsel engelli öğrencilere uygulanan ilköğretim müzik dersi öğretim programında da bulunmaktadır. Ayrıca müzik derslerinde, “ Belirli Gün ve Haftalar” içerisinde seçilecek olan günlerde düzenlenecek olan müzik etkinliklerinde, sınıf ya da okul koroları oluşturularak Atatürk’ün sevdiği şarkılara yer verilmektedir.

2.2 Özel Eğitim İlkeleri

Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda özel eğitim için bir takım temel ilkeler belirlenmiştir. Belirlenmiş olan ilkeler, tüm engel gruplarında olduğu gibi zihinsel engelli öğrencilerin eğitiminde de dikkate alınmalıdır. Bu ilkeler;

1. Özel eğitime ihtiyacı olan tüm bireyler, özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılır.
2. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimine erken yaşta başlanır.
3. Özel eğitim hizmetleri, özel eğitime ihtiyacı olan bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan, toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanır ve yürütülür.
4. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, eğitim performansları dikkate alınıp gerekli uyarlamalar yapılarak akranları ile birlikte eğitim almalarına öncelik verilir.
5. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki eğitimleri kesintisiz sürdürülebilmesi için üniversiteler ve diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılır.
6. Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif olarak katılımları ve eğitimleri sağlanır (Eripek, 2002).

2.3 Zeka Geriliği

Tıbbi anlamda zeka geriliği, Türk Dil Kurumu'nun yapmış olduğu tanımlamaya göre türlü sebeplerle zihnin görevini yapmakta gösterdiği sürekli yavaşlama, duraklama ve gerileme durumudur. Bununla beraber zeka geriliği alanında bugün dünya çapında kabul gören en önemli kuruluşlardan biri olan American Association on Mental Retardation(Amerikan Zihinsel Engelliler Derneği), zeka geriliğini “onsekiz yaşından önce meydana gelen, günlük sosyal ve uygulama becerilerinde kendini gösteren, zihinsel işlevlerde ve uyumsal davranışlarda sınırlılık durumu” olarak tanımlamıştır (Eripek, 2002).

2.4 Zeka Geriliğinin Nedenleri

Zeka geriliğinin ortaya çıkmasına neden olan başlıca hastalık ve etkenler bu bölümde yer almaktadır. Taylor, Richards ve Brady'nin 2005 yılında değindiği üzere zeka geriliğine neden olan durumlar genetik ve kromozomsal etkenler, sebebi bilinmeyen veya çoğul olan hastalıklar, çevresel ve psikososyal etkenler olmak üzere üç bölümde sınıflandırılmıştır.

2.4.1 Genetik ve Kromozomsal Etkenler

Zeka geriliği bir hastalık olarak görülmemekle birlikte kromozomsal bozukluklar ve hatalı gen kombinasyonlarından kaynaklanan hastalıklar çoğunlukla çeşitli düzeyde zeka geriliği ile sonuçlanmaktadır. Gen, Türk Dil Kurumu tarafından “içinde bulunduğu hücre veya organizmaya özel bir etkisi olan, kuşaktan kuşağa ve hücreden hücreye geçen kalıtsal öge” olarak tanımlanmaktadır. Genler, hücre içerisindeki kromozom denen yapılar içerisinde yer almaktadır. Genetik ve kromozomsal bozukluklar içerisinde zeka geriliğine neden olduğu bilinen hastalıklar:

Tüberoskleroz: Dokuzuncu ya da onaltıncı kromozomlarda işlevini yerine getiremeyen bir gen sonucu ortaya çıkan bir hastalıktır. Bu genler vücuttaki tümör oluşumlarını baskılayan genlerdir ve bu genlerdeki bozukluklar beyin dahil çeşitli organlarda tümör oluşumlarına yol açmaktadır. Tüberoskleroz hastalarında bazı durumlarda zeka geriliği ve otizme rastlanmaktadır.

Nerofibromatozis: Sinir sisteminde oluşan tümörlerin yol açtığı bu hastalık bazen zeka geriliğine yol açabilmektedir.

Galaktosemi: Vücutta galaktoz adlı karbonhidratın parçalanmasında kullanılan enzimin yetersizliği ya da eksikliği sonucu meydana gelen bir hastalıktır. Galaktoz’un vücutta birikmesi zeka geriliği ile sonuçlanabilecek bir beyin hasarına yol açabilmektedir.

Hurler Sendromu: Vücutta mukopolisakkarit adlı kompleks karbonhidratın sindirilmesini sağlayan enzimin eksikliği ile ortaya çıkan Hurler Sendromu’nun karakteristik özellikleri ağır zeka geriliği, sağırılık, kısa boy, saydam olmayan göz korneası ve yüz yapısında anormalliklerdir.

Maple Syrup Ürin Hastalığı: Kandaki bazı aminoasitlerin parçalanamaması sonucu ortaya çıkan bu hastalık ileri seviyelerde zeka geriliğine neden olabilecek bir beyin hasarına neden olabilir.

Tay Sachs Hastalığı: Ganglioside-GM2 adlı yağın sindirilmesini sağlayan enzimin eksikliği ile ortaya çıkan bu hastalık körlük, motor beceri kaybı, felç ve ağır

zeka geriliğine sebep olmaktadır. Tedavisi olmayan bu hastalığa yakalanan çocuklar en fazla beş yaşına kadar yaşayabilmektedir.

Fenilketonüri (PKU): Fenilalanin adlı aminoasidin tiroisine dönüşmesini sağlayan enzimin eksikliği ile ortaya çıkan Fenilketonüri, yeni doğanlarda yapılan bir kan testi ile kolayca tespit edilebilen ve tedavisi olan bir hastalıktır. Tedaviye hastalık erken safhadayken başlanmadığı takdirde ise zeka geriliği ortaya çıkabilmektedir.

Fragile X Sendromu: Aileden geçen ve X kromozomundaki arızalı bir gen ile ortaya çıkan bir genetik bozukluktur. Zeka geriliğinin en yaygın genetik sebeplerinden biri olan bu hastalık fiziksel anormalliklerin yanı sıra otizmdekine benzer iletişim sorunlarına da sebep olmaktadır.

Lescy-Nyhan Sendromu: Vücutta ürik asidin enzim yetersizliği sebebiyle artışı sonucu meydana gelen Lescy-Nyhan Sendromunun en belirgin özelliği kişinin kendine zarar vermeye yönelik davranışlarıdır. Eklem ve böbrekleri etkileyen ve beslenme problemlerine neden olan bu hastalık ağır zeka geriliği ile birlikte bazı nörolojik problemlere yol açmaktadır.

Rett Sendromu: Genetik bir bozukluk olan Rett Sendromu sinir sisteminin gelişimini etkileyen bir hastalıktır. Yeni doğanlarda belirti göstermeyen bu hastalık altıncı aydan itibaren motor ve dil becerilerinde gerilik ile kendini gösterir. Daha sonrasında yürüme bozuklukları ve kafanın büyümesinde yavaşlama görülen Rett Sendromunun çeşitli düzeylerde zeka geriliğine de sebep olduğu düşünülmektedir.

Down Sendromu: Zeka geriliğinin en yaygın biyolojik sebebi olarak bilinen Down Sendromu, yirmi birinci kromozomun üçüncü defa oluşması sebebiyle meydana gelen bir kromozomsal bozukluktur. Bireyde hafif ve orta düzeyde zeka geriliği, basık yüz profili ve kısa boy gibi sorunlara sebep olmaktadır.

Edwards Sendromu: Onsekizinci kromozomun fazladan oluşması sonucu meydana gelen Edwards Sendromu kalp, dolaşım ve sinir sistemi problemlerinin yanı sıra ağır derecede zeka geriliğine yol açmaktadır. Ağır sağlık sorunları nedeniyle bu hastalık ile doğan çocuklar bir yaşına varamadan hayatlarını kaybetmektedir.

Patau Sendromu: Onüçüncü kromozomun fazladan oluşması sonucu oluşan bu hastalıkta çeşitli fiziksel bozukluklar ve beynin ön kısmındaki gelişim geriliği sebebiyle işitme ve görme sinirlerinde sorunlar ortaya çıkmaktadır. Patau sendromu çok ağır düzeyde zeka geriliğine sebep olmaktadır.

Klinefelter Sendromu: Bireyde fazladan bir X cinsiyet kromozomunun bulunması sebebiyle meydana gelen, sosyal gelişim zorluğu gibi özellikler gösteren bir kromozomsal bozukluktur. Bazı vakalarda hafif zeka geriliğine de rastlanmaktadır.

Turner Sendromu: Yalnızca tek X kromozomu ile doğan dişilerde görülen bu hastalık bedensel anormallikler ve çeşitli organlarda sorunlara sebep olmaktadır. Motor becerilerde gerilik, dikkat eksikliği ve görsel algı bozukluklarına sebep olan Turner Sendromu'nda bazı vakalarda zeka geriliğine de rastlanmaktadır.

Pentasomy X Sendromu: Fazladan üç adet X kromozomu ile doğan dişilerde görülen bu hastalıkta fiziksel anormalliklerle birlikte zihinsel beceriler ve motor beceri gelişiminde gerilik görülmektedir.

Wolf-Hirschhorn Sendromu: Dördüncü kromozomdaki bir yapısal bozukluk sonucu ortaya çıkan bu hastalıkta fiziksel anormalliklerin yanı sıra ağır ve çok ağır düzeyde zeka geriliği görülmektedir.

Cri-du-Chat Sendromu: Fiziksel anormallikler, kısa boy ve ağır düzeyde zeka geriline sebep olan bu hastalık beşinci kromozomdaki yapısal bir bozukluk nedeniyle meydana gelmektedir. Kedi bağırması anlamına gelen cri-du-chat, hastaların çoğunlukla kedi sesine benzer tiz bir sesle bağırması nedeniyle bu adı almıştır.

Williams Sendromu: Yedinci kromozomdaki bir takım bozukluklar sonucu oluşan bir hastalıktır. Elflere benzeyen karakteristik bir yüz yapısına neden olan bu hastalık hafif ve orta düzeyde zeka geriliği, dikkat eksikliği ve gelişimsel yetersizliklerin yanı sıra fervri hareketler, sosyal bir kişilik ve gelişmiş kelime haznesi ve kullanımı ile kendini göstermektedir.

Jacobsen Sendromu: On birinci kromozomdaki yapısal bir bozukluk sonucu oluşan bir hastalıktır. Yüz el ve ayaklarda anormal görünüm, dil ve konuşma

becerilerinde sorunlar ve zeka geriliğine neden olan Jacobsen Sendromu ile doğan çocuklarda büyüme oldukça yavaş gerçekleşmektedir.

Prader-Willi Sendromu: Nadir bir genetik bozukluk olan Prader-Willi Sendromu onbeşinci kromozomdaki yapısal bir bozukluk sebebiyle oluşmaktadır. Bu vakalarda zeka genellikle orta düzeyde olmakla birlikte büyük çoğunluğunda öğrenme güçlüğü görülmektedir.

Angelman Sendromu: On beşinci kromozomdaki yapısal bir bozukluk sonucu ortaya çıkan ve genetik olarak taşınan bu hastalıkta davranış problemleri, zeka geriliği, nöbet geçirme ve normalden küçük kafa yapısına rastlanmaktadır.

2.4.2 Sebebi Bilinmeyen veya Çoğul Olan Hastalıklar

Hidrosefali: Beyin-omurilik sıvısının emiliminin bazı sebeplerden ötürü engellenmesi sonucu kafatası içinde birikerek kafanın büyümesine neden olan bir hastalıktır. Tedavi edilmediği takdirde sıvı beyine baskı yapar ve beyin dokusunun ölmesine neden olur. Bu durum zeka geriliğine ve ölüme sebebiyet verebilmektedir.

Sturge-Weber Sendromu: En karakteristik özelliği yüzde pembemsi lekeler olan bu hastalığın sebebi bilinmemektedir. Hastalık yaygın olarak nöbet geçirme, tümörler ve zeka geriliğine sebep olmaktadır.

2.4.3 Çevresel ve Psikososyal Etkenler

2.4.3.1 Doğum öncesi etkenler: Hamilelik sırasında karşılaşılan çeşitli enfeksiyonlar, radyasyon, yetersiz beslenme, annede sağlık sorunları, alkol tüketimi ve uyuşturucu madde bağımlılığı gibi etkenler anne karnında fetus(cenin) gelişimini olumsuz etkilemekte ve çocuğun zihinsel engelli olarak doğmasına neden olabilmektedir.

Enfeksiyonlar: Çiğ et ya da kedi dışkısından bulaşmakta olan Toksoplazmosis, Kızamıkçık, Herpes virüs ailesinden Cytomegalovirus, Frengi enfeksiyonları hamilelik

sırasında yaşanması çocukta zeka geriliği ortaya çıkabilmektedir. Annede Aids enfeksiyonu olması durumunda ise enfeksiyonun cenine geçmesi durumunda doğum sonrasındaki ilerleyen dönemlerde çocukta sinir sistemi hasarı meydana gelebilmektedir.

Radyasyon: Radyasyonun cenine etkisi ilk olarak Nagazaki ve Hiroşima'daki atom bombası saldırılarının ardından fark edilmiştir. Ayrıca tıbbi radyasyonun da cenin gelişiminde problemlere sebep olduğu tespit edilmiştir.

Hamilelikte Yetersiz Beslenme: Doğum sonrası yetersiz beslenme ile birleştiği takdirde zeka geriliğinin en yaygın sebeplerinden biri haline gelmektedir.

Annede Sağlık Sorunları: İç salgı bezleri ve kalp-damar hastalıkları, romatizmal hastalıklar ve anemi erken doğum ve gelişim geriliğine sebep olabilmekte ve bazı durumlarda zeka geriliğine yol açabilmektedir. Annede zührevi hastalık bulunması durumu da bebeğin sağlığını tehlikeye atabilmektedir.

Alkol ve Uyuşturucu Bağımlılığı: Hamilelikte alkol tüketimi Fetal Alkol Sendromuna sebep olarak çocukta gelişim geriliği gibi birçok sağlık sorununa sebep olabilmektedir. Tüm ekonomik sınıflar ve ırklarda görülmekte olan uyuşturucu madde bağımlılığı ise hamilelikte cenin için büyük risk oluşturmaktadır.

2.4.3.2 Doğum anı etkenleri: Doğum esnasında bebeğin beyine yeterli miktarda oksijen gitmemesi, yeni doğanda kalp ritmi, solunum, cilt rengi sorunları; otuz yedinci hafta tamamlanamadan doğumun gerçekleşmesi, doğum kilosunun düşük olması, problemlili doğum, bebekte tedavi edilmeyen metabolizma hastalıkları, kan uyuşmazlığı, düşük kan şekeri, nöbet geçirme, irsi bozukluklar, çoğul gebelik ile ilişkili sorunlar, ceninin yanlış doğum pozisyonuyla doğması gibi etkenler çocukta zeka geriliğine sebep olabilmektedir.

2.4.3.3 Doğum sonrası etkenleri: Beyin zarı iltihabı olan menenjit ve beyin dokusu iltihabı olan ensefalit, ağır metaller ve kimyasal maddelerden zehirlenme ve

yetersiz beslenme ve kazaların meydana getirdiği sakatlanmalar çocukta zeka geriliğine yol açabilmektedir.

2.4.3.4 Psikososyal etkenler: Düşük ekonomik statü ve yoksulluk, aile fertlerinin sayısının fazla olması çocukların beslenme, bakım ve tedavi giderlerinin karşılanmasını zorlaştırmaktadır. Bu durum çocuklarda bedensel ve zihinsel gelişim geriliğine sebep olabilmektedir.

Zeka geriliği olan annelerden doğan çocuklarda düşük zeka seviyesi, davranışsal ve sosyal problemler görülebilmektedir.

2.5 Zeka Geriliğinde Sınıflandırma

Zeka geriliği olduğu tespit edilen kişiler için “psikolojik” ve “eğitsel” olmak üzere iki tür sınıflandırma söz konusudur. Psikolojik sınıflandırma hafif, orta, ağır, çok ağır zeka geriliği şeklinde yapılır. Zeka geriliği, eğitsel açıdan “eğitilebilir” ve “öğretilebilir” zihinsel engelli şeklinde sınıflandırılır. Eğitilebilir zihinsel engelliler psikolojik sınıflandırmada hafif ve orta zeka geriliği grubundadır (Eripek, 2002).

2.6 Zihinsel Engelli Öğrencilerin Eğitim Süreci

Eripek tarafından 2002 yılında değinildiği üzere özel eğitime muhtaç çocuklar içerisinde en büyük grup zihinsel engellilerdir ve bu çocukların toplum nüfusu içindeki yaygınlık oranı aşağı yukarı %3 civarındadır. Sosyal çevrenin yanı sıra daha çok okul öncesi ve ilköğretim 1. Kademe sınıflarında bu engel grubundaki çocuklarla karşılaşmaktadır.

Zihinsel engelli öğrencilerde en sık görülen sorunlar; akranlarına göre daha geç ve güç öğrenme, dikkat eksikliği ve dağınıklığı, kısa süreli bellekte problemler, akademik başarıda gerilik, kişilik gelişimi ve sosyal becerilerde yetersizlik, dil ve konuşma bozuklukları, görev alma ve edinilen görevi sürdürmede problemler şeklinde baş göstermektedir.

Zeka geriliğinin tıbbi açıdan tedavisi olmamakla birlikte zihinsel engelli kişiler gereksinimlerine yönelik özel eğitime tabi tutulurlar. Bu kişilerin özel eğitim ile öz bakım becerilerinin kazandırılması, okul yaşamlarına destek verilmesi ve uygun eğitim kurumlarına yönlendirilmesi ile bağımsız yaşam becerilerinin arttırılması ve mümkün olduğunca ülke ekonomisine katkıda yer edinebilmeleri sağlanır.

Zihinsel engellilerin eğitiminde, akranlarından farklı olmaları sebebiyle bazı özel kural ve yöntemlerin uygulanması gerekmektedir. Bunlar;

1. Başarılı yaşantılar sağlama
2. Geriye bildirim sağlama
3. Doğru yanıtları pekiştirme
4. Çocuğun yeterlilik düzeylerini değerlendirerek ders planlama
5. Öğretilecek konu ve davranışları analiz etme
6. Bilgilerin bir durumdan diğerine aktarılmasına yardımcı olma
7. Öğrenmelerin tekrarını sağlama
8. Öğrenmeye güdüleme
9. Bir defada öğrenilecek kavramların sayılarını sınırlama şeklinde belirlenmiştir.

2.7 Zeka Geriliği ve Zihinsel Engelli Çocukların Eğitiminde Tarihsel Gelişim

Taylor, Richards ve Brady'nin 2005 yılında değindiği üzere zeka geriliği ile ilgili ilk bulgular tartışmaya açık olmakla birlikte toplumlardaki bireylerin zeka seviyelerinin ortalamanın üstünde ve altında çeşitlilik göstermesi sebebiyle zeka geriliğinin tarihsel sürecinin insanlık tarihiyle paralel olduğu düşünülmektedir. Yapılan araştırmalar, Eski Mısır'da birçok hastalığın iyileştirilmesi için başvurulmuş dini ve tıbbi yöntemleri ortaya çıkarmıştır ancak zeka geriliği ile doğrudan ilişkili en eski belgelerin milattan önce 1500'lü yıllarda Mısır'ın Thebes kentine ait olduğu düşünülmektedir. 1862 yılında bulunan bu iki tıbbi papirüs, zeka geriliğinde görülen bazı özellikleri işaret etmekle birlikte çeviri sorunları bu belgelerin tam anlamıyla bilimsellik kazanmasına engel olmuştur

Eski Yunan uygarlıklarında ise çocuklar, ailelerinin değil toplumun malı olarak kabul edilmişti. Yeni doğan çocukların toplumun yaşlı üyelerinden oluşan bir kurul tarafından değerlendirilmesi ile çocuğun zihinsel ya da bedensel bir özrü tespit edildiğinde çocukların Eurotes Irmağına atılması, doğaya bırakılması gibi yollarla öldürülmesine karar verilmekteydi. Yine de tıp alanında hastalıkların tedavileri için bazı girişim ve gelişmeler kaydedildi ancak bedensel ve zihinsel engellerde tıbbi bir gelişme sağlanamadı.

Milattan önce 800 ile milattan sonra 476 yılları arasında yaşamış olan Roma uygarlığında da başlangıçta benzer uygulamalar görülmüştür ancak Yunan uygarlığının aksine çocuklar toplumun değil ailenin ve özellikle babanın malı olarak kabul görmektedir. Bu durum zihinsel engelli birçok bireyin hayatta kalmasını sağlamıştır. Zihinsel engelli bireyler bu dönemde küçük ve kolay işlerde ve iş gücü oluşturmuştur. Birinci yüzyılda Roma uygarlığının krallık haline gelmesi ile engelli doğan çocukların öldürülmesine tekrar başlanmıştır ve bu uygulama dördüncü yüzyıla kadar devam etmiştir. .

Dördüncü yüzyılda Hristiyanlığın başlangıcı bu dini benimseyen uygarlıklar üzerinde daha insancıl bir yaklaşımın benimsenmesini sağlamıştır. Bu dönemde Türkiye'nin Antalya ili Demre ilçesinde yaşayan Myra başpapazı Aziz Nicholas Thaumaturgos, zihinsel engelli bireylerin koruyucusu ve azizi olarak kabul görmüştür.

Roma İmparatorluğunun düşüşünden Rönesansın başlangıcına kadar süren Orta Çağ din, batıl inançlar, salgın hastalık ve savaşların hüküm sürdüğü bir dönemdir. Yine de bu dönemde de bir takım tıbbi gelişmeler kaydedilmiştir. Dönemin en önemli doktorlarından Avicenna, bu dönemde Menenjit ve Hidrosefali gibi zeka geriliğiyle ilişkili bazı hastalıklar için bir takım deneysel tedaviler geliştirmiştir.

Rönesans döneminde tıbbın tüm alanlarının yanısıra zeka geriliği alanında da çok önemli gelişmeler yaşanmıştır. 1493 ve 1541 yılları arasında yaşamış olan İsviçreli doktor Paracelsus, zeka geriliği ile zihinsel hastalıklar arasındaki farkı tanımlayan muhtemel ilk kişidir. Bu dönemin önemli tıp bilimcilerinden İsviçreli Felix Platter zihinsel engellilerle ilgili yapmış olduğu çalışmalarda zeka geriliği olan bireylerin hareketlerinde basitlik, dikkat eksikliği, uysallık ve öğrenme güçlüğü, kolay olarak nitelendirilebilecek görevler verilmesi durumunda göreve ilk olarak muzipçe itiraz

etme, ancak görevi öğrenip alışkanlık haline getirdikten sonra verilen görevi yapmaktan ötürü mutluluk ve tatmin duyguları yaşama türü özelliklerini tespit etmiştir ve bu bireylerin evde eğitim görmesi gerektiğine değinmiştir.

On yedinci ve on sekizinci yüzyıllarda yaşanan tıbbi gelişmeler rağmen zeka geriliği olan bireylerin tedavisinde insanlık dışı uygulamalar ortaya çıkmıştır. Zengin ve yoksul sınıflar olarak ikiye bölünmüş olan Avrupa’da dilencilik, toplumun en büyük sorunlarından biri haline gelmiştir. Dilenciler, yetimhanelerden satın aldıkları çocuklara zarar vererek onları engelli hale getirmiş ve dilendirerek daha büyük kazanç sağlamayı amaçlamıştır. Çocuklar büyüdüklerinde ise getirdikleri kazancın azalması nedeniyle terk edilmişlerdir ve bu durum birçoğunun ölümüne neden olmuştur. Bu dönemde zihinsel engelli bireyler hastane ve hapishanelerde tutulmuştur ve bu kurumlarda o dönemdeki ölüm oranı yüzde yetmiş beşin üzerinde seyretmektedir. Aynı dönemde Amerika, dini inançlar ve hurafelerin etkisi altında kalmıştır. Bu dönemde zeka geriliği olan bireylerin büyücü olduklarına inanılmıştır ve bu kişiler işkence görmüş, hatta idam edilmiştir.

On yedinci ve on sekizinci yüzyılda, yukarıda belirtilmiş olan olumsuz gelişmelerin yanı sıra engelli bireylerin eğitimi ile ilgili bir takım olumlu gelişmeler de yer almıştır. Avrupa’da On sekizinci yüzyılın sonlarına doğru Jacob Rodrigues Periere sağır ve dilsizler için iletişimi sağlamak amacıyla bir basit işaret dili geliştirmiştir. Periere, zihinsel engellilerle doğrudan çalışmamış olmasına rağmen yaptığı çalışmaların daha sonraki dönemlerde zeka geriliği olan bireyler üzerinde yapılan çalışmalarda önemli etkisi olmuştur. Psikiyatrik bozuklukların daha insancıl koşullarda ve daha pozitif yaklaşımla tedavisi olarak tanımlanan Moral Tedavi’yi bulan ve çağdaş psikiyatrinin kurucularından sayılan Philippe Pinel’in de çalışmalarında zeka geriliği ile ilgili unsurlar göze çarpmaktadır. Pinel aynı zamanda zihinsel engelli bir bireye eğitim verme yolunda ilk adımı atmış olan Jean Marc Gaspard Itard’ın öğretmenidir.

1774-1838 yılları arasında yaşamış olan Itard, ilk çalışmaları işitme engelliler üzerine olan Fransız bir doktordur. Daha sonra zeka geriliği alanına ilgi duymaya başlayan Itard, Fransa’nın ormanlık bölgesinde yabani koşullar altında yaşarken bulunmuş olan ve zihinsel engelli olduğu varsayılan bir çocuğun eğitimini üstlenmiştir. Itard’ın bu girişimi, zihinsel engelli bireyleri eğitmek yolundaki ilk resmi girişim sayılmaktadır. Itard’ın bu çocuğa verdiği beş yıllık eğitiminden sonra çocukta nesneleri

tanımak ve adlandırmak, alfabede bulunan harfleri tanımak ve birçok kelimenin anlamını bilmek gibi kazanımlar sağlanmıştır.

Zeka geriliği ile ilgili çalışmalarıyla ünlü diğer bir bilim adamı ise 1772-1840 yılları arasında yaşamış olan Jean Etienne Esquirol'dur. Esquirol, Itard'dan farklı olarak zeka geriliği olan bireylerde eğitim ile bir gelişim sağlanamayacağına inanmıştır. Esquirol'un zeka geriliği ile ilgili çalışmaları zeka geriliğinin derecelendirilmesi ve zeka geriliğinin zihinsel hastalıklardan farkının belirlenmesi yönündedir.

İsviçreli bir doktor olan Johan Jacob Guggenbuhl, 1816-1813 yılları arasında yaşamıştır. Zihinsel engelli bireyler için ilk defa özel bir kurum açılmasını sağlayan Guggenbuhl'un çalışmaları, daha ziyade tiroit bezinin yeterli çalışmaması bağlı olarak fiziksel bozukluk ve zeka geriliğine yol açan bir hastalık olan Kretinizm üzerinedir. Kretinizm hastası olan bireyler için sürekli bakımın gerekliliğine inanan Guggenbuhl, hayatını bu hastaların eğitim ve bakımına adanmıştır.

Kretinizm hastası bireylerin bakımı ve eğitimi için Guggenbuhl tarafından İsviçre'nin Adenberg kentinde açılan kurumda hastalar için sürekli konaklamanın yanı sıra, uygun sağlık bakımı ve fiziksel egzersiz, doğru beslenme, ilaçla tedavi ve eğitsel tekniklerin kullanımı gibi hizmetler sağlanmıştır. Avrupa'da kısa zamanda üne kavuşan kurum daha sonraki yıllarda yönetimdeki değişiklikler nedeniyle ününü kaybederek zamanla kapatılmasına yol açsa da bu alanda yeni enstitülerin açılmasında bir etken olarak kabul edilmektedir.

1801- 1876 yılları arasında yaşamış olan Samuel Gridley Howe, 1848 yılında Massachusetts'de 10 adet zihinsel engelli çocuk üzerinde deneysel bir çalışma yürütmüştür. Bu çalışma, 1855 yılında zihinsel engelliler için kurulmuş ilk eğitim kurumu olan Massachusetts Zihinsel Engelli Çocuklar Okulunun kurulmasını sağlamıştır.

Itard'ın öğrencisi olan Eduoard Sequin 1837 yılında Fransa'da zihinsel engelliler için açtığı özel okulda, zeka geriliği olan bireylerin eğitimi için Pinel ve Itard'dan esinlenerek geliştirdiği fizyolojik methodu kullanmıştır. Bu methodu açıklamak amacıyla hazırlamış olduğu klasik metin, zihinsel engelli çocukların eğitimi alanında yazılmış ilk kitap olarak kabul edilmektedir. 1850 yılında Amerika Birleşik

Devletleri'ne taşınan Sequin burada zihinsel engellilerin eğitimi ile ilgili çalışmalarına devam etmiştir günümüzde zeka geriliği ile ilgili en önemli kuruluşlardan biri olan American Association on Mental Retardation (Amerikan Zihinsel Engelliler Derneği)nin temellerini atmıştır.

Ne var ki 1800lü yılların sonlarına doğru zihinsel engellilere yönelik eğitim kurumlarının artışı toplumda zihinsel engelli bireylerin topluma yük olduğu veizole edilmesi gerektiği anlayışına neden olmuştur ve bu durum 1900lü yılların başlangıcına kadar devam etmiştir. İkinci dünya savaşının ardından zihinsel engelli bireyler için hayat standartları tekrar yükselmeye başlamıştır. Zihinsel engelli bireylerin hakları anayasa güvencesi altına alınmış, özel eğitim kavramı tüm engel alanlarında olduğu gibi zihinsel engellilerde de önem kazanmıştır ve bu bireylerin eğitim hakkı birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de yasal düzenlemelerle korunmuştur (Taylor ve diğerleri, 2005).

2.8 Türkiye’de Zihinsel Engelli Çocukların Eğitim Aldığı Kurumlar

Günümüzde bu çocukların eğitimi ilköğretimde ağırlıklı olarak eğitilebilir zihinsel engelliler ilköğretim okulları ve özel eğitim sınıflarında, hafif zeka geriliği durumunda kaynaştırma sınıflarında sürdürülmektedir. Eğitilebilir zihinsel engelliler ilköğretim okulları ve sınıf mevcudu eğitilebilir zihinsel engellilerden oluştuğu takdirde ilköğretim okulları bünyesinde açılan özel eğitim sınıflarında İlköğretim Okulu Orta Düzeyde Öğrenme Yetersizliği (Eğitilebilir) Olan Çocuklar Eğitim Programı uygulanmaktadır. Bu okullardan mezun olan eğitilebilir zihinsel engelli öğrenciler, ilköğretim diploması almaya hak kazanırlar, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarına ya da iş okulları gibi mesleki eğitim veren okullara yönlendirilir. İş okullarında verilen çıraklık düzeyinde eğitim sonucu zihinsel engelli öğrencilerin temel düzeyde iş ve meslek becerisi kazanması sağlanır ve okulu bitiren öğrencilere iş okulu diploması verilir. Daha ağır düzeyde zeka geriliği olan öğrenciler ise 6-14 yaş arasında eğitim ve uygulama okullarında öğrenim gördükten sonra iş eğitim merkezlerinde ve yaygın eğitim kurumlarında öğrenim görmeye devam edebilmektedir (Günalay ve diğerleri, 2008).

2008-2009 yılları Milli Eğitim Bakanlığı Örgün Eğitim İstatistiklerine göre Türkiye’de ilköğretim okullarına ait özel eğitim sınıflarında 13015, kaynaştırma sınıfında 42647 adet farklı engel gruplarından öğrenci öğrenim görmektedir. Eğitilebilir zihinsel engelliler ilköğretim okullarında öğrenim görmekte olan öğrenci sayısı ise 2881’dir. Eğitilebilir zihinsel engellilerin eğitim gördüğü kurumlar ile ilgili istatistiksel bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

İlköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engellilerin eğitim gördüğü okullara göre sınıf, öğretmen ve öğrenci sayısı (Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2008-2009)

OKULLAR	SINIF	ÖĞRENCİ	ÖĞRETMEN
İlköğretim Okulu Özel Eğitim Sınıfı	8652	13015	Belirtilmemiş
İlköğretim Okulu Kaynaştırma Sınıfı	24738	42647	Belirtilmemiş
Eğitilebilir Zihinsel Engelliler İlköğretim Okulu	537	2881	918

2.9 Ülkemizde Özel Eğitimin Tarihsel Gelişimi

Türkiye’de özel eğitim gereksinimi olan çocukların eğitimi amacıyla açılan ilk kurum, 1889 yılında İstanbul Ticaret Mektebi bünyesinde işitme engelli çocuklara eğitim veren bir okuldur. Daha sonra bu okula görme engellilerin eğitimini üstlenen bir bölüm eklenmiştir. Ancak bu okul açılışından 30 yıl sonra kapatılmıştır. 1921 yılında İzmir’de Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı’na bağlı olarak açılan Özel İzmir Sağır-lar-Körler Okulu, 1924-1950 yılları arası özel eğitim hizmetlerini sürdürdükten sonra bu kurum 1950 yılında Millî Eğitim Bakanlığı’na devredilmiştir. Aynı yıl İlköğretim Genel Müdürlüğü bünyesinde Özel Eğitim Hizmetleri Şube Müdürlüğü kurulmuştur. Eğitim sistemimizde “rehberlik” kavramı ise II. Dünya Savaşı’ndan sonraki yıllarda gündeme gelmiştir. Öğretim programlarında, eğitim ve programların öğrencilerdeki bireysel farklılıklara göre uyarlanması gereğinden bahsedilmeye başlanması da bu yıllara rastlamaktadır. 1955 yılında Marshall Planı çerçevesinde ülkemize gelen Amerikalı

uzmanların eğitimimizdeki çeşitli geliştirme ve yenileştirme faaliyetleri sırasında eğitimde ve özellikle rehberlikte kullanılacak ölçme araçlarını geliştirmek amacıyla Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'na bağlı bir Test-Araştırma Bürosu kurulmuştur. Bu büro rehberlikte bazı ölçme araçları üzerinde çeşitli çalışmalar yapmış, ancak sonraki yıllarda çeşitli örgütsel düzenlemeler sırasında kapatılmıştır.

1980 yılına kadar faaliyetlerini sürdüren Özel Eğitim Hizmetleri Şube Müdürlüğü kapatıldıktan sonra Özel Eğitim Genel Müdürlüğü aynı yıl 6 Ağustosta 2429 sayılı onayla kurulmuştur. Bu kurum Şubat 1982'de Daire Başkanlığına, Aralık 1983'de 179 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Özel Eğitim ve Rehberlik Dairesi Başkanlığına dönüştürülmüştür. Aynı yıl çıkarılan 2916 sayılı "Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu" ile özel eğitime muhtaç çocukların yetiştirilmelerine dair esaslar belirlenmiştir. Ülke genelinde özel eğitim ve rehberlik alanında ihtiyaçların artması sonucu çalışmaların daha etkin ve yaygın olarak yürütülebilmesi amacıyla 30.04.1992 gün ve 3797 sayılı Kanunla Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Beş yıl sonra mükerrer 23011 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile engellilere ilişkin özel eğitim esasları belirlenmesi sağlanmıştır. (MEB, 2009)

2.10 Özel Eğitim Rehberlik Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün Yapısı

Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün misyonu Rehberlik Misyonu ve Özel Eğitim Misyonu olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Kurumun Rehberlik Misyonu:

- Eğitim sisteminde; eğitsel-mesleki gelişim, yönlendirme, önleme ve psiko-sosyal müdahaleye yönelik ruh sağlığı hizmetleri,
- Aile rehberliği, kurumsal danışmanlık,
- Psikolojik ölçme değerlendirme yöntem ve araçlarının temini, geliştirilmesi ve dağıtımına ilişkin rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerini vermek,

- Çeşitli eğitim tür ve kademeleri arasında rehberlik hizmetlerinin bir bütün olarak verilmesini ve hizmetlerdeki yöntem ve araçların bilimsel standartlara uygunluğunu sağlamaktır.

Kurumun Özel Eğitim Misyonu özel eğitim gereksinimi olan bireylerin;

- Eğitsel ve sosyal gelişimlerini destekleyerek, geliştirilen programlarla, en az sınırlandırılmış ortamlarda, özel öğretim yöntem ve araç gereçleri kullanarak üst öğrenime ve iş/meslek alanlarına hazırlamak,
- Topluma uyum ve bağımsız yaşam becerilerini kazandırmak,
- Bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını, kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını ve üretken olmalarını sağlamaktır.

Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün vizyonu hayat boyu öğrenmenin uzantısı olarak tüm bireylerin kendini gerçekleştirmeleri için eğitimde, üstün kalitede rehberlik ve psikolojik danışma hizmeti almaları ile eğitim sistemi içindeki özel gereksinimleri olan bireylerin tüm gelişim alanlarında ilerlemeleri için aktif ve interaktif eğitim ortamlarını sağlamaktır.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, özel eğitim hizmetlerinden ne şekilde yararlanacağını belirlenmesi bireyin bulunduğu ildeki Rehberlik Araştırma Merkezlerine bağlı Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu'nun görevidir. Özel eğitime ihtiyacı olan birey, performans ve ihtiyaçlarına göre en az sınıflandırılmış eğitim ortamına yönlendirilmektedir ve bu yönlendirme bireyin ihtiyacına göre kaynaştırma yoluyla eğitim ortamına, özel eğitim sınıfına, özel eğitim okul/kurumuna, hastane ilköğretim okuluna veya evde eğitim ortamlarına yapılmaktadır (Günalay ve diğerleri, 2008).

2.11 Özel Eğitim Gereksinimi Olan Bireyler İçin Yasal Düzenlemeler

Özel eğitim ve rehberlikle ilgili hususlar Anayasamız ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununda yer almıştır. Bununla birlikte Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün görevleri 3797 sayılı Millî Eğitim

Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanunla belirlenmiştir. Anayasamızın 42. Maddesinde özel eğitim ve rehberlikle ilgili "Devlet, maddî imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar. Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır." hükmü yer almaktadır. 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 8. maddesinde; "Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır." hükmü, aynı Kanunun 6. maddesinde de; "Yöneltmede ve başarının ölçülmesinde rehberlik hizmetlerinden ve objektif ölçme ve değerlendirme metotlarından yararlanılır." hükmü bulunmaktadır.

3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 23. maddesinde de Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün görevleri; "Özel eğitim sınıfları, özel eğitim okulları, rehberlik ve araştırma merkezleri, iş okulları ve iş eğitim merkezleri ile aynı seviye ve türdeki benzeri okul ve kurumların eğitim, öğretim ve yönetimi ile ilgili bütün görev ve hizmetlerini yürütmek" ve "Okul ve kurumların eğitim ve öğretim programlarını, ders kitapları ile eğitim araç ve gereçlerini hazırlamak ve Talim ve Terbiye Kurulu'na sunmak" şeklinde belirlenmiştir.

03.10.1994 tarihinde 3797 sayılı Kanunun 23. maddesindeki görevleri yerine getirmekle yükümlü olan Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün Görev, Yetki ve Sorumluluklarına Ait Yönerge 3172 sayılı Makam Onayı ile yürürlüğe girmiştir. Bu Yönerge ile Genel Müdürlüğün; daire başkanlıkları, şube müdürlükleri ve diğer birimleri ve bu birimlerin görevleri belirlenmiştir. (Günalay ve diğerleri, 2008).

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması ve çözümlenmesi üzerinde durulmuştur.

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın modeli, zaman ve uygulanan yöntem açısından incelendiğinde bir “betimleme” modelidir. Veri toplama aracı olarak hazırlanan anket formu ile ilköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilerle müzik dersi işleyen sınıf ve müzik öğretmenlerinin bu öğrencilere yönelik ilköğretim müzik dersi öğretim programı, müzik dersinin işlendiği sınıf ortamı, ders işleniş süreci ve ölçme-değerlendirme durumları ile ilgili görüşleri alınmıştır. Bu şekilde ilköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilere verilen müzik eğitiminin durumu hakkında bir yargıya varmaya çalışılmıştır. Araştırmada Türkiye’de ilköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilere verilen müzik eğitiminin durum değerlendirmesi yapılmıştır.

3.2 Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni, ilköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilerle eğitilebilir zihinsel engelliler ilköğretim okullarında müzik dersi işleyen sınıf ve müzik öğretmenleridir. Kaynaştırma sınıflarındaki engelli öğrenci sayısının çok düşük olması ve özel eğitim sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin “zeka geriliği”, “otizm”, “öğrenme güçlüğü” gibi çeşitli engel gruplarında olması sebebiyle bu sınıflarda müzik dersi işleyen sınıf ve müzik öğretmenleri araştırmanın objektifliği açısından araştırmaya dâhil edilmemiştir. Bu durumda bu araştırmanın evrenini Türkiye’deki 50 adet eğitilebilir zihinsel engelliler ilköğretim okulunda (M.E.B. Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü) görev yapmakta olan

toplam 918 öğretmen içerisinde müzik dersi işleyen sınıf ve müzik öğretmenleri oluşturmaktadır (Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2008-2009, 2009). Evreni oluşturan öğretmenlerin net sayısına ulaşmak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı, Özel Eğitim ve Rehberlik Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve İlköğretim Genel Müdürlüğü'ne Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nden gerekli resmi yazılar alınıp başvurulmuştur. Ancak söz konusu kurumlar yayınlanmış resmi istatistikler dışındaki verileri paylaşmayı reddetmiştir.

Araştırmanın örneklemini belirlemek için öncelikle Türkiye'deki eğitilebilir zihinsel engelliler ilköğretim okullarının bağlı olduğu iller yedi coğrafi bölgeye göre sınıflandırılmıştır. Bölgelere göre sınıflandırılan iller, daha sonra 2000 yılı nüfus sayımında elde edilen verilere göre en yüksekten en düşüğe doğru sıralanmıştır. Araştırmanın evreni ile ilgili 50 adet okul Tablo 2'de belirtilmiştir.

Tablo 2

Türkiye'deki eğitilebilir zihinsel engelliler ilköğretim okulları

AKDENİZ BÖLGESİ		
ADANA	Seyhan	Niyazi Ekerbiçer İlköğretim Okulu (İ.Ö.O) ve İş Okulu
ANTALYA	Merkez	Dr.Günseli-Dr.Bülent Akınsal İ.Ö.O.ve İş Okulu
	Manavgat	Dr.Hüseyin Vural İ.Ö.O.ve İş Okulu
HATAY	İskenderun	İskenderun İ.Ö.O. ve İş Okulu
KAHRAMANMARAŞ	Merkez	125.Yıl İ.Ö.O. ve İş Okulu
ISPARTA	Merkez	Isparta İ.Ö.O. ve İş Okulu
BURDUR	Merkez	Burdur Özürlüler Derneği İ.Ö.O. ve İş Okulu
KİLİS	Merkez	Ekrem Çetin İ.Ö.O. ve İş Okulu
EGE BÖLGESİ		
AYDIN	Merkez	Atatürk İ.Ö.O.ve İş Okulu
	Nazilli	Nazilli İ.Ö.O.ve İş Okulu
DENİZLİ	Merkez	Çamlık İ.Ö.O. ve İş Okulu
KÜTAHYA	Merkez	Çinikent İ.Ö.O.ve İş Okulu
UŞAK	Merkez	Vala Gedik İ.Ö.O. ve İş Okulu
İÇANADOLU BÖLGESİ		
SİVAS	Merkez	Ahmet Kutsi Tecer İ.Ö.O. ve İş Okulu
ESKİŞEHİR	Merkez	Avukat Lütfi Ergökmen İ.Ö.O.ve İş Okulu
YOZGAT	Merkez	Kanuni Sultan Süleyman İ.Ö.O.ve İş Okulu

Tablo 2 devamı

AKSARAY	Merkez	Aksaray İ.Ö.O. ve İş Okulu
SAMSUN	Merkez	Zafer İ.Ö.O.ve İş Okulu
ORDU	Merkez	Adil Karlıbel İ.Ö.O.ve İş Okulu
TOKAT	Merkez	Yavuz Selim İ.Ö.O. ve İş Okulu
ZONGULDAK	Merkez	Kilimli Sevgibağı İ.Ö.O.
GİRESUN	Merkez	İlköğretim Okulu ve İş Okulu
AMASYA	Merzifon	Merzifon İ.Ö.O. ve İş Okulu
SİNOP	Merkez	Sinop İ.Ö.O. ve İş Okulu
KARABÜK	Merkez	Yaşama Sevinci İ.Ö.O.
BARTIN	Merkez	Umut İlköğretim Okulu ve İş Okulu
MARMARA BÖLGESİ		
İSTANBUL	Bakırköy	Yeşilköy İ.Ö.O. ve İş Okulu
	Eyüp	Eyüp İlköğretim Okulu ve İş Okulu
	Fatih	Eram Fatih İlköğretim Okulu ve İş Okulu
	Kadıköy	Şöhret Kurşunoğlu İ.Ö.O. ve İş Okulu
	Şişli	Saadet İlköğretim Okulu ve İş Okulu
İSTANBUL	Tuzla	Vala Gedik İ.Ö.O. ve İş Okulu
	Üsküdar	Üsküdar İ.Ö.O. ve İş Okulu
BURSA	Nilüfer	Mithat Enç İ.Ö.O.ve İş Okulu
	Yıldırım	Rüveyde Dörtçelik İ.Ö.O. ve İş Okulu
BALIKESİR	Merkez	Yunus Emre İ.Ö.O.ve İş Okulu
SAKARYA	Adapazarı	Şehit Ali Borinli İ.Ö.O. ve İş Okulu
TEKİRDAĞ	Merkez	Tekirdağ İ.Ö.O.ve İş Okulu
	Çorlu	Çorlu Sakatlar Derneği İ.Ö.O.ve İş Okulu
EDİRNE	Merkez	Edirne İ.Ö.O. ve İş Okulu
	Keşan	Gazi İ.Ö.O. ve İş Okulu
	Uzunköprü	Uzunköprü İ.Ö.O. ve İş Okulu
BİLECİK	Merkez	Bilecik İ.Ö.O.ve İş Okulu
	Bozüyük	Şehit.Zafer İpek İ.Ö.O. ve İş Okulu
YALOVA	Merkez	Milli Piyango Y.Ö.O.ve İş Okulu
DOĞU ANADOLU BÖLGESİ		
VAN	Merkez	Zübeyde Hanım İ.Ö.O.ve İş Okulu
	Erciş	Erciş İ.Ö.O. ve İş Okulu
MALATYA	Yeşilyurt	Turgut Özal İ.Ö.O.ve İş Okulu
GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ		
GAZİANTEP	Şehitkamil	Abdulkadir Konukoğlu İ.Ö.O. ve İş Okulu
ADIYAMAN	Besni	Ahmet-Emine Çil İ.Ö.O. ve İş Okulu

Araştırmanın örneklemini, bu sıralamada her coğrafi bölgede birinci ve ikinci sırada yer almış olan okullardaki sınıf ve müzik öğretmenleri olarak belirlenmiştir. Hazırlanmış olan anket formları, okul müdürlüklerine araştırmanın içeriği ile ilgili yazılmış olan bir mektup ile birlikte belirlenmiş olan illerdeki bütün eğitilebilir zihinsel engelliler ilköğretim okullarına posta yoluyla gönderilmiştir. Belirlenen okullar içerisinde bazıları eğitilebilir zihinsel engelliler ilköğretim okulu ve aynı zamanda ortaöğretim kurumu olan iş okuludur. Bu okulların ortaöğretim basamakları araştırmaya dâhil edilmemiştir. Anket formlarının gönderilmiş olduğu iller ve il bünyesindeki okullar Tablo 3’de belirtilmiştir.

Tablo 3

Anket formu gönderilmiş olan okullar

AKDENİZ BÖLGESİ		
ADANA	Seyhan	Niyazi Ekerbiçer İ.Ö.O ve İş Okulu
ANTALYA	Merkez	Dr.Günseli-Dr.Bülent Akınsal İ.Ö.O.ve İş Okulu
ANTALYA	Manavgat	Dr.Hüseyin Vural İ.Ö.O.ve İş Okulu
EGE BÖLGESİ		
AYDIN	Merkez	Atatürk İ.Ö.O.ve İş Okulu
AYDIN	Nazilli	Nazilli İ.Ö.O.ve İş Okulu
DENİZLİ	Merkez	Çamlık İ.Ö.O. ve İş Okulu
İÇ ANADOLU BÖLGESİ		
SİVAS	Merkez	Ahmet Kutsi Tecer İ.Ö.O. ve İş Okulu
ESKİŞEHİR	Merkez	Avukat Lütfi Ergökmen İ.Ö.O.ve İş Okulu
KARADENİZ BÖLGESİ		
SAMSUN	Merkez	Zafer İ.Ö.O.ve İş Okulu
ORDU	Merkez	Adil Karlıbel İ.Ö.O.ve İş Okulu
MARMARA BÖLGESİ		
İSTANBUL	Bakırköy	Yeşilköy İ.Ö.O. ve İş Okulu
İSTANBUL	Eyüp	Eyüp İlköğretim Okulu ve İş Okulu
İSTANBUL	Fatih	Eram Fatih İlköğretim Okulu ve İş Okulu
İSTANBUL	Kadıköy	Şöhret Kurşunoğlu İ.Ö.O. ve İş Okulu
İSTANBUL	Şişli	Saadet İlköğretim Okulu ve İş Okulu
İSTANBUL	Tuzla	Vala Gedik İ.Ö.O. ve İş Okulu
İSTANBUL	Üsküdar	Üsküdar İ.Ö.O. ve İş Okulu
BURSA	Nilüfer	Mithat Enç İ.Ö.O.ve İş Okulu

Tablo 3 devamı

BURSA	Yıldırım	Rüveyde Dörtçelik İ.Ö.O. ve İş Okulu
DOĞU ANADOLU BÖLGESİ		
VAN	Merkez	Zübeyde Hanım İ.Ö.O.ve İş Okulu
VAN	Erciş	Erciş İ.Ö.O. ve İş Okulu
MALATYA	Yeşilyurt	Turgut Özal İ.Ö.O.ve İş Okulu
GÜNEY DOĞU ANADOLU BÖLGESİ		
GAZİANTEP	Şehitkamil	Abdulkadir Konukoğlu İ.Ö.O. ve İş Okulu
ADIYAMAN	Besni	Ahmet-Emine Çil İ.Ö.O. ve İş Okulu

Antalya, Aydın, Eskişehir, Samsun, İstanbul, Van, Adıyaman illerindeki ilgili okullar, anket formlarını okul müdürlükleri tarafından öğretmenlere uygulattıktan sonra araştırmacıya posta yoluyla geri göndermiştir. Örneklemi oluşturan toplam 58 öğretmenin görev yapmakta oldukları okullara göre dağılımı bir sonraki sayfada yer alan Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4

Araştırmanın örnekleme

ARAŞTIRMAYA KATILAN OKULLAR			ÖĞRETMEN SAYISI
AKDENİZ BÖLGESİ			
ANTALYA	Merkez	Dr.Günseli-Dr.Bülent Akınsal İ.Ö.O.ve İş Okulu	7
EGE BÖLGESİ			
AYDIN	Merkez	Atatürk İ.Ö.O.ve İş Okulu	7
İÇANADOLU BÖLGESİ			
ESKİŞEHİR	Merkez	Avukat Lütfi Ergökmen İ.Ö.O.ve İş Okulu	7
KARADENİZ BÖLGESİ			
SAMSUN	Merkez	Zafer İ.Ö.O.ve İş Okulu	6
MARMARA BÖLGESİ			
İSTANBUL	Fatih	Eram Fatih İlköğretim Okulu ve İş Okulu	15
DOĞU ANADOLU BÖLGESİ			
VAN	Merkez	Zübeyde Hanım İ.Ö.O.ve İş Okulu	11
GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ			
ADIYAMAN	Besni	Ahmet-Emine Çil İ.Ö.O. ve İş Okulu	5
Toplam: 58			

Araştırmanın 918 birimlik evreninden tabakalar halinde çekilmiş olan 58 birimlik örnekleme, %5 anlam düzeyi ($\alpha=0,05$) ve 0,123 değerindeki duyarlılık (gösterilebilecek tolerans) düzeyine göre araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliği açısından yeterli durumdadır.

3.3 Verilerin Toplanması

İlköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilerle müzik dersi işleyen sınıf ve müzik öğretmenlerin bu öğrencilere verilen müzik eğitimi hakkındaki görüşlerinin alınması için veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Hazırlanmış olan anket formunun birinci bölümünde kişisel bilgiler ile ilgili yedi soru, ikinci bölümde sınıf ortamı ile ilgili yedi soru bulunmaktadır. Üçüncü bölümde ilköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilere uygulanan müzik dersi öğretim programı ile ilgili dört soru, dördüncü bölümde ders işleniş süreci ile ilgili üç soru, beşinci bölümde ölçme-değerlendirme durumları ile ilgili iki soru yer almaktadır.

3.4 Verilerin Analizi

Bu araştırmada kullanılmış olunan anket formu kapalı uçlu (seçmeli) ve açık uçlu sorular ile hazırlanmıştır. Anketin ilk ve ikinci bölümünde birbirleriyle eşdeğerli seçeneklerden oluşan sınıflayıcı sorular ve açık uçlu sorular bulunmaktadır. Üçüncü bölümde ise açık uçlu sorular ve derecelendirilmiş soru türlerinden biri olan dereceli-ölçekli (Likert tipi) sorular bulunmaktadır. Dördüncü ve beşinci bölümdeki soruların tamamı sınıflayıcı sorulardır. Beşinci bölümde bir adet likert tipi ve bir adet sınıflayıcı türde soru bulunmaktadır. Anket formunda araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşını ve en son mezun olduğu mesleki eğitim kurumunu öğrenmek amacıyla iki adet açık uçlu soru yer almaktadır. Ayrıca sınıf ortamının öğrencilere müzik eğitimi vermeye uygunluğu ve öğretim araç gereçlerinin yeterliliği ile ilgili 11 ve 13. Sorulara “Hayır” yanıtını veren öğretmenlerin gerekçelerini öğrenmek amacıyla iki adet açık uçlu soru sorulmuştur. Öğretmenlerin uygulamakta oldukları öğretim programına eklemek istedikleri genel ve özel amaçlar için de iki adet açık uçlu soru bulunmaktadır. Anket formunda toplam altı adet açık uçlu soru yer almaktadır. Anket formunda yer alan dereceli-ölçekli soruların tamamı 5’li Likert ölçeğine göre yapılandırılmıştır. Anket

formunun sonunda öğretmenlerin müzik dersi ile ilgili eklemek istedikleri fikir ve düşüncelerin belirtilebilmesi için boş bir yazı alanı bırakılmıştır.

Anket uygulaması sonucu elde edilen verilerin analizi SPSS 16.0 programı kullanılarak yapılmıştır. Birinci ve ikinci bölüm için verilen cevapların sıklıkları ve yüzdelik değerleri hesaplanmıştır. İkinci bölümün altıncı ve yedinci sorusuna verilen cevapların ayrıca aritmetik ortalamaları hesaplanarak yorumu yapılmıştır. Üçüncü bölümde yer alan Likert tipi sorulara verilen cevapların ise sıklıkları, yüzdelik değerleri, standart sapmaları, aritmetik ortalamaları hesaplanmıştır ve aritmetik ortalamalar yorumlanmıştır. Dördüncü bölümde verilen cevapların sıklık ve yüzdelik değerleri hesaplanmıştır. Bölümün ikinci sorusunda ayrıca aritmetik ortalama incelemeleri sonucu yorum da verilmiştir. Aynı inceleme beşinci bölümün birinci sorusunda da yapılmıştır. Sonuçlar tablolar ile gösterilmiştir.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde anket yöntemi kullanılarak elde edilen veriler tablo ve grafikler halinde gösterilmiştir. Veriler örneklem olarak belirlenmiş okullarda sınıf ve müzik dersi işleyen sınıf ve müzik öğretmenlerinin kişisel bilgileri; sınıf ortamı, uyguladıkları müzik dersi öğretim programı, sınıf ortamı, ders işleniş süreci ve ölçme değerlendirme durumları başlıkları altında sınıflandırılmıştır.

4.1 Kişisel Bilgiler

Araştırmanın bu bölümünde örnekleme oluşturan öğretmenlerin yaş, cinsiyet, öğretmenlik alanı, öğretmenlik tecrübesi ve eğitim durumlarına ilişkin istatistiksel analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

4.1.1 Öğretmen Yaşı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaş dağılımı Tablo 5’de belirtilmiştir.

Tablo 5

Öğretmenlerin yaş dağılımının sıklıkları ve yüzde oranları

ÖĞRETMEN YAŞI	F	%	GEÇERLİ %	BİRİKİMSSEL %
1. 20-25 Yaş Arası	7	12,1	12,1	12,1
2. 26-30 Yaş Arası	13	22,4	22,4	34,5
3. 31-35 Yaş Arası	15	25,9	25,9	60,3
4. 36-40 Yaş Arası	11	19,0	19,0	79,3
5. 41-45 Yaş Arası	7	12,1	12,1	91,4
6. 46-50 Yaş Arası	1	1,7	1,7	93,1
7. 51-55 Yaş Arası	4	6,9	6,9	100,0
TOPLAM	58	100,0	100,0	

Tablo 5’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenler içerisinde;
 15 kişi, 31 ve 35 yaşları arasında olup örneklemin %25,9’unu,
 13 kişi, 26 ve 30 yaşları arasında olup örneklemin %22,4’ünü,
 11 kişi, 36 ve 40 yaşları arasında olup örneklemin %19’unu,
 7 kişi, 20 ve 25 yaşları arasında olup örneklemin %12,1’ini,
 7 kişi, 41 ve 45 yaşları arasında olup örneklemin %12,1’ini,
 4 kişi, 51 ve 55 yaşları arasında olup örneklemin %6,9’unu
 1 kişi, 46 ve 50 yaşları arasında olup örneklemin %1,7’sini oluşturur.

Bu verilerden yola çıkılarak örnekleme ait çoğunluğun 20 ile 35 yaşları arasında olduğu görülmektedir.

4.1.2 Öğretmen Cinsiyeti

Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet dağılımı Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Öğretmenlerin cinsiyet dağılımının sıklıkları ve yüzde oranları

ÖĞRETMEN CİNSİYETİ	F	%	GEÇERLİ %	BİRİKİMSSEL %
Bayan	38	65,5	65,5	65,5
Erkek	20	34,5	34,5	100,0
TOPLAM	58	100,0	100,0	

Tablo 6’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenler içerisinde;

38 kişi bayandır ve örneklemin %65,5’ini, 20 kişi erkektir ve örneklemin %34,5’ini oluşturur. Elde edilen veriler sonucu örnekleimde yer alan bayan öğretmen sayısının erkek öğretmenlerin neredeyse iki katı olduğu tespit edilmiştir.

4.1.3 Öğretmenlik Alanı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin alan dağılımı Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Öğretmenlik alanı dağılımının sıklıkları ve yüzde oranları

ÖĞRETMENLİK ALANI	F	%	GEÇERLİ %	BİRİKİMSSEL %
Müzik Öğretmeni	2	3,4	3,4	3,4
Özel Eğitim Sınıf Öğretmeni	56	96,6	96,6	100,0
TOPLAM	58	100,0	100,0	

Tablo 7’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenler içerisinde;

56 kişi özel eğitim sınıf öğretmenidir ve örneklemin %96,6’sını oluşturur.

2 kişi müzik öğretmenidir ve örneklemin %3,4’ünü oluşturur. Örneklem içerisindeki müzik öğretmeni sayısının çok düşük olduğu gözlenmiştir.

4.1.4 Öğretmenlik Tecrübesi

Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğretmenlik tecrübesi Tablo 8’de belirtilmiştir.

Tablo 8

Öğretmenlik tecrübesi dağılımının sıklıkları ve yüzde oranları

ÖĞRETMENLİK TECRÜBESİ	F	%	GEÇERLİ %	BİRİKİMSSEL %
1-5 Yıl Arası	20	34,5	34,5	34,5
6-10 Yıl Arası	16	27,6	27,6	62,1
11-15 Yıl Arası	9	15,5	15,5	77,6
16-20 Yıl Arası	7	12,1	12,1	89,7
21 Yıl ve Yukarısı	6	10,3	10,3	100,0
TOPLAM	58	100,0	100,0	

Tablo 8’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenler içerisinde;
20 kişinin 1 ve 5 yıl arası öğretmenlik tecrübesi bulunup örneklem içerisindeki oranı %34,5’dir.

16 kişinin 6 ve 10 yıl arasında öğretmenlik tecrübesi bulunup örneklem içerisindeki oranı %27,6’dır.

9 kişinin 11 ve 15yıl arasında öğretmenlik tecrübesi bulunup örneklem içerisindeki oranı %15,5’dir.

7 kişinin 16 ve 20 yıl arasında öğretmenlik tecrübesi bulunup örneklem içerisindeki oranı %12,1’dir.

Altı kişinin 21 yıl ve daha fazla öğretmenlik tecrübesi bulunup örneklem içerisindeki oranı %10,3’dür. Veriler göstermektedir ki örneklemin çoğunluğunun 1 ile 10 yıl arasında öğretmenlik tecrübesi bulunmaktadır.

4.1.5 Eğitim Durumu

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları mesleki eğitim kurumlarının dağılımı Tablo 9’da belirtilmiştir.

Tablo 9

Öğretmenlerin mezun oldukları eğitim kurumu dağılımının sıklıkları ve yüzde oranları

EĞİTİM KURUMU	F	%	GEÇERLİ %	BİRİKİMSEL %
M.E.B. Sınıf Öğretmenliği Kursu	1	1,7	1,7	1,7
Eğitim Enstitüsü	3	5,2	5,2	6,9
Ön Lisans	2	3,4	3,4	10,3
Lisans	48	82,8	82,8	93,1
Yüksek Lisans	4	6,9	6,9	100,0
TOPLAM	58	100,0	100,0	

Tablo 9’da görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenler içerisinde;
 48 kişi 4 yıllık lisans programı mezunudur ve örneklemin %82,8’ini,
 4 kişi yüksek lisans programı mezunudur ve örneklemin %6,9’unu oluşturur.
 3 kişi eğitim enstitüsü mezunudur ve örneklemin %5,2’sini oluşturur.
 2 kişi 2 yıllık ön lisans programı mezunudur ve örneklemin %10,3’ünü,
 1 kişi sınıf öğretmenliği kursu almıştır ve örneklemin %1,7’sini oluşturur.

Elde edilen veriler, örneklemini oluşturan öğretmenlerin yüksek oranda lisans programı mezunu olduğunu göstermektedir.

4.1.6 Mezun Olunan Eğitim Kurumu

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları mesleki eğitim kurumlarının dağılımı ile ilgili istatistiksel veriler bu bölümde incelenmiştir. Mezun olunan eğitim kurumları yüksek lisans, lisans ve ön lisans-diğer olmak üzere üç adet tablo halinde gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları eğitim programları içerisindeki yüksek lisans programları dağılımı ilgili istatistiksel veriler tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10

Mezun olunan yüksek lisans programları dağılımının sıklıkları ve yüzde oranları

MEZUN OLUNAN MESLEKİ EĞİTİM PROGRAMI		
	F	%
Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretimi Yüksek Lisans Programı	2	50
Eğitim Bilimleri Bölümü Yüksek Lisans Programı	1	25
Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı	1	25
TOPLAM	4	100

Tablo 10’da görüldüğü üzere araştırmanın örneklemine dahil olan yüksek lisans yapmış öğretmenlerin tamamı farklı üniversitelerde olmak kaydıyla eğitim bilimleri alanında yüksek lisans yapmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları eğitim programları içerisindeki lisans programları dağılımı ilgili istatistiksel veriler tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11

Mezun olunan lisans programları dağılımının sıklıkları ve yüzde oranları

MEZUN OLUNAN MESLEKİ EĞİTİM PROGRAMI	F	%
Zihinsel Engelliler Öğretmenliği Bölümü Lisans Programı	37	77,1
Sınıf Öğretmenliği Bölümü Lisans Programı	7	14,6
Ticaret Turizm Eğitim Fakültesi	1	2,1
Fransızca Öğretmenliği Bölümü Lisans Programı	1	2,1
Devlet Konservatuvarı Opera Ana Sanat Dalı Lisans Programı	1	2,1
Müzik Öğretmenliği Bölümü Lisans Programı	1	2,1
TOPLAM	48	100

Tablo 11’de görüldüğü üzere araştırmaya katılmış olan öğretmenlerin büyük çoğunluğu farklı üniversitelerde özel eğitim öğretmenliği alanındaki lisans programlarından mezun olmuştur. Bu alanda öğrenim görmüş 37 kişi örneklemin %63,8’ini, lisans programı mezunu olan 48 kişinin de 77,1’ini oluşturur. Ayrıca 7 kişi sınıf öğretmenliği lisans programları mezunudur ve bu da örneklemin %12,1’ini, lisans programı mezunu olan 48 kişinin de %14,6’sını oluşturmaktadır. 2 kişi ise müzik alanındaki lisans programlarından mezun olmuştur ve örneklem içerisindeki oranı %3,4, lisans programı mezunları içerisindeki oranı %4,2’dir. 2 kişi ise zihinsel engellilerin eğitimi ve müzik ile ilgili bölümler dışında lisans programlarından mezun olmuştur ve lisans programı mezunları içerisindeki oranı % 4,2, örneklem içerisindeki oranı ise % 3,4’dür.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları eğitim programları içerisindeki ön lisans ve diğer eğitim programları dağılımı ilgili istatistiksel veriler tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12

Mezun olunan ön lisan ve diğer eğitim programları dağılımının sıklıkları ve yüzde oranları

MEZUN OLUNAN MESLEKİ EĞİTİM PROGRAMI	F	%
Eğitim Bilimleri Bölümü Ön Lisans Programı	1	16,7
Ev İdaresi Bölümü Ön Lisans Programı	1	16,7
Eğitim Enstitüsü	3	50
MEB Sınıf Öğretmenliği Kursu	1	16,7
TOPLAM	6	100

Tablo 12’de görüldüğü üzere ön lisans ve diğer kurumlardan mezun olmuş 6 öğretmenin yarısı eğitim enstitüsü mezunudur. Ayrıca bu öğretmenler içerisindeki oranı %33,3 olan 2 kişi ön lisans programlarından mezun olmuştur.

4.1.7 Müzik Öğretmenlerinin İşlediği Müzik Derslerine Özel Eğitim Sınıf Öğretmeni Katılımı

Araştırmaya katılmış olan 2 adet müzik öğretmenin işledikleri derslere özel eğitim sınıf öğretmenlerinin katılımının sıklık ve yüzde oranları Tablo 13’de belirtilmiştir.

Tablo 13

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin işledikleri derslere özel eğitim sınıf öğretmenlerinin katılımı dağılımının sıklıkları ve yüzde oranları

SINIF ÖĞRETMENİ KATILIMI	F	%	GEÇERLİ %	BİRİKİMSEL %
Sınıf öğretmeni katılmaktadır.	2	100,0	100,0	100,0
Sınıf Öğretmeni Katılmamaktadır	0	0	0	0
TOPLAM	2	100,0	100,0	

Tablo 13’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan 2 müzik öğretmenin ikisi de işledikleri derslere özel eğitim sınıf öğretmenlerinin katıldığını belirtmiştir.

4.2 Sınıf Ortamı

Araştırmanın bu bölümünde örneklemini oluşturan öğretmenlerin ders işledikleri sınıf ortamı, bu ortamda bulunan genel öğretim araç gereçleri, çalgılar ve öğretmenlerin ders işlerken kullandıkları müzik aletlerine ilişkin istatistiksel analiz sonuçlarına yer verilmiştir. Ayrıca sınıf ortamının zihinsel engelli öğrencilere uygunluğu ve sınıf ortamında bulunan öğretim araç gereçlerinin zihinsel engelli çocuklara müzik eğitimi vermek konusundaki yeterliliği hakkındaki öğretmen görüşleri bu bölümde tablolar halinde gösterilmiştir.

4.2.1 Ders İşlenen Sınıf Ortamı

Araştırmaya katılan sınıf ve müzik öğretmenlerinin ders işlemekte oldukları sınıf ortamları ile ilgili istatistiksel bilgiler Tablo 14’de verilmiştir.

Tablo 14

Ders işlenilen sınıf ortamının sıklıkları ve yüzde oranları

SINIF ORTAMI	F	%	GEÇERLİ %	BİRİKİMSSEL %
Özel Eğitim Sınıfı	35	60,3	60,3	60,3
Müzik Odası	22	37,9	37,9	98,3
Özel Eğitim Sınıfı ve Müzik Odası	1	1,7	1,7	100,0
TOPLAM	58	100,0	100,0	

Tablo 14’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenler içerisinde;

35 kişi müzik dersini özel eğitim sınıfında işlemektedir ve örneklemin %60,3’ünü oluşturmaktadır.

22 kişi müzik dersini müzik odasında işlemektedir ve örneklemin %37,9’unu oluşturmaktadır.

1 kişi müzik dersini özel eğitim sınıfı ve müzik odasında işlemektedir ve örneklemin 1,7’sini oluşturmaktadır. Dersler çoğunlukla özel eğitim sınıflarında işlenmektedir.

4.2.2. Sınıf Ortamında Bulunan Genel Öğretim Araç Gereçleri

Araştırmaya katılan öğretmenlerin müzik dersi işledikleri sınıf ortamında bulunan genel öğretim araç gereçlerinin dağılımı Tablo 15’de gösterilmiştir.

Tablo 15

Sınıf ortamında bulunan genel öğretim araç gereçlerinin sıklıkları ve örneklem içerisindeki yüzde oranları

GENEL ÖĞRETİM ARAÇ GEREÇLERİ	F	%
CD Çalar	18	31,00
Bilgisayar	18	31,0
Müzik Seti	12	20,7
Tepegöz	7	12,1
Video Oynatıcı	5	8,6
Projeksiyon Cihazı	2	3,4
Televizyon	1	1,7
ÖRNEKLEM=58		

Tablo 15’de görüldüğü üzere araştırmaya katılmış olan 58 öğretmen içerisinde; 18 kişinin sınıf ortamında bilgisayar bulunmaktadır ve örneklem %31’ini oluşturur.

18 kişinin sınıf ortamında CD çalar bulunmaktadır ve örneklem %31’ini oluşturur.

12 kişinin sınıf ortamında müzik seti bulunmaktadır ve örneklem %20,7’sini oluşturur.

7 kişinin sınıf ortamında tepegöz bulunmaktadır ve örneklem %12,1’ini oluşturur.

5 kişinin sınıf ortamında video oynatıcı bulunmaktadır ve örneklem %8,6’sını oluşturur.

2 kişinin sınıf ortamında projeksiyon cihazı bulunmaktadır ve örneklem %3,4’ünü oluşturur.

1 kişinin sınıf ortamında televizyon bulunmaktadır ve örneklem %1,7’sini oluşturur.

4.2.3. Sınıf Ortamında Bulunan Çalgılar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin müzik dersi işledikleri sınıf ortamında bulunan çalgıların dağılımı Tablo 16’da gösterilmiştir.

Tablo 16

Sınıf ortamında bulunan çalgıların sıklıkları ve örneklem içerisindeki yüzde oranları

ÇALGILAR	F	%
Türk Ritm Çalgıları	18	31,0
Bağlama	16	27,6
Orff Ritim Çalgıları	14	24,1
Tahta Klaveler (Ses Çubukları)	12	20,7
Gitar	11	19,0
Mandolin	8	13,8
Org	7	12,1
Ksilofon-Metalofon	4	6,9
Piyano	4	6,9
Armonika	2	3,4
ÖRNEKLEM=58		

Tablo 14’de görüldüğü üzere araştırmaya katılmış olan 58 öğretmen içerisinde; 18 kişinin sınıf ortamında Türk ritim çalgıları bulunmaktadır ve örneklem %31’ini oluşturur.

16 kişinin sınıf ortamında bağlama bulunmaktadır ve örneklem %27,6’sını oluşturur.

14 kişinin sınıf ortamında Orff ritim çalgıları bulunmaktadır ve örneklem %24,1’ini oluşturur.

12 kişinin sınıf ortamında tahta klaveler (ses çubukları) bulunmaktadır ve örneklem %20,7’sini oluşturur.

11 kişinin sınıf ortamında gitar bulunmaktadır ve örneklem %19’unu oluşturur.

8 kişinin sınıf ortamında mandolin bulunmaktadır ve örneklemin %13,8'ini oluşturur.

7 kişinin sınıf ortamında org bulunmaktadır ve örneklemin %12,1'ini oluşturur.

4 kişinin sınıf ortamında piyano bulunmaktadır ve örneklemin %6,9'unu oluşturur.

4 kişinin sınıf ortamında ksilofon ve metalofon bulunmaktadır ve örneklemin %6,9'unu oluşturur.

2 kişinin sınıf ortamında armonika bulunmaktadır ve örneklemin %3,4'ünü oluşturur.

4.2.4 Ders İşlenişinde Kullanılan Çalgılar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin müzik dersi işlerken kullanmakta oldukları çalgıların dağılımı Tablo 17'de gösterilmiştir.

Tablo 17

Ders işlenişinde öğretmen tarafından kullanılan çalgı dağılımının sıklıkları ve örneklem içerisindeki yüzde oranları

ÇALGILAR	F	%
Bağlama	13	22,4
Org	11	19,0
Blok Flüt	9	15,5
Orff Ritim Çalgıları	8	13,8
Türk Ritim Çalgıları	8	13,8
Gitar	6	10,3
ÖRNEKLEM=58		

Tablo 17'de görüldüğü üzere araştırmaya katılmış olan 58 öğretmen içerisinde; 13 kişi ders işlerken bağlama kullanmaktadır ve örneklemin %22,4'ünü oluşturur.

11 kişi ders işlerken org kullanmaktadır ve örneklemin %19'unu oluşturur.

9 kişi ders işlerken blok flüt kullanmaktadır ve örneklemin %15,5'ini oluşturur.

8 kişi ders işlerken Orff ritim çalgıları kullanmaktadır ve örneklemin %13,8'ini oluşturur.

8 kişi ders işlerken Türk ritim çalgıları kullanmaktadır ve örneklemin %13,8'ini oluşturur.

6 kişi ders işlerken gitar kullanmaktadır ve örneklemin %10,3'ünü oluşturur.

4.2.5 Sınıf Ortamının Öğrenciye Uygunluğu

Araştırmaya katılan öğretmenlerin müzik dersi işledikleri sınıf ortamının eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilere uygunluğu ile ilgili görüşlerinin dağılımı Tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo 18

Sınıf ortamının öğrencilere uygunluğu ile ilgili öğretmen görüşleri dağılımının sıklıkları ve yüzde oranları

SINIF ORTAMININ UYGUNLUĞU	F	%
Uygundur.	20	34,5
Uygun değildir.	38	65,5
TOPLAM	58	100

Tablo 18'de görüldüğü üzere araştırmaya katılmış olan öğretmenler içerisinde; 38 kişi Müzik dersi işledikleri sınıf ortamının öğrencilere uygun olmadığını görüşünder ve örneklemin %65,5'ini oluşturur.

20 kişi Müzik dersi işledikleri sınıf ortamının öğrencilere uygun olduğunu görüşünder ve örneklemin %34,5'ini oluşturur. Örneklemin büyük çoğunluğu sınıf ortamını öğrencilere uygun bulmamaktadır.

4.2.6 Sınıf Ortamında Bulunan Öğretim Araç-Gereçlerinin Yeterliliği

Araştırmaya katılan öğretmenlerin müzik dersi işledikleri sınıf ortamında bulunan öğretim araç-gereçlerinin yeterliği ile ilgili görüşlerinin dağılımı Tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 19

Öğretim araç-gereçlerinin yeterliği ile ilgili öğretmen görüşleri dağılımının sıklıkları ve yüzde oranları

ÖĞRETİM ARAÇ GEREÇLERİNİN YETERLİLİĞİ	F	%
Öğretim araç-gereçleri yeterlidir.	21	36,2
Öğretim araç-gereçleri yeterli değildir.	37	63,8
TOPLAM	58	100

Tablo 19’da görüldüğü üzere araştırmaya katılmış olan öğretmenler içerisinde; 37 kişi Müzik dersi işledikleri sınıf ortamındaki öğretim araç gereçlerinin yeterli olmadığı görüşündedir ve örneklemin %63,8’ini oluşturur.

21 kişi Müzik dersi işledikleri sınıf ortamındaki öğretim araç-gereçlerinin yeterli olduğu görüşündedir ve örneklemin %36,2’sini oluşturur. Örneklemin büyük çoğunluğu sınıf ortamında bulunan öğretim araç gereçlerinin müzik dersi için yeterli olmadığı görüşündedir.

Müzik dersi işledikleri sınıf ortamının öğrenciye uygun olmadığı ve yetersiz olduğunu düşünmekte olan öğretmenlerden bu olumsuz görüşlerinin nedenlerini belirtmeleri istenmiştir. Bu nedenler;

- Sınıfların fiziksel özelliklerinin öğrenciye uygun olmaması ve yetersiz olması,
- Sınıf ortamının müzik dersi işlemeye uygun olmaması,
- Okullarda müzik dersine uygun donanımına sahip bir müzik odası bulunmaması,
- Sınıf ortamında bulunan müzik aletlerinin yetersiz olması,
- Sınıflardaki öğretim araç gereçlerinin yetersiz olması,
- Elektronik araç gereçlerin yetersiz olması şeklinde belirtilmiştir.

4.3 Müzik Dersi Öğretim Programı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin uygulamakta oldukları müzik dersi öğretim programında yer almakta olan genel ve özel amaçlara ilişkin görüşlerine yönelik istatistiksel analiz sonuçlarına bu bölümde yer verilmiştir.

4.3.1 Genel Amaçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin uygulamakta oldukları müzik dersi öğretim programında yer almakta olan genel amaçlar ile ilgili görüşlerinin dağılımı Tablo 20’de gösterilmiştir.

Tablo 20

Müzik dersi öğretim programında yer almakta olan genel amaçlara yönelik öğretmen görüşlerinin sıklıkları ve yüzde oranları

SIKLIK, YÜZDE, STANDART SAPMA, ARİTMETİK ORTALAMA	N	1		2		3		4		5			
MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI, GENEL AMAÇLAR		TAMAMEN KATILYORUM		KATILYORUM		FİKRİM YOK		KATILMIYORUM		KESİNLİKLE KATILMIYORUM			
	Öğrenci;	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	Ss	$\bar{x}$
1. Sesleri genel özellikleriyle tanır.	58	9	15,5	41	70,7	--	--	7	12,1	1	1,7	0,88	2,13
2. Çevresindeki müzik etkinliklerine katılır.	58	8	13,8	43	74,1	1	1,7	5	8,6	1	1,7	0,80	2,10
3. Sözlü müzik yoluyla konuşma becerisini geliştirerek ana dilinin kullanımını güçlendirir.	58	9	15,5	43	74,1	--	--	6	10,3	--	--	0,75	2,05
4. Müziğin ritmik boyutundan yararlanarak ritmik hareketlerini (yürüme, koşma) yönlendirir.	58	14	24,1	34	58,6	5	8,6	5	8,6	--	--	1,05	2,10
5. Sesini doğru ve etkili kullanır.	58	4	6,9	37	63,8	5	8,6	8	13,8	4	6,9	1,04	2,50
6. Müzik yoluyla kendini kontrol eder.	58	7	12,1	34	58,6	7	12,1	10	17,2	--	--	0,90	2,34
7. Aletli müzik çalışması yoluyla kas gelişimini sağlar.	58	10	17,2	32	55,2	6	10,3	8	13,8	2	3,4	1,02	2,31

Tablo 20 Devamı

SIKLIK, YÜZDE, STANDART SAPMA, ARİTMETİK ORTALAMA	N	1	2	3	4	5						
MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI, GENEL AMAÇLAR		TAMAMEN KATILIYORUM	KATILIYORUM	FIKRİM YOK	KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM						
Öğrenci;	58	F %	F %	F %	F %	F %	Ss	T				
8. Düzeyine uygun müzik eserlerini uygun çalgılarla çalar.	58	7 12,1	24 41,4	7 12,1	17 29,3	3 5,2	1,16	2,74				
9. Müzik dağarcığını, çalarak veya söyleyerek oluşturur.	58	6 10,3	42 72,4	1 1,7	8 13,8	1 1,7	0,88	2,24				
10. Müzik yoluyla sevgi, saygı ve arkadaşlık duyguları geliştirir.	58	18 31,0	36 62,1	1 1,7	3 5,2	-- --	0,71	1,81				
11. Müzik yoluyla Atatürk'e sevgi ve saygı duyar.	58	12 22,4	37 63,8	4 6,9	4 6,9	1 1,7	0,76	1,98				

Tablo 20’de görüldüğü üzere araştırmaya katılmış olan öğretmenlerin uygulamakta oldukları müzik dersi öğretim programı içerisindeki genel amaçlar içerisinde;

Bir genel amaç haricinde bütün genel amaçlar ile ilgili aritmetik ortalamalar göstermektedir ki öğretmenlerin bu genel amaçlarda yer alan yargıların öğrencilere öğretilirliğine katılmakta oldukları görülmüştür.

“Düzeyine uygun müzik eserlerini uygun çalgılarla çalar.” olarak ifade edilen 8. genel amaç hakkında ise öğretmenler bu amacın öğrencilere öğretilirliği konusunda kararsız kalmışlardır.

4.3.2 Özel Amaçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin uygulamakta oldukları müzik dersi öğretim programında yer almakta olan özel amaçlar ile ilgili görüşlerinin dağılımı Tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 21

Müzik dersi öğretim programında yer almakta olan özel amaçlara yönelik öğretmen görüşlerinin sıklıkları ve yüzde oranları

SIKLIK, YÜZDE, STANDART SAPMA, ARİTMETİK ORTALAMA													
		1		2		3		4		5			
MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI, ÖZEL AMAÇLAR	N	TAMAMEN KATILYORUM		KATILYORUM		FİKRİM YOK		KATILMIYORUM		KESİNLİKLE KATILMIYORUM		Ss	$\bar{x}$
Öğrenci;	58	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	Ss	$\bar{x}$
1. Farklı sesler çıkarır.	58	12	20,7	44	75,9	2	3,4	--	--	--	--	0,46	1,82
2. Sesin yönünü bilir.	58	13	22,4	39	67,2	2	3,4	4	6,9	--	--	0,73	1,94
3. Sesleri tanır.	58	12	20,7	44	75,9	1	1,7	1	1,7	--	--	0,52	1,84
4. Sesleri ayırt eder.	58	10	17,2	44	75,9	1	1,7	3	5,2	--	--	0,63	1,94
5. Varlıkları hareket ve sesleriyle taklit eder.	58	14	24,1	42	72,4	1	1,7	1	1,7	--	--	0,54	1,81
6. İnsan seslerini tanır.	58	15	25,9	41	70,7	1	1,7	1	1,7	--	--	0,55	1,79
7. İnsan seslerini ayırt eder.	58	12	20,7	43	74,1	2	3,4	1	1,7	--	--	0,54	1,86
8. Gürültüyle, müzik sesini birbirinden ayırt eder.	58	15	25,9	33	56,9	7	12,1	3	5,2	--	--	0,77	1,96
9. Şarkıda geçen sözcükleri doğru seslendirir.	58	7	12,1	35	60,3	2	3,4	14	24,1	--	--	0,99	2,39
10. Sesini doğru kullanır.	58	6	10,3	38	65,5	1	1,7	13	22,4	--	--	0,94	2,36
11. Şarkı seslendirir.	58	9	15,5	46	79,3	1	1,7	2	3,4	--	--	0,55	1,93
12. Grupla şarkı seslendirir.	58	12	20,7	45	77,6	--	--	1	1,7	--	--	0,50	1,82
13. Birlikte şarkı söylemeye istekli olur.	58	10	17,2	43	74,1	1	1,7	3	5,2	1	1,7	0,74	2,00
14. Bildiği ezgileri doğru seslendirir.	58	7	12,1	39	67,2	5	8,6	7	12,1	--	--	0,81	2,20
15. Belirli gün, hafta ve ders konularına ilişkin şarkıları tanır.	58	7	12,1	43	74,1	2	3,4	5	8,6	1	1,7	0,80	2,13
16. Müziğimizdeki türleri tanır.	58	5	8,6	27	46,6	8	13,8	17	29,3	1	1,7	1,04	2,68

Tablo 21 Devamı

SIKLIK, YÜZDE, STANDART SAPMA, ARİTMETİK ORTALAMA	N	1		2		3		4		5			
MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI, GENEL AMAÇLAR		TAMAMEN KATILIYORUM		KATILIYORUM		FİKRİM YOK		KATILMIYORUM		KESİNLİKLE KATILMIYORUM			
Öğrenci;	58	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	Ss	$\bar{X}$
17. Müziğimizdeki türleri ayırt eder.	58	4	6,9	23	39,7	10	17,2	20	34,5	1	1,7	1,03	2,84
18. Müziğimizdeki türlerden bildiği örnekleri seslendirir.	58	3	5,2	33	56,9	8	13,8	13	22,4	1	1,7	0,95	2,58
19. Çevresindeki çalgıları tanır.	58	7	12,1	47	81,0	1	1,7	3	5,2	--	--	0,59	2,00
20. Çevresindeki çalgıları kullanılış özelliklerine göre bilir.	58	4	6,9	32	55,2	5	8,6	16	27,6	1	1,7	1,02	2,62
21. Çalgıları seslerine göre tanır.	58	3	5,2	30	51,7	9	15,5	15	25,9	1	1,7	0,98	2,67
22. Ses ve çalgı kullanarak müzik yapar.	58	4	6,9	26	44,8	9	15,5	19	32,8	--	--	1,00	2,74
23. Çevresindeki varlıkları hareket hızlarına göre tanır.	58	7	12,1	36	62,2	7	12,1	8	13,8	--	--	0,85	2,27
24. Çevresindeki varlıkları hareket hızlarına göre taklit eder.	58	8	13,8	35	60,3	4	6,9	11	19,0	--	--	0,94	2,31
25. Ritm tutar.	58	12	20,7	38	65,5	3	5,2	5	8,6	--	--	0,78	2,01
26. Dağarcığındaki sayışma, tekerleme, ninni, şarkı, türkü ve marşları uygun çabukluk ve yavaşlıkla seslendirir.	58	9	15,5	37	63,8	4	6,9	8	13,8	--	--	0,86	2,18
27. Müzikli oyun ve dansları oynar.	58	13	22,4	42	72,4	1	1,7	2	3,4	--	--	0,60	1,86
28. Müzikle yapılan etkinliklere katılmaya istekli olur.	58	13	22,4	43	74,1	1	1,7	1	1,7	--	--	0,53	1,82
29. İstiklâl Marşı'nın anlamını bilir.	58	4	6,9	31	53,4	9	15,5	13	22,4	1	1,7	0,97	2,50
30. İstiklâl Marşı'nı doğru seslendirir.	58	6	10,3	34	58,6	2	3,4	15	25,9	1	1,7	1,04	2,50
31. İstiklâl Marşı'na katılır.	58	12	20,7	38	65,5	1	1,7	7	12,1	--	--	0,84	2,05
32. Atatürk'le ilgili belli başlı şarkıları tanır.	58	10	17,2	40	69,0	4	6,9	4	6,9	--	--	0,72	2,03
33. Atatürk'ü anlatan şarkıları ayırt eder.	58	11	19,0	32	55,2	5	8,6	9	15,5	1	1,7	1,00	2,25
34. Atatürk'le ilgili düzeyine uygun şarkıları seslendirir.	58	11	19,0	39	67,2	4	6,9	4	6,9	--	--	0,73	2,01

Tablo 21 Devamı

SIKLIK, YÜZDE, STANDART SAPMA, ARİTMETİK ORTALAMA	N	1	2	3	4	5		
MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI, GENEL AMAÇLAR		TAMAMEN KATILIYORUM	KATILIYORUM	FIKRİM YOK	KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM		
Öğrenci;	58	F %	F %	F %	F %	F %	Ss	$\bar{X}$
35. Atatürk'ü anlatan düzeyine uygun şarkıları seslendirmekten hoşlanır.	58	7 12,1	41 70,7	8 13,8	2 3,4	-- --	0,62	2,08
36. Müzik yoluyla Atatürk'ü daha çok sever.	58	8 13,8	40 69,0	8 13,8	2 3,4	-- --	0,64	2,06
37. Sınıfındaki, Atatürk'le ilgili müzik etkinliklerine katılır.	58	10 17,2	48 82,8	-- --	-- --	-- --	0,38	1,82
38. Sınıfındaki, Atatürk'le ilgili müzik etkinliklerine katılmaktan hoşlanır.	58	9 15,5	48 82,8	-- --	1 1,7	-- --	0,46	1,87
39. Okulundaki, Atatürk'le ilgili müzik etkinliklerine katılır.	58	10 17,2	39 67,2	5 8,6	4 6,9	-- --	0,73	2,05
40. Okulundaki, Atatürk'le ilgili müzik etkinliklerine katılmaya istekli olur.	58	8 13,8	46 79,3	1 1,7	3 5,2	-- --	0,60	1,98
41. Çevresindeki, Atatürk'le ilgili müzik etkinliklerine katılmaktan zevk alır.	58	8 13,8	41 70,7	6 10,3	3 5,2	-- --	0,67	2,06

Tablo 19'da görüldüğü üzere araştırmaya katılmış olan öğretmenlerin uygulamakta oldukları müzik dersi öğretim programında yer alan özel amaçlar içerisinde;

1. özel amaçtan 15. özel amaca kadar olan bölüm, 19. özel amaç ve 23. özel amaçtan 41. özel amaca kadar olan bölümde elde edilen veriler sonucu hesaplanan aritmetik ortalamalar göstermektedir ki öğretmenlerin bu özel amaçların öğrencilere öğretilabilir olduğu yargısına katılmaktadırlar.

Araştırmaya katılmış olan öğretmenlerin 16, 17, 18, 20, 21, 22 numaralı 6 adet özel amaçta yer almakta olan yargılarla ilgili görüşlerinde ise karasız kaldıkları gözlenmiştir. Bu özel amaçlar incelendiğinde konularının müzik türleri ve çalgı eğitimi ile ilgili amaçlar olduğu görülmektedir. Örneklemi oluşturan öğretmenler, müzik dersi işledikleri öğrencilerin müzik türleri ile ilgili konuları öğrenirken sorun yaşayabileceğini düşünmektedir. Bu durumun olası sebebi olarak müzik türleri konusunun zihinsel engelli öğrencilerin genellikle sorun yaşamakta olduğu kavram

öğrenme ile alakalı olduğu gösterilebilir. Çalgı eğitimi ile ilgili konuların öğretiminde ise öğretmenler, öğrencilerinin çevresindeki çalgıları tanımayı öğrenebileceği, ancak çalgıları kullanım özelliklerine göre bilme, çalgıların seslerini tanıma, kendi sesini ve çalgı kullanarak müzik yapma konularını öğrenmekte zorlanabileceği görüşündedir. Bu durumun sebebi ise çalgı olarak kabul görmüş olunan piyano, gitar, bağlama gibi müzik aletlerinin zihinsel engelli öğrencilerin çalması için oldukça karmaşık olmasıdır.

4.4 Ders İşleniş Süreci

Araştırmaya katılan öğretmenlerin müzik dersi işlemekte oldukları sınıflardaki öğrenci sayısı, ders süresinin yeterliliği ve ders işlenişinde yer verilmekte olunan etkinlikler ile ilgili ilişkin görüşlerine yönelik istatistiksel analiz sonuçlarına bu bölümde yer verilmiştir.

4.4.1 Sınıflarda Bulunan Öğrenci Sayısı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin müzik dersi işledikleri sınıflardaki öğrenci sayısı dağılımı Tablo 22’de gösterilmiştir.

Tablo 22

Sınıflardaki öğrenci sayısı dağılımının sıklıkları ve yüzde oranları

ÖĞRENCİ SAYISI	F	%	GEÇERLİ %	BİRİKİMSSEL %
1-5 öğrenci	4	6,9	6,9	6,9
6-10 öğrenci	42	72,4	72,4	79,3
11- 15 öğrenci	11	19,0	19,0	98,3
16 öğrenci ve yukarısı	1	1,7	1,7	100
TOPLAM	58	100,0	100,0	

Tablo 22’de görüldüğü üzere araştırmaya katılmış olan öğretmenler içerisinde; 42 kişinin müzik dersi işlediği sınıflarda 6 ve 10 arasında öğrenci bulunmaktadır ve örneklemin %72,4’ünü oluşturur. Örneklemin çoğunluğunu oluşturan öğretmenlerin müzik dersi işledikleri sınıflarda 6 ve 10 arasında öğrenci bulunmaktadır.

11 kişinin müzik dersi işlediği sınıflarda 11 ve 15 arasında öğrenci bulunmaktadır ve örneklemin %19’unu oluşturur.

4 kişinin müzik dersi işlediği sınıflarda 1 ve 5 arasında öğrenci bulunmaktadır ve örneklemin %6,9’ünü oluşturur.

1 kişinin müzik dersi işlediği sınıflarda 16 ve daha fazla öğrenci bulunmaktadır ve örneklemin %1,7’sini oluşturur.

4.4.2 Ders Süresinin Yeterliliği

Araştırmaya katılan öğretmenlerin haftada 2 saat olan müzik dersinin süresinin yeterliliği ile ilgili görüşlerinin dağılımı Tablo 22’de gösterilmiştir.

Tablo 23

Ders süresinin yeterliliği ile ilgili öğretmen görüşlerinin dağılımının sıklıkları ve yüzde oranları

DERS SÜRESİNİN YETERLİLİĞİ	F	%
1- Yeterlidir.	27	46,6
2- Yeterli değildir.	31	53,4
TOPLAM	58	100,0

Tablo 23’de görüldüğü üzere araştırmaya katılmış olan öğretmenler içerisinde; 31 kişi müzik dersinin haftada 2 saat olan süresinin yeterli olmadığı görüşündedir ve örneklemin %53,4’ünü oluşturur.

27 kişi müzik dersinin haftada 2 saat olan süresinin yeterli olduğu görüşündedir ve örneklemin %46,6’sını oluşturur.

Ders süresinin yeterliliği ile ilgili elde edilen veriler sonucu hesaplanmış olan 1,53 değerindeki aritmetik ortalama, öğretmenlerin haftada 2 saat olan ders süresinin yeterli olmadığı görüşünde olduğunu göstermektedir. Ders süresinin yeterli olmadığı görüşünde olan 31 öğretmen içerisinde;

22 kişi müzik dersinin haftada 4 saat olması gerektiği görüşündedir.

4 kişi müzik dersinin haftada 5 saat olması gerektiği görüşündedir.

2 kişi müzik dersinin haftada 2 saatten daha fazla olması gerektiği görüşündedir.

1 kişi 3 saat olması gerektiği görüşündedir.

4.4.3 Yer Verilmekte Olunan Etkinlikler

Araştırmaya katılan öğretmenlerden müzik dersi işlerken yer vermekte oldukları etkinlikleri öğrenmek amacıyla anket formuna listelenmiş olan etkinlikler içerisinde çoklu seçim yapmaları istenmiştir. Listelenmiş olan etkinliklerin her birinin sıklık ve örneklem içerisindeki yüzdelik değeri Tablo 24’de verilmiştir.

Tablo 24

Yer verilmekte olunan etkinliklerin sıklıkları ve örneklem içerisindeki yüzde oranları

YER VERİLMEKTE OLUNAN ETKİNLİKLER	F	%
Şarkı söyleme	50	86,2
Koro çalışması	50	86,2
Müzik dinleme	48	82,8
Ritim ve ses çalışmaları	44	75,9
Grup çalışmaları	39	67,2
Müzikli dans ve oyunlar	36	62,1
Gösteri hazırlama	33	56,9
Bireysel çalışma	33	56,9
Müzikli öykü ve drama çalışmaları	23	39,7
Konser, dinleri izleme gibi sınıf dışı etkinlikler	13	22,4
Basit ritim kalıpları ve ezgiler üretme	12	20,7
ÖRNEKLEM=58		

Tablo 24’de görüldüğü üzere araştırmanın örneklemini oluşturan öğretmenlerin müzik dersi işlerken en çok yer vermekte olduğu etkinlikler şarkı söyleme ve koro çalışması (%86,2), müzik dinleme (%82,8) etkinlikleridir. Ayrıca ritim ve ses çalışmaları (%75,9), grup çalışmaları (%67,2), müzikli dans ve oyunlar (%62,1), gösteri hazırlama (%56,9) ve bireysel çalışma (%56,9) etkinliklerine de geniş yer verilmektedir.

Daha az tercih edilmekte olunan etkinlikler ise müzikli öykü ve drama çalışmaları, konser ve dinleti izleme gibi sınıf dışı etkinlikler, basit ritim kalıpları ve ezgiler üretme etkinlikleridir.

4.5 Sınama-Ölçme Yöntemleri ve Değerlendirme Durumları

Araştırmaya katılan öğretmenlerin müzik dersi işlemekte oldukları sınıflardaki öğrencilerin işlenen konunun öğrenilme oranı ve kullanılan sınama-ölçme yöntemleri ve değerlendirme durumlarına yönelik istatistiksel analiz sonuçlarına bu bölümde yer verilmiştir.

4.5.1 İşlenen Konuyu Öğrenme Oranı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin müzik dersi işledikleri sınıflarda öğrencilerin işledikleri konuyu öğrenme oranı ile ilgili görüşlerinin dağılımı Tablo 25’de gösterilmiştir.

Tablo 25

İşledikleri konunun öğrenilme oranı ile ilgili öğretmen görüşleri dağılımının sıklıkları ve yüzde oranları

İŞLENİLEN KONUYU ÖĞRENME ORANI	F	%
1- Tamamen öğrenirler.	1	1,7
2- Çoğunlukla öğrenirler.	24	41,4
3. Kısmen öğrenirler.	31	53,4
4- Çok az öğrenirler.	2	3,4
5- Hiç öğrenemezler.	0	0
TOPLAM	58	100,0

Tablo 25’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenler içerisinde;

31 kişi öğrencilerin işlenilen konuyu kısmen öğrendiği görüşündedir ve örneklemin %53,4ünü oluşturmaktadır.

24 kişi öğrencilerin işlenilen konuyu çoğunlukla öğrendiği görüşündedir ve örneklemin %41,4ünü oluşturmaktadır.

2 kişi öğrencilerin işlenilen konuyu çok az öğrendiği görüşündedir ve örneklemin %3,4ünü oluşturmaktadır.

1 kişi öğrencilerin işlenilen konuyu tamamen öğrendiği görüşündedir ve örneklemin %1,7’sini oluşturmaktadır.

$\bar{x}$ = 2,58 olarak hesaplanmış olunan aritmetik ortalama değeri, öğrencilerin işlenilen konuyu kısmen öğrendiklerini göstermektedir.

4.5.2 Kullanılan Sınama-Ölçme Yöntemleri

Araştırmaya katılan öğretmenlerden müzik dersinde kullanmakta oldukları ölçme ve değerlendirme yöntemlerini belirlemek amacıyla anket formunda listelenmiş olan ölçme ve değerlendirme yöntemleri içerisinde çoklu seçim yapmaları istenmiştir. Listelenmiş olan ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin her bininin sıklık örneklem içerisindeki yüzdelik değerleri Tablo 26’da gösterilmiştir.

Tablo 26

Kullanılan ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin sıklıkları ve yüzde oranları

ÖLÇME-DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİ	F	%
Sınıf içi genel performans	49	84,5
Uygulamalı sınav	25	43,1
Sözlü sınav	20	34,5
Yazılı sınav	7	12,1
Test	1	1,7
ÖRNEKLEM=58		

Tablo 26’da görüldüğü üzere araştırmaya katılmış olan elli sekiz öğretmen içerisinde;

49 kişi sınıf içi genel performans yöntemini kullanmaktadır ve örneklemin %84,5’ini oluşturur.

25 kişi uygulamalı sınav yöntemini kullanmaktadır ve örneklemin %43,1’ini oluşturur.

20 sözlü sınav yöntemini kullanmaktadır ve örneklemin %34,5’ini oluşturur.

7 kişi yazılı sınav yöntemini kullanmaktadır ve örneklemin %12,1’ini oluşturur.

1 kişi test yöntemini kullanmaktadır ve örneklemin %1,7’sini oluşturur.

Elde edilen veriler göstermektedir ki araştırmaya katılmış olan öğretmenler, ölçme ve değerlendirme yöntemleri içerisinde çoğunlukla sınıf içi genel performans yöntemini tercih etmektedir.

BÖLÜM 5

EĞİTİLEBİLİR ZİHİNSEL ENGELLİ ÖĞRENCİLER İÇİN İLKÖĞRETİM MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI MODEL ÖNERİSİ

Öğretim programı model önerisi araştırmanın yapıldığı dönemde kullanılmakta olan 2001 yılında 4306 sayılı kanun gereği hazırlanan Orta Düzeyde Öğrenme Yetersizliği (Eğitilebilir) Olan Çocuklar Eğitim Programı Müzik Dersi Öğretim Programı temel alınarak hazırlanmıştır. Öğretim programı model önerisinin hazırlanması aşamasında ilköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engelli çocuklara kaynaştırma eğitimi uygulamakta olan İngiltere, Kanada ve Yeni Zelanda'ya ait ilköğretim müzik dersi öğretim programları incelenmiştir. Bu incelemeler sonucu öğretim programına ait özel amaçların listelendirilmesinin ardından yıllara göre hedeflerin yapılandırılmasına karar verilmiştir. Bu amaçla öncelikle 3 adet müzik öğretimi alanı belirlenmiştir. Belirlenmiş olunan özel amaçlar Müziksel Yaratma ve Performans, Müziksel Dönüt ve Yansılama, Müzikte Ulusal Öğeler olarak düzenlenen bu müzik öğretimi alanları altında her yıl için ayrı başlıklar halinde belirtilmiştir. Ayrıca programın genel ve özel amaçlarının belirlenmesinde araştırmanın Bulgular ve Yorum Bölümü, Müzik Dersi Öğretim Programı alt başlığında yer alan öğretmen görüşlerine dayalı istatistiksel veriler dikkate alınmıştır.

Model programın “Açıklamalar” bölümünün tamamında öğretim programının aslından alıntı yapılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler doğrultusunda öğretim programının aslında yer alan “Genel Amaçlar” bölümünün 8. Maddesi daha basitleştirilerek değiştirilmiştir ve “Özel Amaçlar” bölümünün 16, 17, 18, 20, 21 ve 22 numaralı maddeleri, öğrenci seviyesine uygun olmama sebebiyle öğretim programı model önerisinde yer almamaktadır. Öğretim programı model önerisine araştırmacı tarafından eklenmiş olunan özel amaçlar 15, 17, 18, 19, 21, 22 ve 23 numaralı özel amaçlardır. “Amaç ve Davranışlar” bölümü “Ünite I: Sesleri Tanıyalım” alt bölümünde öğretim programının aslında 3 numaralı özel amaç için belirlenmiş olan 2. Davranışın 2 eylem içermesi sebebiyle bu davranışlar öğretim programı model önerisinde ayrı ayrı belirtilmiştir ve bu şekilde 3 numaralı amaç için toplam davranış sayısı 3’e

çıkartılmıştır. 15 numaralı özel amaç davranışlarıyla birlikte bu alt bölümde yer almaktadır. Ayrıca yine “Amaç ve Davranışlar” bölümünde “Ünite II: Müziksel Deneyimlerimiz” ve “Ünite III: Birlikte Çalma ve Söyleme” adlı iki yeni alt bölüm 17,18, 19, 21, 22 ve 23 numaralı özel amaçların yeniden düzenlenmiş davranışları ile birlikte bulunmaktadır. Öğretim programı model önerisinin diğer ünitelerinde programın aslından alıntı yapılmıştır. Öğretim programının aslında yer almakta olan “Üniteler” bölümü “Amaç ve Davranışlar” bölümündeki bilgilerin çoğunluklu olarak tekrarı olması sebebiyle öğretim programı model önerisinde yer almamaktadır. Uygulanmakta olunan müzik dersi öğretim programı EK 3’tedir.

AÇIKLAMALAR

Müzik dersi öğretim programı konuları sekiz yılda işlenecek şekilde düzenlenmiştir.

Müzik, özel eğitim gereksinimi olan öğrencilerin eğitimlerinde kullanılan tüm gelişim alanlarını destekleyen en etkili ve önemli disiplinlerden biridir. Müzik, engelli öğrencilerle iletişim kurmada yararlanılabilecek çok etkili bir tekniktir. İletişimde dinleme ve dikkatini yoğunlaştırabilme becerilerinin gelişimi büyük önem taşımaktadır. Bu becerilerin gelişiminde ritmik etkinliklerin çok önemli rolü vardır. Eğitim sayesinde öğrenciler ritm tutabilirler, işittikleri sesin ritmine uygun vuruş yapabilirler ya da vücut hareketleriyle işittikleri sesi yorumlayabilirler.

Öğretmen müzik çalışmaları yaparken bu çalışmanın süresini öğrencilerin ilgisine ve dikkatini yoğunlaştırabilmesine göre ayarlamalıdır. Dersin işlenişinde öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun etkinlikler belirlenmelidir. Bu etkinlikler arasında ritm, ses çalışmaları, şarkı söyleme, dans ve oyunlar, müzikli öykü ve drama ile kavramların müzikle öğretimi yer almalıdır.

Müzik etkinlikleri sadece Müzik dersinde değil, ders dışı diğer etkinliklerde de yaptırılmalıdır.

Müzik dersinde öğretilecek şarkılar seçilirken;

- Şarkılarda kullanılan dilin yalın ve anlaşılır olmasına,
- Şarkıların öğretiminde basitten karmaşığa doğru bir yol izlenmesine,
- Öğrenci düzeyine,
- Şarkıların kültürel değerleri yansıtmasına ve eğitici niteliğinin yüksek olmasına,
- Öğrencinin söyleyebileceği ses sınırına uygun şarkıların seçilmesine dikkat edilmelidir.
- Müzik dersi; birlikte şarkı söyleyebilme, basit çalgıları çalabilme, müzik etkinliklerini oyunlaştırmaya yönelik bir şekilde işlenmelidir.

Müzik dersi, müzik yapmadaki davranışların yanı sıra müzik dinleme alışkanlıklarının da verilmesini sağlamalıdır. Bu nedenle bu derste, halk ozanı, yorumcu gibi kişilerle öğrencileri karşılaştıracak olanaklar yaratılmalı, müziğin doğru seslerden dinlenmesine olanak sağlanmalıdır. Öğrenciler, okulda ve çevrede yapılan müzik etkinliklerine, konserlere götürülerek hem söyleyici hem de dinleyici olarak bu etkinliklere katılmaları sağlanmalı, bu yolla sosyalleşmelerine yardımcı olunmalıdır. Ayrıca diğer öğretmenlerle iş birliği sağlanarak bu öğrencilerin müzik dersini normal yaşlıları ile bir arada yapmasına önem verilmelidir.

Yetenekli öğrencilere, yetenekleri doğrultusunda çalgı çalma, şarkı söyleme vb. becerilerde farklı eğitim verilmesi sağlanmalıdır.

Müzik etkinlikleri; radyo, kasetçalar, ses kayıt aracı, çalgılar gibi kaynaklarla da desteklenmelidir. Ayrıca sınıf korusu, okul korusu çalışmalarına öğrencilerin katılımı sağlanarak birbirlerinin seslerini, ses özelliklerini tanımalarına olanak verilmelidir.

Atatürkçülük konularıyla ilgili; müzik derslerinde, Talim ve Terbiye Kurulunun 22/04/1994 tarih ve 298 sayılı kararı ile kabul edilen” İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı”nda yer alan “ Atatürkçülükle İlgili Konular “ hedef ve davranışları ile birlikte aynen uygulanacaktır. Ayrıca müzik derslerinde, milli bayramlar, yerel kurtuluş günleri ve Atatürk Haftası başta olmak üzere “ Belirli Gün ve Haftalar”dan seçilecek olan günlerde, düzenlenecek müzik etkinliklerinde, sınıf ya da okul koroları oluşturularak Atatürk’ün sevdiği şarkılara yer verilecektir.

GENEL AMAÇLAR

1. Sesleri genel özellikleriyle tanır.
2. Çevresindeki müzik etkinliklerine katılır.
3. Sözlü müzik yoluyla konuşma becerisini geliştirerek ana dilinin kullanımını güçlendirir.
4. Müziğin ritmik boyutundan yararlanarak ritmik hareketlerini (yürüme, koşma) yönlendirir.
5. Sesini doğru ve etkili kullanır.
6. Müzik yoluyla kendini kontrol eder.
7. Aletli müzik çalışması yoluyla kas gelişimini sağlar.
8. Düzeyine uygun müzik eserlerine basit çalgılarla eşlik eder.
9. Müzik dağarcığını, çalarak veya söyleyerek oluşturur.
10. Müzik yoluyla sevgi, saygı ve arkadaşlık duyguları geliştirir.
11. Müzik yoluyla Atatürk'e sevgi ve saygı duyar.

ÖZEL AMAÇLAR

1. Farklı sesler çıkarır.
2. Sesin yönünü bilir.
3. Sesleri tanır.
4. Sesleri ayırt eder.
5. Varlıkları hareket ve sesleriyle taklit eder.
6. İnsan seslerini tanır.
7. İnsan seslerini ayırt eder.
8. Gürültüyle, müzik sesini birbirinden ayırt eder.
9. Şarkıda geçen sözcükleri doğru seslendirir.
10. Sesini doğru kullanır.
11. Şarkı seslendirir.
12. Grupla şarkı seslendirir.
13. Birlikte şarkı söylemeye istekli olur.
14. Bildiği ezgileri doğru seslendirir.
15. Notaları tanır.

16. Belirli gün, hafta ve ders konularına ilişkin şarkıları tanır.
17. Kendi yaşantısına ait müziksel deneyimlerini açıklar.
18. Birlikte çalma ve söyleme ile ilgili kurallara uyar.
19. Birlikte çalma ve/veya söyleme etkinliklerine katılmaktan hoşlanır.
20. Çevresindeki çalgıları tanır.
21. Çalgısal müzik dinlemekten hoşlanır.
22. Basit çalgılar ve sesini kullanarak müzik yapar.
23. Basit çalgılar ile müzik yapmaktan hoşlanır.
24. Çevresindeki varlıkları hareket hızlarına göre tanır.
25. Çevresindeki varlıkları hareket hızlarına göre taklit eder.
26. Ritm tutar.
27. Dağarcığındaki sayışma, tekerleme, ninni, şarkı, türkü ve marşları uygun çabukluk ve yavaşlıkla seslendirir.
28. Müzikli oyun ve dansları oynar.
29. Müzikle yapılan etkinliklere katılmaya istekli olur.
30. İstiklâl Marşı'nın anlamını bilir.
31. İstiklâl Marşı'nı doğru seslendirir.
32. İstiklâl Marşı'na katılır.
33. Atatürk'le ilgili belli başlı şarkıları tanır.
34. Atatürk'ü anlatan şarkıları ayırt eder.
35. Atatürk'le ilgili düzeyine uygun şarkıları seslendirir.
36. Atatürk'ü anlatan düzeyine uygun şarkıları seslendirmekten hoşlanır.
37. Müzik yoluyla Atatürk'ü daha çok sever.
38. Sınıfındaki, Atatürk'le ilgili müzik etkinliklerine katılır.
39. Sınıfındaki, Atatürk'le ilgili müzik etkinliklerine katılmaktan hoşlanır.
40. Okulundaki, Atatürk'le ilgili müzik etkinliklerine katılır.
41. Okulundaki, Atatürk'le ilgili müzik etkinliklerine katılmaya istekli olur.
42. Çevresindeki, Atatürk'le ilgili müzik etkinliklerine katılmaktan zevk alır.

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR

ÜNİTE 1: SESLERİ TANIYALIM

Amaç 1: Farklı sesler çıkarır.

Davranışlar:

1. Bağırarak ses çıkarır.
2. Öksürerek ses çıkarır.
3. Gülerek ses çıkarır.
4. Vücudundaki çeşitli organları birbirine vurarak ses çıkarır.
5. Çevresindeki nesnelere vurarak ses çıkarır.
6. Çevresindeki nesneleri birbirine vurarak ses çıkarır.
7. Basit ritm aletlerini kullanarak ses çıkarır.
8. Basit çalgılardan ses çıkarır.

Amaç 2: Sesin yönünü bilir.

Davranışlar:

1. Dinletilen sesin insan sesi olduğunu söyler.
2. Dinletilen sesin hayvan sesi olduğunu söyler.
3. Dinletilen sesin taşıt sesi olduğunu söyler.
4. Dinletilen sesin doğa olayı sesi olduğunu söyler.
5. Dinletilen sesin eşya sesi olduğunu söyler.
6. Dinletilen sesin ritm aleti sesi olduğunu söyler.
7. Dinletilen sesin çalgı sesi olduğunu söyler.

Amaç 3: Sesleri tanır.

Davranışlar:

1. Sesin kaynağına yönelir.
2. Sesin kaynağını gösterir.
3. Sesin kaynağını bulur.

Amaç 4: Sesleri ayırt eder.

Davranışlar:

1. Dinletilen sesler içinden insan sesini seçer.

2. Dinletilen sesler içinden hayvan sesini seçer.
3. Dinletilen sesler içinden taşıt sesini seçer.
4. Dinletilen sesler içinden doğa olayıyla ilgili sesi seçer.
5. Dinletilen sesler içinden eşya sesini seçer.
6. Dinletilen sesler içinden ritim aleti sesini seçer.
7. Dinletilen sesler içinden çalgı sesini seçer.

Amaç 5: Varlıkları hareket ve sesleriyle taklit eder.

Davranışlar:

1. Dinletilen varlık sesini taklit eder.
2. Gösterilen varlık sesini taklit eder.
3. Adı söylenen varlık sesini taklit eder.
4. Dinletilen varlık sesini, hareketiyle birlikte taklit eder.
5. Gösterilen varlığı, sesi ve hareketiyle birlikte taklit eder.
6. Adı söylenen varlığı, sesi ve hareketiyle birlikte taklit eder.

Amaç 6: İnsan seslerini tanır.

Davranışlar:

1. Dinletilen sesin bebek sesi olduğunu söyler.
2. Dinletilen sesin çocuk sesi olduğunu söyler.
3. Dinletilen sesin kadın sesi olduğunu söyler.
4. Dinletilen sesin erkek sesi olduğunu söyler.

Amaç 7: İnsan seslerini ayırt eder.

Davranışlar:

1. Dinletilen insan sesleri içinden bebek sesini seçer.
2. Dinletilen insan sesleri içinden çocuk sesini seçer.
3. Dinletilen insan sesleri içinden kadın sesini seçer.
4. Dinletilen insan sesleri içinden erkek sesini seçer.
5. Dinletilen insan sesleri içinden yakın çevresindeki kişilerin sesini seçer.

Amaç 8 Gürültüyle, müzik sesini birbirinden ayırt eder.

Davranışlar:

1. Duyduğu seslerin gürültü olup olmadığını söyler.
2. Duyduğu seslerin müzik sesi olup olmadığını söyler.

Amaç 9: Sesini doğru kullanır.

Davranışlar:

1. Sesini kullanırken gereksiz yere bağırılmaz.
2. Sesini kullanırken düzgün duruş alır.
3. Sesini kullanırken ağzını gerektiği kadar açar.
4. Sesini kullanırken doğru nefes alıp verir.

Amaç 10: Şarkıda geçen sözcükleri doğru seslendirir.

Davranışlar:

1. Başında, ortasında ve sonunda aynı harf bulunan şarkı sözcüklerini (para, kapak, top; kedi, iki, delik vb.) doğru söyler.
2. Aynı harflerden oluşan şarkı sözcüklerini (ak ak, tek tek, tel tel, vb.) doğru söyler.

Amaç 11: Şarkı seslendirir.

Davranışlar:

1. Şarkıyı dinler.
2. Şarkının sözlerini söyler.
3. Şarkının sözlerini ezgiye uygun söyler.

Amaç 12: Grupla şarkı seslendirir.

Davranışlar:

1. Şarkıya birlikte başlar.
2. Şarkının sözlerini grupla aynı anda söyler.
3. Duraklamalarda grupla birlikte hareket eder.
4. Nefes alıp vermede grupla birlikte hareket eder.
5. Şarkıyı birlikte bitirir.

Amaç 13: Birlikte şarkı söylemeye istekli olur.

Davranışlar:

1. Birlikte, düzenli şarkı söylemekten sevinç duyar.
2. Söylenen şarkıya isteyerek katılır.

Amaç 14: Bildiği ezgileri doğru seslendirir.

Davranışlar:

1. Doğru nefes alarak söyler.

2. Ritmine uygun söyler.
3. Ses aralıklarını doğru söyler.

Amaç 15: Notaları tanır.

Davranışlar:

1. Notaların ismini söyler.
2. Notayı temsil eden renk, nesne vs. gördüğünde temsil ettiği notayı söyler.
3. Renk, nesne vs. kullanılarak yazılmış müzik eserini basit çalgılarla çalar.

ÜNİTE II: MÜZİKSEL DENEYİMLERİMİZ

Amaç 16: Belirli gün, hafta ve ders konularına ilişkin şarkıları tanır.

Davranışlar:

1. Belirtilen şarkının hangi gün, hafta ve ders konusuna ilişkin olduğunu söyler.
2. Belirtilen gün, hafta ve ders konusuna ilişkin öğrendiği şarkıların adlarını söyler.

Amaç 17: Kendi yaşantısına ait müziksel deneyimlerini açıklar.

Davranışlar:

1. Gün içinde düzenli olarak karşısına çıkan müziksel olayları açıklar.
2. Okulda, evde ve sosyal çevresinde dinlediği müzik eserlerinin adlarını söyler.
3. Okulda, evde ve sosyal çevresinde izlediği/katıldığı müziksel etkinlikleri açıklar.

ÜNİTE III: BİRLİKTE ÇALMA VE SÖYLEME

Amaç 18: Birlikte çalma ve söyleme ile ilgili kurallara uyar.

Davranışlar:

1. Birlikte çalınacak ve söylenecek esere öğretmenin işareti ile başlar
2. Birlikte çalınan ve söylenen eserin ritmine uyum sağlar.
3. Birlikte çalınan ve söylenen eserdeki hız ve gürlük unsurlarına uyum sağlar.
4. Birlikte çalınan ve söylenen eseri öğretmenin işaretiyle bitirir.

Amaç 19: Birlikte çalma ve söyleme etkinliklerine katılmaktan hoşlanır.

Davranışlar:

1. Birlikte çalma ve söyleme etkinliklerine katılmaya istekli olur.
2. Birlikte çalma ve söyleme etkinliklerine yönelir.
3. Birlikte çalma ve söyleme etkinliklerine katılmaktan zevk alır.

Amaç 20: Çevresindeki çalgıları tanır.

Davranışlar:

1. Adı söylenen çalgıyı gösterir.
2. Gösterilen çalgının adını söyler.
3. Çevresindeki çalgıların adlarını söyler.

Amaç 21: Çalgısal müzik dinlemekten hoşlanır.

Davranışlar:

1. Çalgısal müzik dinlemeye istekli olur.
2. Çalgısal müzik dinlemekten zevk alır.

Amaç 22: Basit çalgıları ve sesini kullanarak müzik yapar.

Davranışlar:

1. Öğrendiği şarkıları söyler.
2. Öğrendiği şarkılara basit çalgılarla eşlik eder.
3. Öğrendiği şarkıları basit çalgılarla eşlik ederek söyler.

Amaç 23: Basit çalgılar ile müzik yapmaktan hoşlanır.

Davranışlar:

1. Basit çalgılar ile müzik yapmaya istekli olur.
2. Basit çalgılar ile yapılan müzik etkinliklerine yönelir.
3. Basit çalgılar ile müzik yapmaktan zevk alır.

ÜNİTE IV: HIZ VE RİTİM

Amaç 24: Çevresindeki varlıkları hareket hızlarına göre tanır.

Davranışlar:

1. Hızlı hareket eden varlığı gösterir.
2. Hızlı hareket eden varlık gösterildiğinde adını söyler.
3. Yavaş hareket eden varlığı gösterir.
4. Yavaş hareket eden varlık gösterildiğinde adını söyler.
5. Yavaş/hızlı hareket eden varlıkların adlarını söyler.

Amaç 25: Çevresindeki varlıkları hareket hızlarına göre taklit eder.

Davranışlar:

1. Hızlı hareket eden varlıklardan adı söylenen varlığın hareketini taklit eder.
2. Yavaş hareket eden varlıklardan adı söylenen varlığın hareketini taklit eder.

Amaç 26: Ritim tutar.

Davranışlar:

1. Dinlediği müziğe uygun olarak vücudunu hareket ettirir.
2. Dinlediği müziğin ritmine uygun olarak eliyle düzenli vuruşlar yapar.
3. Dinlediği müziğin ritmine uygun olarak ayağıyla düzenli vuruşlar yapar.
4. Dinlediği müziğin ritmine uygun olarak hem eli hem ayağıyla düzenli vuruşlar yapar.
5. Dinlediği müziğe uygun olarak ritim aletiyle uygun vuruşlar yapar.
6. Dinlediği müziğin ritmine uygun olarak yürürken, aynı ritimde eliyle vuruşlar yapar.
7. Dinlediği müziğin ritmine uygun olarak koşarken, aynı ritimde eliyle vuruşlar yapar.
8. Dinlediği müziğin ritmine uygun olarak yürürken, aynı ritimde ritim aletiyle ritim tutar.
9. Dinlediği müziğin ritmine uygun olarak koşarken, aynı ritimde ritim aletiyle ritim tutar.

Amaç 27: Dağarcığındaki sayışma, tekerleme, ninni, şarkı, türkü ve marşları uygun çabukluk ve yavaşlıkla seslendirir.

Davranışlar:

1. Bildiği ninnileri, yavaş hızda tekrarlar.

2. Bildiği sayışma, tekerleme, şarkı ve türküleri uygun çabukluk ve yavaşlıkta tekrarlar.

ÜNİTE V: MÜZİKLİ OYUN VE DANSLAR

Amaç 28: Müzikli oyun ve dansları oynar.

Davranışlar:

1. Adı söylenen müzikli oyun/dansın figürlerini yapar.
2. Adı söylenen müzikli oyun/dansın sözlerini söyler/müziğini dinler.
3. Adı söylenen müzikli oyun/dansın söz ve müziğine uygun figürlerini yapar.
4. Adı söylenen müzikli oyun/dansın oyun düzenini alır.
5. Adı söylenen müzikli oyun/dansı oynar.

Amaç 29: Müzikle yapılan etkinliklere katılmaya istekli olur.

Davranışlar:

1. Arkadaşlarıyla müzikli oyunlar oynamaya isteyerek katılır.
2. Belirli gün, hafta vb. zamanlarda yapılan müzikli etkinliklerde isteyerek görev alır.
3. Katıldığı etkinliğin gerektirdiği çalışmaları isteyerek yapar.

ÜNİTE VI: İSTİKLAL MARŞI VE ATATÜRK

Amaç 30: İstiklâl Marşı'nın anlamını bilir.

Davranışlar:

1. İstiklâl Marşı'nın Türk ulusunun bağımsızlık marşı olduğunu söyler.
2. Okullarda bayrak töreninde İstiklâl Marşı'nın okunduğunu söyler.

Amaç 31: İstiklâl Marşı'nı doğru seslendirir.

Davranışlar:

1. İstiklâl Marşı'nın sözlerini doğru söyler.
2. İstiklâl Marşı'nın sözlerini ezgisine uygun söyler.

Amaç 32: İstiklâl Marşı'na katılır.

Davranışlar:

1. İstiklâl Marşı söylenirken "hazır ol"da durur.

2. Verilen komutla İstiklâl Marşı'na başlar.
3. İstiklâl Marşı'nı sözleri ve ezgileriyle doğru olarak söyler.

Amaç 33: Atatürk'le ilgili belli başlı şarkıları tanır.

Davranışlar:

1. Atatürk'le ilgili bildiği şarkıların adlarını söyler.
2. Dinlediği şarkılardan Atatürk'le ilgili olanı söyler.

Amaç 34: Atatürk'ü anlatan şarkıları ayırt eder.

Davranışlar:

1. Atatürk'ü anlatan şarkıların adlarını söyler.
2. Dinlediği şarkılardan Atatürk'ü anlatan şarkıları fark eder.

Amaç 35: Atatürk'le ilgili düzeyine uygun şarkıları seslendirir.

Davranışlar:

1. Atatürk'le ilgili düzeyine uygun şarkı sözlerinin ritmini doğru vurur.
2. Atatürk'le ilgili düzeyine uygun şarkıların sözlerin doğru çıkartır.
3. Atatürk'le ilgili şarkıları söylerken anlamına dikkat eder.
4. Atatürk'le ilgili düzeyine uygun şarkıların ezgilerini ritminde seslendirir.
5. Atatürk'le ilgili düzeyine uygun şarkıların ezgilerini doğru çıkartır.

Amaç 36: Atatürk'ü anlatan düzeyine uygun şarkıları seslendirmekten hoşlanır.

Davranışlar:

1. Atatürk'ü anlatan düzeyine uygun şarkı seslendirmeyi ister.
2. Atatürk'ü anlatan düzeyine uygun şarkıları seslendirmeye sabırsızlanır.

Amaç 37: Müzik yoluyla Atatürk'ü daha çok sever.

Davranışlar:

1. Atatürk'le ilgili şarkı seslendirmek ister.
2. Atatürk'le ilgili şarkı dinlemek ister.

Amaç 38: Sınıfındaki, Atatürk'le ilgili müzik etkinliklerine katılır.

Davranışlar:

1. Sınıfındaki, Atatürk'le ilgili katılacağı müzik etkinliğini seçer.

2. Sınıfındaki, görev aldığı Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerinin gerektirdiği çalışmaları yapar.

Amaç 39: Sınıfındaki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerine katılmaktan hoşlanır.

Davranışlar:

1. Sınıfındaki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerine yönelir.
2. Sınıfındaki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerinde görev almayı ister.
3. Sınıfındaki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerinin gerektirdiği çalışmalara istekli olur.

Amaç 40: Okulundaki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerine katılır.

Davranışlar:

1. Okulundaki, Atatürk’le ilgili katılacağı müzik etkinliğini seçer.
2. Okulundaki, görev aldığı Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerinin gerektirdiği çalışmaları yapar.

Amaç 41: Okulundaki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerine katılmaya istekli olur.

Davranışlar:

1. Okulundaki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerine yönelir.
2. Okulundaki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerinde görev almayı ister.
3. Okulundaki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerinin gerektirdiği çalışmalardan hoşlanır.

Amaç 42: Çevresindeki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerine katılmaktan zevk alır.

Davranışlar:

1. Çevresindeki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerine yönelir.
2. Çevresindeki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerinde görev almayı ister.
3. Çevresindeki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerinin gerektirdiği çalışmalardan hoşlanır.

YILLARA GÖRE KONU DAĞILIMI

İlköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engelli öğrenciler için üç farklı müzik öğretimi alanı belirlenmiştir. Bunlar:

Müziksel Yaratma ve Performans: Müziğin unsurlarından faydalanarak çeşitli amaçlara yönelik müziksel öge üretme ve performans sergileme

Müziksel Dönüt ve Yansılama: Müzikte bulunan öğelere müzik yoluyla cevap verme ve bu öğeleri taklit etme, Müzik ile ilgili duygu ve düşüncelerini sözel olarak ifade etme

Müzikte Ulusal Öğeler: Müzik yoluyla ulusallık ile ilgili olumlu duygular geliştirme

1. YIL

Müziksel Kavramlar

Ritim öğeleri: Vuruş kavramı, tek sesli ritim kalıpları, yavaş ve hızlı tempo

Ses öğeleri: Doğal ses, müziksel ses, yüksek ve alçak ses

1. yılın sonunda öğrenci;

“Müziksel Yaratma ve Performans” alanında;

Sesini ve bedenini kullanarak ses üretir, basit ritim kalıpları ve ezgiler oluşturur. Çeşitli işitsel öğeler içerisinde doğal ve çevresel sesleri, insan sesini ve müzik sesini birbirinden ayırt eder. Sınıftaki öğrencilerin ses aralığına uygun ve sıralı (yanaşık) seslerden oluşan sayışma ve tekerlemelerin sözlerini ve ezgisini şarkının ritmik ve gürlük unsurlarını dikkate alarak doğru bir şekilde seslendirir. Sınıf ortamındaki Orff ve Türk ritim çalgıları gibi basit çalgıları yıl içinde öğrendiği şarkılara eşlik etmek amacıyla kullanır. Öğrendiği şarkılar için devinsel kalıplar geliştirerek bunları müzikli oyun ve dans çalışmalarında kullanır.

“Müziksel Dönüt ve Yansılama” alanında;

İzlediği ve dinlediği müzik etkinlikleri, ders zili olarak çalan müzik ya da ders başlangıcı öncesinde katıldığı İstiklal Marşı gibi kendi yaşantısına ait müziksel deneyimlerinin farkına varır ve bu deneyimler ile ilgili duygu ve düşüncelerini açıklar.

Basit ritim kalıpları, ezgiler ve devinimler kullanarak yansılama yapar ve duyduğu müziksel fikirlere bunları kullanarak cevap verir. Sınıfında müzikli oyun ve dans çalışmalarına katılmaktan, yıl içinde öğrendiği şarkıları dinlemekten ve söylemekten hoşlanır.

“Müzikte Ulusal Öğeler” alanında;

İstiklal Marşı’nın Türk ulusunun bağımsızlık marşı olduğunu ve okullarda bayrak törenlerinde söylendiğini bilir. İstiklal Marşı’na “hazır ol”da verilen komutla başlar, doğru tempoda katılır ve yine verilen komutla bitirir. Atatürk ile ilgili şarkıları dinlemekten ve sınıfındaki Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerinde düzeyine uygun görevler almaktan hoşlanır.

2. YIL

Müziksel Kavramlar

Ritim öğeleri: Vuruş kavramı, tek sesli ritim kalıpları, yavaş ve hızlı tempo, kısa ve uzun süren ses

Ses öğeleri: Yüksek ve alçak müziksel ses, nota ve sus kavramı

2. yılın sonunda öğrenci;

“Müziksel Yaratma ve Performans” alanında;

Sesini, bedenini ve sınıf ortamındaki eşyaları kullanarak kısa ve uzun süren sesler üretir, bu özelliklerde basit ritim kalıpları ve ezgiler oluşturur. Sınıftaki öğrencilerin ses aralığına uygun tam dörtlü ses aralığı içerisinde ve sıralı (yanaşık) seslerden oluşan şarkıların ritmik ve gürlük unsurlarını dikkate alarak doğru bir şekilde seslendirir. Sınıf ortamında bulunan ritim çalgıları ve eşyaları yıl içinde öğrendiği şarkılara eşlik etmek amacıyla kullanır. Öğrendiği şarkılar için devinsel kalıplar geliştirerek bunları müzikli oyun ve dans çalışmalarında kullanır.

“Müziksel Dönüt ve Yansılama” alanında;

Yıl içinde edindiği müziksel deneyimler ile ilgili duygu ve düşüncelerini açıklar. Öğrendiği müziksel kavramları basit ritim kalıpları, ezgiler ve devinimler kullanarak yansılama yapmakta kullanır ve işittiği müziksel fikirlere bunları kullanarak cevap verir.

Sınıfında müzikli oyun ve dans çalışmaları yapmaya, okul şarkıları dinlemeye ve dağarcığındaki şarkıları söylemeye istekli olur.

“Müzikte Ulusal Öğeler” alanında;

Atatürk ile ilgili belli başlı şarkıları ayırt eder. Atatürk ile ilgili şarkıları dinlerken şarkıların anlamlarına dikkat eder. Atatürk ile ilgili şarkıları dinlemeye ve sınıfındaki Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerinde düzeyine uygun görevler almaya istekli olur.

3. YIL

Müziksel Kavramlar

Ritim öğeleri: Tek sesli ritim kalıpları; yavaş, normal ve hızlı tempo; kısa ve uzun süren ses; bir vuruşluk ve iki vuruşluk nota

Ses öğeleri: Yüksek, normal ve alçak ses; nota ve sus kavramı; sınıftaki çalgılar

3. yılın sonunda öğrenci;

“Müziksel Yaratma ve Performans” alanında;

Sesini ve bedenini ve sınıf ortamındaki çalgıları kullanarak bir ve iki vuruşluk notalardan oluşan basit ritim kalıpları ve ezgiler oluşturur. Sınıftaki öğrencilerin ses aralığına uygun tam dörtlü ses aralığı içerisindeki sıralı ve atlamalı seslerden oluşan şarkıların ritmik ve gürlük unsurlarını dikkate alarak doğru bir şekilde seslendirir. Sınıf ortamında bulunan çalgıları tanır. Sınıf ortamında bulunan ritim çalgıları, eşyaları ve pedal ses kullanımı için Ksilofon ve Metalofon gibi basit çalgıları öğrendiği şarkılara eşlik etmek amacıyla kullanır. Öğrendiği şarkılar için devinsel kalıplar geliştirerek bunları müzikli oyun ve dans çalışmalarında kullanır.

“Müziksel Dönüt ve Yansılama” alanında;

Yıl içinde edindiği müziksel deneyimler ile ilgili duygu ve düşüncelerini açıklar. Öğrendiği müziksel kavramları basit ritim kalıpları, ezgiler ve devinimler kullanarak yansılama yapmakta kullanır ve işittiği müziksel fikirlere bunları kullanarak cevap verir. Okul şarkıları dinlemekten, okulundaki etkinliklerde dağarcığındaki şarkıları söylemekten ve müzikli oyunlar oynamaktan hoşlanır.

“Müzikte Ulusal Öğeler” alanında;

Atatürk ile ilgili şarkıların adlarını söyler, Dinlediği şarkılardan Atatürk ile ilgili olanları söyler. Atatürk ile ilgili şarkıları dinlemekten hoşlanır ve dinlerken şarkıların anlamlarına dikkat eder, Okulunda Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerinde düzeyine uygun görevler almaktan hoşlanır.

4. YIL

Müziksel Kavramlar

Ritim öğeleri: Yavaş, normal ve hızlı tempo; kısa, normal ve uzun süren ses; bir ve iki vuruşluk nota; çok sesli ritim kalıpları

Ses öğeleri: Yüksek, normal ve alçak ses; do, re, mi, fa, sol notaları ve sus kavramı ve sınıftaki çalgılar

4. yılın sonunda öğrenci;

“Müziksel Yaratma ve Performans” alanında;

Bedenini, sınıfındaki eşyaları ya da ritim çalgılarını kullanarak oluşturduğu basit ritim kalıplarını bireysel örneklemeler ve grup çalışmalarında kullanır. Sınıftaki öğrencilerin ses aralığına uygun tam beşli ses aralığı içerisindeki sıralı ya da tam dörtlüyü geçmeyen atlamalı seslerden oluşan şarkıların ritmik ve gürlük unsurlarını dikkate alarak doğru bir şekilde seslendirir. Do, re, mi, fa, sol notalarının adlarını söyler, temsil ettiği renk veya nesne gösterildiğinde aynı rengi veya nesnenin resmini çalgı üzerinde bulur ve o sesi çalgı ile üretir. Sınıf ortamında bulunan basit çalgıları pedal ses ve ostinato ile yıl içinde öğrendiği şarkılara eşlik etmek amacıyla kullanır. Öğrendiği şarkılar için devinsel kalıplar geliştirerek bunları müzikli oyun ve dans çalışmalarında kullanır.

“Müziksel Dönüt ve Yansılama” alanında;

Yıl içinde edindiği müziksel deneyimler ile ilgili duygu ve düşüncelerini açıklar. Öğrendiği müziksel kavramları basit ritim kalıpları, ezgiler ve devinimler kullanarak yansılama yapmakta kullanır ve işittiği müziksel fikirlere bunları kullanarak cevap verir. Okul şarkıları ve klasik müzik örneklerinden solo (tek çalgılı), eşiksiz veya piyano

eşlikli kısa süren eserler dinlemekten hoşlanır. Sınıfta, okul etkinliklerinde, sosyal çevresinde dağarcığındaki şarkıları söylemekten, müzikli oyunlar oynamaktan zevk alır.

“Müzikte Ulusal Öğeler” alanında;

Atatürk ile ilgili düzeyine uygun şarkılara ve İstiklal Marşına basit çalgılarla eşlik eder. İstiklal Marşının sözlerinin anlamını ve Türk ulusu için önemini bilir. Atatürk ile ilgili şarkıları dinlemeye istekli olur ve bu şarkıları dinlerken şarkıların anlamlarına dikkat eder. Okulunda Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerinde düzeyine uygun görevler almaya istekli olur.

5. YIL

Müziksel Kavramlar

Ritim öğeleri: Yavaş, normal ve hızlı tempo; kısa, normal ve uzun süren ses; yarım, bir ve iki vuruşluk nota; çok sesli ritim kalıpları

Ses öğeleri: Yüksek, normal ve alçak ses; do, re, mi, fa, sol, la notaları ve sus kavramı ve sınıftaki çalgılar,

5. yılın sonunda öğrenci;

“Müziksel Yaratma ve Performans” alanında;

Bedenini, sınıfındaki eşyaları ya da ritim çalgılarını kullanarak oluşturduğu basit ritim kalıplarını bireysel örneklemeler ve grup çalışmalarında kullanır. Sınıftaki öğrencilerin ses aralığına uygun altılı ses aralığı içerisindeki sıralı ya da tam dörtlüyü geçmeyen atlamalı seslerden oluşan şarkıların ritmik ve gürlük unsurlarını dikkate alarak doğru bir şekilde seslendirir. Do, re, mi, fa, sol, la notalarının adlarını söyler, temsil ettiği renk veya nesne gösterildiğinde aynı rengi veya nesnenin resmini çalgı üzerinde bulur ve o sesi çalgı ile üretir. Sınıf ortamında bulunan basit çalgıları pedal ses ve ostinato ile yıl içinde öğrendiği şarkılara eşlik etmek amacıyla kullanır. Öğrendiği şarkılar için devinsel kalıplar geliştirerek bunları müzikli oyun ve dans çalışmalarında kullanır.

“Müziksel Dönüt ve Yansılama” alanında;

Yıl içinde edindiği müziksel deneyimler ile ilgili duygu ve düşüncelerini açıklar. Öğrendiği müziksel kavramları basit ritim kalıpları, ezgiler ve devinimler kullanarak yansılama yapmakta kullanır ve işittiği müziksel fikirlere bunları kullanarak cevap verir. Okul şarkıları ve klasik müzik eserlerinden solo ve düet (iki çalgılı) olarak düzenlenmiş eşliksiz veya piyano eşlikli kısa örnekler dinlemekten hoşlanır. Sınıfta, okul etkinliklerinde, sosyal çevresinde dağarcığındaki şarkıları söylemeye ve müzikli oyunlar oynamaya istekli olur.

“Müzikte Ulusal Öğeler” alanında;

Atatürk ile ilgili düzeyine uygun şarkılara ve İstiklal Marşına basit çalgılarla eşlik eder. İstiklal Marşının ve bu zamana kadar dinlemekte ve eşlik etmekte olduğu Atatürk ile ilgili şarkıların sözlerini doğru bir şekilde söyler. Atatürk ile ilgili şarkıları dinlemekten hoşlanır ve bu şarkıların anlamlarına dikkat eder. Okulunda Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerinde düzeyine uygun görevler almaktan hoşlanır.

6. YIL

Müziksel Kavramlar

Ritim öğeleri: Yavaş, normal ve hızlı tempo; kısa, normal ve uzun süren ses; yarım, bir ve iki vuruşluk nota; çok sesli ritim kalıpları

Ses öğeleri: Yüksek, normal ve alçak ses; do, re, mi, fa, sol, la, si notaları ve sus kavramı ve sınıftaki çalgılar,

6. yılın sonunda öğrenci;

“Müziksel Yaratma ve Performans” alanında;

Bedenini, sınıfındaki eşyaları ya da ritim çalgılarını kullanarak oluşturduğu basit ritim kalıplarını bireysel örneklemeler ve grup çalışmalarında kullanır. Sınıftaki öğrencilerin ses aralığına uygun sekizli ses aralığı içerisindeki sıralı ya da tam beşliyi geçmeyen atlamalı seslerden oluşan şarkıların ritmik ve gürlük unsurlarını dikkate alarak doğru bir şekilde seslendirir. Do, re, mi, fa, sol, la, si notalarının adlarını söyler, temsil ettiği renk veya nesne gösterildiğinde aynı rengi veya nesnenin resmini çalgı üzerinde bulur ve o sesi çalgı ile üretir. Sınıf ortamında bulunan basit çalgıları pedal ses

ve ostinato ile yıl içinde öğrendiği şarkılara eşlik etmek amacıyla kullanır. Öğrendiği şarkılar için devinsel kalıplar geliştirerek bunları müzikli oyun ve dans çalışmalarında kullanır.

“Müziksel Dönüt ve Yansılama” alanında;

Yıl içinde edindiği müziksel deneyimler ile ilgili duygu ve düşüncelerini açıklar. Öğrendiği müziksel kavramları basit ritim kalıpları, ezgiler ve devinimler kullanarak yansılama yapmakta kullanır ve işittiği müziksel fikirlere bunları kullanarak cevap verir. Solo, düet ve trio (üç çalgılı) olarak düzenlenmiş eşliksiz veya piyano eşlikli kısa klasik müzik eserleri ve kendi kültürümüzden eserler dinlemekten zevk alır. Sınıfta, okul etkinliklerinde, sosyal çevresinde dağarcığındaki şarkıları söylemekten, müzikli oyunlar oynamaktan hoşlanır.

“Müzikte Ulusal Öğeler” alanında;

Atatürk ile ilgili düzeyine uygun şarkılara ve İstiklal Marşına basit çalgılarla eşlik eder. İstiklal Marşının ve bu zamana kadar dinlemekte ve eşlik etmekte olduğu Atatürk ile ilgili şarkıların sözlerini ritmine uygun olarak doğru bir şekilde söyler. Atatürk ile ilgili ve kendi kültürümüze ait şarkıları dinlemekten hoşlanır ve bu şarkıların anlamlarına dikkat eder. Okulunda Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerinde düzeyine uygun görevler almaktan hoşlanır.

7. YIL

Müziksel Kavramlar

Ritim öğeleri: Yavaş, normal ve hızlı tempo; kısa, normal ve uzun süren ses; yarım, bir ve iki vuruşluk nota; çok sesli ritim kalıpları

Ses öğeleri: Yüksek, normal ve alçak ses; do, re, mi, fa, sol, la, si notaları ve sus kavramı ve sınıftaki çalgılar,

7. yılın sonunda öğrenci;

“Müziksel Yaratma ve Performans” alanında;

Bedenini, sınıfındaki eşyaları ya da ritim çalgılarını kullanarak oluşturduğu basit ritim kalıplarını bireysel örneklemeler ve grup çalışmalarında kullanır. Sınıftaki öğrencilerin ses aralığına uygun sekizli ses aralığı içerisindeki sıralı ya da büyük altılıyı geçmeyen atlamalı seslerden oluşan şarkıların ritmik ve gürlük unsurlarını dikkate alarak doğru bir şekilde seslendirir. Do, re, mi, fa, sol, la, si notalarının adlarını söyler, temsil ettiği renk veya nesne gösterildiğinde aynı rengi veya nesnenin resmini çalgı üzerinde bulur ve o sesi çalgı ile üretir. Sınıf ortamında bulunan basit çalgıları pedal ses ve ostinato ile yıl içinde öğrendiği şarkılara eşlik etmek amacıyla kullanır. Öğrendiği şarkılar için devinsel kalıplar geliştirerek bunları müzikli oyun ve dans çalışmalarında kullanır.

“Müziksel Dönüt ve Yansılama” alanında;

Yıl içinde edindiği müziksel deneyimler ile ilgili duygu ve düşüncelerini açıklar. Öğrendiği müziksel kavramları basit ritim kalıpları, ezgiler ve devinimler kullanarak yansılama yapmakta kullanır ve işittiği müziksel fikirlere bunları kullanarak cevap verir. Solo, düet ve trio ve kuartet (dört çalgılı) olarak düzenlenmiş eşliksiz veya piyano eşlikli klasik müzik, Türk kültürüne ait müzikler ve farklı kültürlerden eserleri dinlemekten hoşlanır. Sınıfta, okul etkinliklerinde, sosyal çevresinde dağarcığındaki şarkıları söylemekten, müzikli oyunlar oynamaktan zevk alır.

“Müzikte Ulusal Öğeler” alanında;

Atatürk ile ilgili düzeyine uygun şarkılara ve İstiklal Marşına basit çalgılarla eşlik eder. İstiklal Marşının ve bu zamana kadar dinlemekte ve eşlik etmekte olduğu Atatürk ile ilgili şarkıların sözlerini ve ezgisini doğru bir şekilde söyler. Atatürk ile ilgili ve kendi kültürümüze ait şarkıları dinlemekten hoşlanır ve bu şarkıların anlamlarına dikkat eder. Okulunda Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerinde düzeyine uygun görevler almaktan hoşlanır.

8. YIL

Müziksel Kavramlar

Ritim öğeleri: Yavaş, normal ve hızlı tempo; kısa, normal ve uzun süren ses; yarım, bir ve iki vuruşluk nota; çok sesli ritim kalıpları

Ses öğeleri: Yüksek, normal ve alçak ses; do, re, mi, fa, sol, la, si notaları ve sus kavramı ve sınıftaki çalgılar,

8. yılın sonunda öğrenci;

“Müziksel Yaratma ve Performans” alanında;

Bedenini, sınıftaki eşyaları ya da ritim çalgılarını kullanarak oluşturduğu basit ritim kalıplarını bireysel örneklemeler ve grup çalışmalarında kullanır. Sınıftaki öğrencilerin ses aralığına uygun sekizli ses aralığı içerisindeki sıralı ya da bir oktav (sekizli)’ı geçmeyen atlamalı seslerden oluşan şarkıların ritmik ve gürlük unsurlarını dikkate alarak doğru bir şekilde seslendirir. Do, re, mi, fa, sol, la, si notalarının adlarını söyler, temsil ettiği renk veya nesne gösterildiğinde aynı rengi veya nesnenin resmini çalgı üzerinde bulur ve o sesi çalgı ile üretir. Gerekli görüldüğünde kalın si ve ince do notaları farklı renk veya nesnelerin resmiyle simgeleştirilerek öğrencilerin bu sesleri de kullanması sağlanır. Sınıf ortamında bulunan basit çalgıları pedal ses ve ostinato ile yıl içinde öğrendiği şarkılara eşlik etmek amacıyla kullanır. Öğrendiği şarkılar için devinsel kalıplar geliştirerek bunları müzikli oyun ve dans çalışmalarında kullanır.

“Müziksel Dönüt ve Yansılama” alanında;

Yıl içinde edindiği müziksel deneyimler ile ilgili duygu ve düşüncelerini açıklar. Öğrendiği müziksel kavramları basit ritim kalıpları, ezgiler ve devinimler kullanarak yansılama yapmakta kullanır ve işittiği müziksel fikirlere bunları kullanarak cevap verir. Solo, düet, trio, kuartet ve daha fazla çalgıdan oluşan topluluklar (örnek: orkestra) için düzenlenmiş klasik müzik, Türk kültürüne ait müzikler ve farklı kültürlerden piyano veya orkestra eşlikli eserleri dinlemekten hoşlanır. Sınıfta, okul etkinliklerinde, sosyal çevresinde dağarcığındaki şarkıları söylemekten, müzikli oyunlar oynamaktan zevk alır.

“Müzikte Ulusal Öğeler” alanında;

Atatürk ile ilgili düzeyine uygun şarkılara ve İstiklal Marşına basit çalgılarla eşlik eder. İstiklal Marşının ve bu zamana kadar dinlemekte ve eşlik etmekte olduğu Atatürk ile ilgili şarkıların sözlerini ve ezgisini ritim ve gürlük unsurlarını dikkate alarak doğru bir şekilde söyler. Atatürk ile ilgili ve kendi kültürümüze ait şarkıları

dinlemekten zevk alır ve bu şarkıların anlamlarına dikkat eder. Okulunda Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerinde düzeyine uygun görevler almaktan hoşlanır.

ÖRNEK İŞLENİŞ

Açıklama: Öğretilecek konularla ilgili olarak hazırlanan bir çizelge ile öğrencilerin performansları önceden ölçülür. Bu ölçme sırasında konuyla ilgili olarak öğrencilere çizelgedeki sorular sorulur. Doğru yanıtlar “+”, yanlış yanıtlar “-” ile gösterilir. (Performansın belirlenmesi için yapılan çalışma ve buna ilişkin hazırlanan kayıt tablosu günlük plân formatının dışındadır.)

Performans Kayıt Tablosu Kesiti

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR	Ebru	Özlem	Suna	Emre
1. Dinletilen sesler içinden insan sesini seçer.	$\frac{3}{4}$	1. Verilen sesleri dinle. İnsan sesini duyduğunda ellerini birbirine vur.				
		a. Köpek, kamyon, kadın, zil sesi	+	+	+	+
		b. Davul, erkek, inek, uçak sesi	-	-	+	+
		c. Çocuk, yıldırım, kedi, elektrik süpürgesi sesi	+	-	-	-
		ç. Keman, horoz, kaşık, bebek sesi	+	+	+	-
		Sonuç	+	-	+	-
2. Dinletilen sesler içinden hayvan sesini seçer.	$\frac{3}{4}$	2. Verilen sesleri dinle. Hayvan sesini duyduğunda ellerini birbirine vur.				
		a. At, çocuk, kapı, tren sesi	+	+	+	+
		b. Erkek, kedi, uçak, rüzgâr sesi	-	-	-	-
		c. Kuş, bebek, saat, vapur sesi	+	-	+	+
		ç. Eşek, yağmur, kadın, helikopter sesi	-	-	+	-
		Sonuç	-	-	+	-
3. Dinletilen sesler içinden taşıt sesini seçer.	$\frac{3}{4}$	3. Verilen sesleri dinle. Taşıt sesini duyduğunda ellerini birbirine vur.				
		a. Uçak, inek, kadın, saat sesi	+	-	+	+
		b. Aslan, çocuk, tren, saz sesi	-	+	+	-
		c. Kamyon, ördek, bebek, dalga sesi	+	-	-	-
		ç. Tavuk, motosiklet, erkek, anahtar sesi	-	-	+	+
		Sonuç	-	-	+	-

Dersin Adı: Müzik

Ünitenin Adı: Sesleri Tanıyalım

Konunun Adı: Ses Kaynakları

Süre: 40 dakika

Yöntem ve Teknikler: Açık anlatım

Öğretim Materyalleri: Teyp, efekt kasetleri

1. Öğretimde kullanılacak materyaller:

Birinci davranışın öğretiminde kullanılacak araç setleri

Birinci araç seti: Köpek, kadın sesi

İkinci araç seti: Davul, inek ve erkek sesi

Üçüncü araç seti: Çocuk, yıldırım, kedi ve elektrik süpürgesi sesi

Dördüncü araç seti: Bebek, horoz, kaşık ve keman sesi

İkinci davranışın öğretiminde kullanılacak araç setleri

Birinci araç seti: Tren ve at sesi

İkinci araç seti: Erkek, uçak ve kedi sesi

Üçüncü araç seti: Kuş, bebek, saat ve vapur sesi

Dördüncü araç seti: Yağmur, eşek, helikopter ve kadın sesi

Üçüncü davranışın öğretiminde kullanılacak araç setleri

Birinci araç seti: İnek, uçak sesi

İkinci araç seti: Çocuk, tren ve saz sesi

Üçüncü araç seti: Kamyon, ördek, bebek ve dalga sesi

Dördüncü araç seti: Tavuk, erkek, anahtarlık ve motosiklet sesi

2. Değerlendirmede kullanılacak materyaller:

Birinci davranışın değerlendirmesinde kullanılacak araç setleri

Birinci araç seti: İnek ve çocuk sesi

İkinci araç seti: Yıldırım, kadın ve kedi sesi

Üçüncü araç seti: Bebek, kamyon, horoz ve zil sesi

Dördüncü araç seti: Davul, erkek, köpek ve kaşık sesi

İkinci davranışın değerlendirmesinde kullanılacak araç setleri

Birinci araç seti: Yağmur, eşek sesi

İkinci araç seti: Saat, bebek ve kuş sesi

Üçüncü araç seti: Uçak, kedi, kadın ve kapı sesi

Dördüncü araç seti: Çocuk, rüzgar, at ve tren sesi

Üçüncü davranışın değerlendirmesinde kullanılacak araç setleri

Birinci araç seti: Tavuk ve motosiklet sesi

İkinci araç seti: Kamyon, ördek ve erkek sesi

Üçüncü araç seti: Dalga, bebek, tren ve saz sesi

Dördüncü araç seti: Çocuk, rüzgâr, at ve tren sesi

Amaç: Sesleri ayırt eder.

Davranışlar:

1. Dinletilen sesler içinden insan sesini seçer.
2. Dinletilen sesler içinden hayvan sesini seçer.
3. Dinletilen sesler içinden taşıt sesini seçer.

Performans kayıt tablosu dikkate alınarak davranışlar ad belirtilerek yeniden yazılır.

1. Özlem, Emre; dinletilen sesler içinden insan sesini seçer.
2. Ebru, Özlem, Emre; dinletilen sesler içinden hayvan sesini seçer.
3. Ebru, Özlem, Emre; dinletilen sesler içinden taşıt sesini seçer.

ÖĞRENME VE ÖĞRETME ETKİNLİKLERİ:

Öğretmen, ders öncesinde öğretimde kullanacağı araçları hazırlar ve öğrencilere “Sizlerle geçen dersimizde sesleri tanımiştık. Bu dersimizde ise yine teypten bazı sesler dinleteceğim. Bu sesler içinden insan, hayvan ve taşıt seslerini bulmanızı isteyeceğim.” diyerek derse giriş yapar. Sonra öğretmen birinci araç setini hazırlar ve “Şimdi teypten bazı sesler dinleyeceğiz. Bu sesler içinden insan sesi duyduğumda ellerimi birbirine vuracağım. Beni dikkatlice izleyin.” der. Teypten önce kadın sesi dinletir ve öğrencilere “Bu bir insan sesi” der ve ellerini birbirine vurur. Daha sonra köpek sesini dinletir ve “Bu bir hayvan sesi” der ve ellerini birbirine vurmaz. Sonra öğretmen performansı “+” olan Suna’yı yanına çağırır ve ona “Şimdi sana bazı sesler dinleteceğim. Bu sesler

arasından insan sesi duyduğunda ellerini birbirine vur.” der. Öğretmen teypten önce köpek, daha sonra kadın sesini dinletir. Suna’nın doğru tepkisini pekiştirir. Sonra öğretmen Ebru’yu yanına çağırır ve ona “Şimdi sana bazı sesler dinleteceğim. Bu sesler arasından insan sesi duyduğunda ellerini birbirine vur.” der. Öğretmen teypten önce kadın, daha sonra köpek sesini dinletir. Ebru’nun doğru tepkisini pekiştirir. Sonra öğretmen sırayla Özlem ve Emre’yle de aynı çalışmayı yapar. Öğrencilerin doğru tepkilerini pekiştirir. Eğer yanlış tepki veren öğrenci olursa öğretmen tekrar sunu yapar.

Öğretmen sonra ikinci araç setiyle öğretime başlar. Teypten belli aralıklarla önce davul sesi, sonra erkek sesi, son olarak da inek sesini dinletir. Öğrencilere “Beni dikkatlice izleyin. Ben insan sesi duyduğumda ellerimi birbirine vuracağım.” der. Teypten davul sesini dinletir. Ellerini birbirine vurmaz. “Bu çalgı sesi.” der. Sonra erkek sesi dinletir. “Bu insan sesi.” Der ve ellerini birbirine vurur. Sonra inek sesini dinletir. “Bu hayvan sesi.” der ve ellerini birbirine vurmaz. Öğretmen, önce performansı “+” olan Suna ile çalışır. Suna’ya davul sesi, inek sesi, erkek sesi dinletir. Doğru tepkisini pekiştirir. Sonra sırasıyla Ebru, Özlem ve Emre ile aynı çalışmayı yapar. Doğru tepkileri pekiştirir. Yanlış tepki veren öğrenci olduğunda tekrar sunu yapar. Öğretmen sırasıyla ikinci, üçüncü ve dördüncü araç setleriyle de tüm öğrencilerle aynı çalışmayı yapar. Öğrencilerin doğru tepkilerini pekiştirir.

Daha sonra öğretmen ikinci davranışın öğretiminde kullanacağı birinci araç setini hazırlar ve “Evet, şimdi teypten yine bazı sesler dinleyeceğiz. Bu sesler içinden hayvan sesi duyduğumda ellerimi birbirine vuracağım. Beni dikkatlice izleyin.” der. Teypten önce tren sesini dinletir ve öğrencilere “Bu, taşıt sesi.” der ve ellerini birbirine vurmaz. Daha sonra at sesini dinletir. “Bu, hayvan sesi.” der ve ellerini birbirine vurur. Sonra öğretmen performansı “+” olan Suna ve Emre ile teker teker aynı çalışmayı yapar. Doğru tepkilerini pekiştirir. Daha sonra Ebru ve Özlem’le de aynı çalışmayı yapar. Doğru tepkileri pekiştirir. Yanlış tepki verdiklerinde sunuyu tekrarlar. Öğretmen sırasıyla ikinci, üçüncü ve dördüncü araç setleriyle de tüm öğrencilerle aynı çalışmayı yapar. Öğrencilerin doğru tepkilerini pekiştirir.

Öğretmen daha sonra üçüncü davranışın öğretiminde kullanacağı birinci araç setini hazırlar ve öğrencilere “Evet, şimdi size bazı sesler dinleteceğim. Bu sesler içinden taşıt sesi duyduğumda ellerimi birbirine vuracağım. Beni dikkatlice izleyin.”

der. Teypten önce inek sesi dinletir. Öğrencilere “Bu, hayvan sesi.” der ve ellerini birbirine vurmaz. Daha sonra uçak sesini dinletir. “Bu, taşıt sesi.” der ve ellerini birbirine vurur. Öğretmen, performansı “+” olan Suna ile çalışmasını yapar. Doğru tepkilerini pekiştirir. Daha sonra Ebru, Özlem ve Emre ile teker teker aynı çalışmayı yapar. Doğru tepkilerini pekiştirir. Yanlış tepki verdiklerinde tekrar sunu yapar. Öğretmen ikinci, üçüncü ve dördüncü araç setleriyle aynı çalışmayı tekrarlar. Öğrencilerden doğru tepkiler aldıktan ve öğretim araç setlerini kaldırdıktan sonra değerlendirmeye geçer.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Kazanımlar için örnek ölçme aracı:

Örnek Ölçme Soruları

1. Verilen sesleri dinle. İnsan sesini duyduğunda ellerini birbirine vur.

- a. İnek, çocuk sesi
- b. Yıldırım, kadın, kedi sesi
- c. Bebek, kamyon, horoz, zil sesi
- ç. Davul, erkek, köpek, kaşık sesi

2. Verilen sesleri dinle. Hayvan sesini duyduğunda ellerini birbirine vur.

- a. İnek, çocuk sesi
- b. Yağmur, eşek sesi
- c. Saat, bebek, kuş sesi
- ç. Çocuk, rüzgâr, at, tren sesi

3. Verilen sesleri dinle. Taşıt sesini duyduğunda ellerini birbirine vur.

- a. Tavuk, motosiklet sesi
- b. Kamyon, ördek, erkek sesi
- c. Dalga, bebek, tren, saz sesi
- ç. Aslan, uçak, saat, rüzgâr sesi

Değerlendirme

Öğretmen değerlendirme için dört farklı araç seti hazırlayarak, soruları Ebru, Özlem, Suna ve Emre'ye sorar. Öğrencilerin doğru tepkilerini pekiştirir. Öğrenci yanlış tepki verdiğinde aynı araç setiyle tekrar sunum yapar. Doğru tepki alındıktan sonra diğer araç setiyle değerlendirmeye devam eder. Öğrenci dört araç setiyle, sorulara üst üste üç kez doğru tepki verdiğinde öğretimi tamamlar. Öğretmen değerlendirme sonuçlarına göre öğrencilerin başarıları hakkında sonuca ulaşır.

BÖLÜM 6

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen verilerden faydalanılarak bir takım sonuçlara varmaya çalışılmış ve öneriler geliştirilmiştir.

Türkiye’de ilköğretim okullarında öğrenim gören eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilere verilen müzik eğitimi uygulanan müzik dersi öğretim programı ve derslerin işlendiği sınıf ortamının durumunun tespiti amacıyla yapılmış olan bu araştırmanın modeli, zaman ve yöntem açısından incelendiğinde “betimleme”, amaç yönünden incelendiğinde ise bir değerlendirme çalışmasıdır. Araştırmada veri kaynakları ve veri toplama aracı için Anket modelinden faydalanılmıştır.

Bu araştırma, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı eğitilebilir zihinsel engelliler ilköğretim okulları ile sınırlandırılmıştır. Anketler, eğitilebilir zihinsel engelliler ilköğretim okullarında müzik dersi işleyen sınıf ve müzik öğretmenleri ile yapılmıştır. Kaynaştırma ve özel eğitim sınıfları, öğrencilerin engel gruplarının çeşitliliği nedeniyle bu araştırmanın dışında tutulmuştur.

Bu araştırma, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı eğitilebilir zihinsel engelliler ilköğretim okulları ile sınırlıdır. Veri toplama aracı olan anket formları, eğitilebilir zihinsel engelliler ilköğretim okullarında müzik dersi işleyen sınıf ve müzik öğretmenlerine uygulatılmıştır. Kaynaştırma ve özel eğitim sınıfları, öğrencilerin engel gruplarının çeşitliliği nedeniyle bu araştırmanın dışında tutulmuştur.

5.1 Sonuç

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular içerisinde Türkiye’de MEB eğitilebilir zihinsel engelliler ilköğretim okullarında müzik dersi işleyen sınıf ve müzik öğretmenleri ile ilgili;

Öğretmenlerin ağırlıklı olarak 20 ile 35 yaşları arasında olduğu ve bayan öğretmen sayısının erkek öğretmenlerin neredeyse iki katı olduğu görülmüştür. Öğretmenlik alanları ve tecrübeleri incelendiğinde müzik öğretmeni sayısının oldukça düşük olduğu ve bu müzik öğretmenlerinin işledikleri derslere özel eğitim öğretmenin de katılmakta olduğu, öğretmenlerin çoğunluğunun 1 ile 10 yıl arası öğretmenlik tecrübesinin olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin mesleki eğitimleri ile ilgili verilerin incelemesi sonucu öğretmenlerin yüksek oranda zihinsel engelliler öğretmenliği lisans programlarından mezunu olduğu görülmüştür. Ayrıca yüksek lisans programı mezunu olan %6,9'luk bölümün eğitim bilimleri alanında yüksek lisans yapmış olduğu, ön lisans ve daha kısa süreli mesleki eğitim veren kurumlardan mezun olan öğretmenlerin ise yarısının eğitim enstitüsü mezunu olduğu gözlenmiştir.

Eğitilebilir zihinsel engellilerle müzik dersi işleyen öğretmenlerin ders işledikleri sınıf ortamı ile ilgili olarak derslerin çoğunlukla özel eğitim sınıflarında işlendiği görülmüştür. Sınıflarda bulunan genel öğretim araç gereçleri içerisinde en çok CD çalar ve bilgisayar, çalgılar içerisinde en çok Türk ritim çalgıları ve bağlama bulunduğu, ders işlenişinde kullanılmak üzere en çok tercih edilen çalgıların Bağlama ve Org olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin sınıf ortamının yeterliliği ile ilgili olarak eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilerle ders işlemeye uygun olmadığı ve sınıflarda bulunan öğretim araç-gereçlerinin müzik dersi işlemek için yeterli olmadığı görüşünde olduğu görülmüştür.

Araştırmanın örneklemini oluşturan öğretmenler tarafından öğrencilere uygulanan ilköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engelli çocuklar için hazırlanmış olan müzik dersi öğretim programı ile ilgili olarak genel amaçların tamamı 8. Genel amaç haricinde öğrencilere uygundur. Öğrencilerin düzeyine uygun müzik eserlerini uygun çalgılarla çalması olarak açıklanan 8. Genel amaç öğrenciler için biraz zorlayıcı olmaktadır. Özel amaçlar ise müzik türleri ve çalgı eğitimi ile ilgili konular haricinde öğrencilere uygundur. Öğrenciler, bu konuları öğrenmekte bir miktar zorlanabilmektedir.

Ders işleniş süreci ile ilgili olarak, Öğretmenlerin ders işledikleri sınıflarda ağırlıklı olarak 6 ile 10 arasında öğrenci bulunmaktadır. Ayrıca öğretmenler haftada 2 saat olan ders süresini müzik dersi için yeterli bulmamaktadır ve öğretmenler çoğunlukla müzik derslerinin haftada 4 saat olması gerektiği görüşündedir.

Öğretmenlerin ders işlenişinde en çok şarkı söyleme, koro çalışması, müzik dinleme, ritim ve ses çalışmaları etkinliklerinden yararlanmakta olduğu gözlemlenmiştir.

Ölçme-değerlendirme durumları ile ilgili olarak öğretmenler öğrencilerin işlenen konuyu kısmen öğrendiklerini düşünmektedir ve kullanılan ölçme-değerlendirme yöntemleri içerisinde en çok sınıf içi genel performans değerlendirmesi yönteminden faydalanmaktadır.

5.2 Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde ilköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilere verilen müzik eğitimi ile ilgili bir takım önerilerde bulunulmuştur.

5.2.1 Sınıf Ortamı

Türkiye genelinde yapılmış olan bu araştırmanın örneklemini oluşturan öğretmenler sınıf ortamının öğrencilerine uygun olmadığı ve sınıflardaki öğretim araç-gereçlerinin yetersiz olduğu görüşündedir. Sınıf ortamındaki sorunların giderilmesi için müzik dersinin öncelikle özel eğitim sınıfları yerine müzik odalarında işlenmesi önerilmektedir. Bu müzik odalarının tamamında bulunması gereken genel öğretim araç gereci ise bilgisayardır. Sınıfların büyük çoğunluğunda 6 ile 10 arasında öğrenci bulunmaktadır. Bilgisayar ile bu büyüklükteki bir topluluğa cd ile müzik dinlettirmenin yanı sıra video ve slayt gösterileri de izlettirilebilmektedir. Bu şekilde sınıflarda müzik seti, cd çalar, video oynatıcı, tepegöz ve projeksiyon cihazı gibi elektronik aletlere gerek kalmadan elektronik olan görsel ve işitsel öğretim materyalleri kullanılabilir.

Müzik dersi için hazırlanmış olan müzik odasında bulunması gereken çalgılar ise;

Ritm çalgıları: Öğrencilerin derste aktif olabilmeleri ve ritim duygularını geliştirerek müziği algılama becerilerini geliştirmeleri için ders işlenişinde Türk ve Orff ritim çalgılarına yer verilmesi gerekmektedir. Bu durumda bu çalgıların müzik odasında bulunması zorunludur.

Ksilofon ve Metalofon: Öğrencilerin ritim çalgıları ile müzik yapmalarının yanı sıra müzik eğitimi için kullanımı ve ses üretimi oldukça kolay olarak nitelendirilmiş bir Orff çalgısı olan Ksilofon ve Metalofon, öğrencilerin sesleri tanımaları ve kendi sesleri dışında çalgı kullanarak müzik yapabilmeleri için oldukça elverişlidir. Ksilofon ve Metalofon kullanarak öğrenciler ostinato (tekrarlayan ezgi kalıpları) ve pedal ses (tekrarlayan temel veya dominant ses) kullanarak müzik yapabilirler.

Bağlama: Araştırma sonucu elde edilen veriler göstermektedir ki bağlama, müzik dersi işleyen öğretmenlerin ders işlerken çoğunlukla kullanmakta olduğu bir çalgıdır. Ayrıca okul şarkıları içerisinde yer alan türkülerin çalgı ile icrasında bağlama ses perdeleri açısından türkülerin öğretimine org ve piyanoya göre daha uygundur.

Org: Müzik eğitiminin her alanında çok önemli bir yere sahip olan piyano çalgısının daha düşük bir maliyetle yerini alabilen org, majör ve minör tonaliteye sahip okul şarkılarının öğretiminde çok sesliliğe elverişli bir çalgıdır.

5.2.2 Ders İşleniş Süreci

Araştırmaya katılmış olan öğretmenler içerisinde örneklemin 37,9'unu oluşturan 22 kişi haftada 2 saat olan müzik ders süresinin eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilere müzik eğitimi vermek için yeterli olmadığı görüşündedir. Müzik öğretimi, ders ile ilgili alan becerilerinin kazanılmasının yanı sıra özel eğitimde oldukça önemli olarak görülen öz bakım, ince motor ve iletişim becerileri; sayı, yön ve renk gibi temel kavramların kazanımı açısından oldukça destekleyici olmaktadır. Bu nedenle müzik dersinin her hafta, farklı günlerde ve birer saat olmak üzere toplam dört saat işlenmesi ve ders planının özel eğitim sınıf öğretmeni ile yapılması önerilmektedir. Ders planı yapılırken öğrenci merkezli eğitim esas alınmalı, uygulamalı çalışmalara yer verilmelidir. Dersin

Orff ve Dalcroze gibi müzik ğretim yöntemlerinden faydalanılarak planlanması yapılacak uygulamalarda dikkate alınmalıdır.

5.2.3 Müzik Dersi ğretim Programı

Eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilere uygulanmakta olan müzik dersi ğretim programı ile ilgili öneriler araştırmanın 5. Bölümünde yer alan ilköğretim müzik dersi ğretim programı model önerisinde belirtilmiştir.

5.2.4 Sınama-lme Yöntemleri ve Değ erlendirme Durumları

Eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilere yönelik sınama-lme yöntemleri seçilirken öğrencilerin çoğ unun bir ince motor beceri olarak kabul edilen yazı yazmada yaşadıkları zorluklar nedeniyle sözel yöntemler kullanılarak lme ve değ erlendirme yapılması önerilmektedir. Öğrencilerin sınıf içi genel performansı değ erlendirmede her zaman göz önünde bulundurulmalıdır.

KAYNAKÇA

Baloğlu, B. (2006). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemi*. (3. Basım). İstanbul: Der Yayınları.

Beydüz, R.K. (1996). *Eğitilebilir “Zihinsel Engelli” Çocuklar İlkokul Müzik Dersi Öğretim Programının İncelenmesi ve Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Çadır, D. (2008). *Zihinsel Engelli Öğrenciler İçin Müzik Terapi Yöntemine Göre Hazırlanan Sosyal Beceri Öğretim Programının Etkililiğinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Eripek, Süleyman (2002). Geri Zekalı Çocuklar. Ataman, A.(Editör). *Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar: Özel Eğitime Giriş*. (11. Basım). Ankara:Karatepe Yayınları.

Günalay S., Bakır E., Diniz H., Çeliker Z. ve Özkan D. (2008). *Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Klavuzu*. (1. Basım). Ankara: M.E.B. Yayınları.

İlköğretim Okulu Orta Düzeyde Öğrenme Yetersizliği (Eğitilebilir) Olan Çocuklar Müzik Dersi Eğitim Programı (2001). Web: <http://orgm.meb.gov.tr/> adresinden 17 Ağustos 2009’da alınmıştır.

Intellectual Disability (2009). *American Association on Intellectual and Developmental Disabilities*. 1. Web: http://www.aamr.org/content_100.cfm?navID=21 18 Temmuz 2009’da alınmıştır.

Jones, J.L. (1987). *The Usage of Music Therapy to Increase Language Age in Institutionalized Mentally Retarded Female Adults*. Unpublished master’s thesis, Texas Woman’s University, United States of America.

Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*. (11. Basım). Ankara: Tekışık Web Ofset Tesisleri

Tarihçe. (2000). *Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü*, 1. Web: <http://orgm.meb.gov.tr/> 16 Ağustos 2009'da alınmıştır.

Music (1999). *The National Curriculum For England*, 16-23. Web:[http://curriculum.qcda.gov.uk/uploads/Music%201999%20programme%20of%20study_tcm8-12060.pdf?return=/key-stages-1-and-2/subjects/music/keystage2/index.aspx %3Freturn%3D/key-stages-1-and-2/subjects/index.aspx](http://curriculum.qcda.gov.uk/uploads/Music%201999%20programme%20of%20study_tcm8-12060.pdf?return=/key-stages-1-and-2/subjects/music/keystage2/index.aspx%3Freturn%3D/key-stages-1-and-2/subjects/index.aspx) 1 Mart 2011'de alınmıştır.

Resmi İstatistik Programı Yayını (2009). *Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2008-2009*. (1. Basım). Ankara: M.E.B. Yayınları.

Schalkwijk, F.W. (1988). *Music Therapy With The Mentally Retarded*. (Doctoral dissertation, Katholieke Universiteit Leuven, 1988). *Dissertation Abstracts International*, C 50/01, p. 148, Spring 1989.

Taylor, R. L., Richards, S. B. and Brady M. P. (2005). *Mental retardation : historical perspectives, current practices, and future directions* (First edition). Boston: Pearson Allyn and Bacon.

The Arts (2007). *New Zealand Curriculum*, 20-22. Web: <http://nzcriculum.tki.org.nz/Curriculum-documents/The-New-Zealand-Curriculum/Learning-areas/The-arts/The-arts-curriculum-achievement-objectives> 16 Mart 2011 tarihinde alınmıştır.

The Arts (2009). *The Ontario Curriculum Grades 1-8*, 61-147. Web: <http://www.edu.gov.on.ca/eng/curriculum/elementary/arts18b09curr.pdf> 1 Mart 2011'de alınmıştır.

Türk Dil Kurumu. (1969). *Türkçe sözlük (genişletilmiş baskı)*. Ankara: TDK.

What is the Profession of Music Therapy (1998). *American Music Therapy Association*, 1. Web: www.musictherapy.org 10 Mayıs 2011'de alınmıştır.

EKLER

EK 1: MEB Eğitimi Araştırma Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Veri Toplama Aracı Uygulaması İzin Yazısı

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı**

Sayı : B.08.0.EGD.0.07.00.00.311- *98 1788*
Konu : Araştırma İzni

22/03/2010

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü)**

İlgi : a) 02.03.2010 tarih ve B.30.2.GÜN.0.44.72.00/1454 sayılı yazı
b) 28.02.2007 tarih ve B.08.0.EGD.0.33.05.311-311/1084 sayılı Makam Onayı ile Uygulamaya Konulan “Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Ceren ÇAKIR'ın “Türkiye’deki İlköğretim Düzeyindeki Eğitilebilir Zihinsel Engelliler İçin Müzik Eğitiminin Durumu ve Öğretim Programı Model Önerisi” konulu araştırmasında kullanılacak veri toplama araçlarının Samsun, Ordu, Aydın, Denizli, Adana, Antalya, Van, Malatya, Gaziantep, Adıyaman, İstanbul, Bursa, Sivas ve Eskişehir illerindeki Eğitilebilir Zihinsel Engelliler İlköğretim Okullarında görevli Müzik dersi işleyen sınıf ve Müzik öğretmenlerine uygulama izni talebi incelenmiştir.

Üniversiteniz tarafından kabul edilen onaylı bir örneği Bakanlığımızda muhafaza edilen (8 sayfa-61 sorudan oluşan) veri toplama araçlarının belirtilen illerdeki Bilim Eğitilebilir Zihinsel Engelliler İlköğretim Okullarında görevli Müzik dersi işleyen sınıf Müzik öğretmenlerine uygulanmasında bir sakınca görülmemektedir.

İlgi (b) Yönergenin 5. Maddesinin (o) bendi uyarınca taahhütnamenin ve araştırmanın bitiminde sonuç raporunun iki örneğinin Bakanlığımıza gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

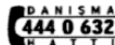
ADA

Dr. Halil Rahman AÇAR
Bakan a.
Daire Başkanı

EK :
1- Veri Toplama Aracı (1 Adet-8 Sayfa)
2- Okul Listesi (1 Adet-1 Sayfa)

GMK. Bulvarı No:109
06570 Maltepe/ANKARA
Tel : 0 312 230 36 44
Faks : 0 312 231 62 05
earged@meb.gov.tr | earged.meb.gov.tr

www.egitimdestek.meb.gov.tr

www.haydikizlarokulu.org

www.bilgisayarligitimedestek.org

EK 2: Anket Formu**ANKET FORMU**

Değerli Öğretmenler;

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı’nda yapmakta olduğum “Türkiye’deki İlköğretim Düzeyindeki Eğitilebilir Zihinsel Engelliler İçin Müzik Eğitiminin Durumu ve Öğretim Programı Model Önerisi” konulu araştırmada, ilköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilerle müzik dersi işleyen sınıf ve müzik öğretmenlerinin görüşlerine ihtiyaç duyulmuştur. Elinizdeki anket formu, görüşlerinizin alınması amacıyla veri toplama aracı olarak hazırlanmış olup, vereceğiniz bilgiler yalnızca bu araştırmada kullanılacaktır.

Anketin birinci bölümünde kişisel bilgiler ile ilgili yedi soru, ikinci bölümde sınıf ortamı ile ilgili yedi soru, üçüncü bölümde ilköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilere uygulanan müzik dersi öğretim programı ile ilgili dört soru, dördüncü bölümde ders işleniş süreci ile ilgili üç soru ve beşinci bölümde ölçme-değerlendirme durumları ile ilgili iki soru bulunmaktadır.

Araştırmanın güvenilirliği açısından anketteki soruları özenle değerlendirmenizi rica eder, ilgi ve katkılarınız için teşekkür ederim.

Saygılar.

Araştırmacı

Arş. Gör. Ceren Çakır
Hacettepe Üniversitesi
Ankara Devlet Konservatuarı

BÖLÜM 1
KİŞİSEL BİLGİLER

1. Yaşınız (Lütfen belirtiniz):
2. Cinsiyetiniz (Lütfen işaretleyiniz):
☐ Bayan ☐ Erkek
3. Öğretmenlik alanınız (Lütfen işaretleyiniz):
☐ Özel Eğitim Sınıf Öğretmeni
☐ Müzik Öğretmeni
4. Kaç yıllık öğretmenlik tecrübeniz bulunmaktadır? (Lütfen işaretleyiniz):
☐ 1-5 yıl
☐ 6-10 yıl
☐ 11-15 yıl
☐ 16-20 yıl
☐ 21 yıl ve yukarısı
5. Mezun olduğunuz eğitim kurumu (lütfen işaretleyiniz):
☐ Lise
☐ 2 yıllık ön lisans programı
☐ 4 yıllık lisans programı
☐ Yüksek Lisans
☐ Doktora
☐ Diğer:
6. En son mezun olduğunuz mesleki düzeyde eğitim veren kurumun ismi
(Lütfen belirtiniz):
.....

7. (Bu soruyu lütfen müzik öğretmeniyseniz cevaplayınız.)
İşlediğiniz müzik derslerine sizinle beraber özel eğitim sınıf öğretmeni de katılmakta mıdır?

() Evet () Hayır

BÖLÜM 2

SINIF ORTAMI

8. Müzik dersini nerede yapmaktasınız?

() Özel eğitim sınıfı () Müzik odası () Diğer:

9. Aşağıdaki tabloda bazı genel öğretim ve müzik öğretimi araç gereçleri verilmiştir. Bunlardan sınıfınızda bulunanları lütfen daire içine alınız.

Elektronik Araç-Gereçler	Müzik Seti	CD çalar	Video Oynatıcı	Tepegöz	Bilgisayar	Diğer:	
Orff Çalgıları	Ksilofon-Metalofon	Türk Ritm Çalgıları (Tef, Davul)	Orff Ritm Çalgıları (Üçgen, Marakas)	Tahta Klaveler (Ses Çubukları)	Diğer:		
Çalgılar	Piyano	Gitar	Bağlama	Mandolin	Blok Flüt	Org	Diğer:

10. Müzik derslerini işlerken kullandığınız çalgıları lütfen işaretleyiniz.

() Piyano () Org () Bağlama () Gitar
() Mandolin () Blok flüt () Diğer:

11. Müzik derslerini işlediğiniz sınıf ortamı sizce zihinsel engelli çocuklara müzik eğitimi vermek için uygun mudur? (Lütfen işaretleyiniz)

() Evet () Hayır

12. Bir önceki soruya cevabınız “Hayır” ise nedenini lütfen belirtiniz:

.....

.....

13. Müzik dersini işlediğiniz sınıf ortamında bulunan öğretim araç-gereçleri sizce zihinsel engelli çocuklara müzik eğitimi vermek için yeterli midir?
(Lütfen işaretleyiniz)

() Evet () Hayır

14. Bir önceki soruya cevabınız “Hayır” ise nedenini lütfen belirtiniz:

.....

.....

BÖLÜM 3

M.E.B. İLKÖĞRETİM OKULU ORTA DÜZEYDE ÖĞRENME YETERSİZLİĞİ (EĞİTİLEBİLİR)

OLAN ÇOCUKLAR MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

15. Programın genel amaçları bir sonraki sayfada tablo halinde verilmiştir. Bu amaçların zihinsel engelli çocukların müzik eğitimine uygunluğu ile ilgili fikirlerinizi lütfen aşağıdaki sıralamaya göre belirtiniz.

1. Tamamen katılıyorum.
2. Katılıyorum.
3. Fikrim yok.
4. Katılmıyorum.
5. Kesinlikle katılmıyorum.

Öğrenci;	TAMAMEN KATILIYORUM	KATILIYORUM	FIKRİM YOK	KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM
1. Sesleri genel özellikleriyle tanır.					
2. Çevresindeki müzik etkinliklerine katılır.					
3. Sözlü müzik yoluyla konuşma becerisini geliştirerek ana dilinin kullanımını güçlendirir.					
4. Müziğin ritmik boyutundan yararlanarak ritmik hareketlerini (yürüme, koşma) yönlendirir.					
5. Sesini doğru ve etkili kullanır.					
6. Müzik yoluyla kendini kontrol eder.					
7. Aletli müzik çalışması yoluyla kas gelişimini sağlar.					
8. Düzeyine uygun müzik eserlerini uygun çalgılarla çalar.					
9. Müzik dağarcığını, çalarak veya söyleyerek oluşturur.					
10. Müzik yoluyla sevgi, saygı ve arkadaşlık duyguları geliştirir.					
11. Müzik yoluyla Atatürk'e sevgi ve saygı duyar.					

16. Programın genel amaçlarında yer almayan, ama bulunması gerektiğine inandığınız başka maddeler varsa lütfen belirtiniz:

.....

.....

.....

.....

17. Programın özel amaçları bir sonraki sayfada tablo halinde verilmiştir. Bu amaçların zihinsel engelli çocukların müzik eğitimine uygunluğu ile ilgili fikirlerinizi lütfen aşağıdaki sıralamaya göre belirtiniz.

1. Tamamen katılıyorum.
2. Katılıyorum.
3. Fikrim yok.
4. Katılmıyorum.
5. Kesinlikle katılmıyorum.

Öğrenci;	KESİNLİKLE KATILMIYORUM	KATILMIYORUM	FİKRİM YOK	KATILMIYORUM	TAMAMEN KATILMIYORUM
1. Farklı sesler çıkarır.					
2. Sesin yönünü bilir.					
3. Sesleri tanır.					
4. Sesleri ayırt eder.					
5. Varlıkları hareket ve sesleriyle taklit eder.					
6. İnsan seslerini tanır.					
7. İnsan seslerini ayırt eder.					
8. Gürültüyle, müzik sesini birbirinden ayırt eder.					
9. Şarkıda geçen sözcükleri doğru seslendirir.					
10. Sesini doğru kullanır.					
11. Şarkı seslendirir.					
12. Grupla şarkı seslendirir.					
13. Birlikte şarkı söylemeye istekli olur.					
14. Bildiği ezgileri doğru seslendirir.					
15. Belirli gün, hafta ve ders konularına ilişkin şarkıları tanır.					
16. Müziğimizdeki türleri tanır.					
17. Müziğimizdeki türleri ayırt eder.					
18. Müziğimizdeki türlerden bildiği örnekleri seslendirir.					
19. Çevresindeki çalgıları tanır.					
20. Çevresindeki çalgıları kullanılış özelliklerine göre bilir.					
21. Çalgıları seslerine göre tanır.					
22. Ses ve çalgı kullanarak müzik yapar.					
23. Çevresindeki varlıkları hareket hızlarına göre tanır.					
24. Çevresindeki varlıkları hareket hızlarına göre taklit eder.					
25. Ritm tutar.					
26. Dağarcığındaki sayışma, tekerleme, ninni, şarkı, türkü ve marşları uygun çabukluk ve yavaşlıkla seslendirir.					
27. Müzikli oyun ve dansları oynar.					
28. Müzikle yapılan etkinliklere katılmaya istekli olur.					
29. İstiklâl Marşı'nın anlamını bilir.					
30. İstiklâl Marşı'nı doğru seslendirir.					
31. İstiklâl Marşı'na katılır.					
32. Atatürk'le ilgili belli başlı şarkıları tanır.					
33. Atatürk'ü anlatan şarkıları ayırt eder.					
34. Atatürk'le ilgili düzeyine uygun şarkıları seslendirir.					
35. Atatürk'ü anlatan düzeyine uygun şarkıları seslendirmekten hoşlanır.					
36. Müzik yoluyla Atatürk'ü daha çok sever.					

37. Sınıfındaki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerine katılır.					
38. Sınıfındaki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerine katılmaktan hoşlanır.					
39. Okulundaki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerine katılır.					
40. Okulundaki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerine katılmaya istekli olur.					
41. Çevresindeki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerine katılmaktan zevk alır.					

18. Programın özel amaçlarında yer almayan, ama bulunması gerektiğine inandığınız başka maddeler varsa lütfen belirtiniz:

.....

.....

.....

.....

BÖLÜM 4

DERS İŞLENİŞ SÜRECİ

19. Müzik dersi işlediğiniz sınıflarda kaç öğrenci bulunmaktadır?

- () 1–5 öğrenci
 () 6–10 öğrenci
 () 11–15 öğrenci
 () 16 öğrenci ve yukarısı

20. Sizce haftada iki saat olan ders süresi müzik dersi için yeterli midir?

- () Evet
 () Hayır
 (Cevabınız “Hayır” ise sizce kaç saat olmalıdır? Lütfen belirtiniz):

21. Müzik dersini planlarken yer vermekte olduğunuz etkinliklerin tümünü lütfen işaretleyiniz.

() Ritim ve ses çalışmaları	() Müzik dinleme
() Şarkı söyleme	() Koro çalışması
() Müzikli dans ve oyunlar	() Bireysel çalışma
() Müzikli öykü ve drama çalışmaları	() Grup Çalışmaları
() Konser, dinleti izleme gibi sınıf dışı etkinlikler	() Basit ritim kalıpları ve ezgiler üretme
	() Gösteri hazırlama
	() Diğer (Lütfen belirtiniz):

BÖLÜM 5

ÖLÇME DEĞERLENDİRME DURUMLARI

22. Müzik dersinde öğrencilerin işlenilen konuyu öğrenme oranı sınıf genelinde ne düzeydedir?

- () Tamamen öğrenirler. () Çoğunlukla öğrenirler. () Kısmen öğrenirler.
 () Çok az öğrenirler. () Hiç öğrenemezler

23. Müzik dersinde öğrencilerin başarısını değerlendirmek ve not vermek amacıyla kullanılacak bazı yöntemler aşağıda verilmiştir. Kullandığınız yöntemlerin tümünü lütfen işaretleyiniz.

- () Yazılı sınav
 () Test
 () Sözlü sınav
 () Uygulamalı sınav
 () Sınıf içi genel performans
 () Diğer:

Müzik dersi ile ilgili olarak eklemek istediğiniz fikir ve düşünceler varsa lütfen belirtiniz:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Not: Bu araştırmanın sonuçlarına ulaşmak istiyorsanız, lütfen isminizi belirtiniz ve kutucuğu işaretleyiniz:

☐ İsim ve Soyadı:

EK 3: MEB İlköğretim Okulu Orta Düzeyde Öğrenme Yetersizliği (Eğitilebilir) Olan Çocuklar Eğitim Programı, Müzik Dersi Öğretim Programı

AÇIKLAMALAR

Müzik dersi öğretim programı konuları sekiz yılda işlenecek şekilde düzenlenmiştir.

Müzik, özel eğitim gereksinimi olan öğrencilerin eğitimlerinde kullanılan tüm gelişim alanlarını destekleyen en etkili ve önemli disiplinlerden biridir. Müzik, engelli öğrencilerle iletişim kurmada yararlanılabilecek çok etkili bir tekniktir. İletişimde dinleme ve dikkatini yoğunlaştırabilme becerilerinin gelişimi büyük önem taşımaktadır. Bu becerilerin gelişiminde ritmik etkinliklerin çok önemli rolü vardır. Eğitim sayesinde öğrenciler ritm tutabilirler, işittikleri sesin ritmine uygun vuruş yapabilirler ya da vücut hareketleriyle işittikleri sesi yorumlayabilirler.

Öğretmen müzik çalışmaları yaparken bu çalışmanın süresini öğrencilerin ilgisine ve dikkatini yoğunlaştırabilmesine göre ayarlamalıdır. Dersin işlenişinde öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun etkinlikler belirlenmelidir. Bu etkinlikler arasında ritm, ses çalışmaları, şarkı söyleme, dans ve oyunlar, müzikli öykü ve drama ile kavramların müzikle öğretimi yer almalıdır.

Müzik etkinlikleri sadece Müzik dersinde değil, ders dışı diğer etkinliklerde de yaptırılmalıdır.

Müzik dersinde öğretilecek şarkılar seçilirken;

- Şarkılarda kullanılan dilin yalın ve anlaşılır olmasına,
- Şarkıların öğretiminde basitten karmaşığa doğru bir yol izlenmesine,
- Öğrenci düzeyine,
- Şarkıların kültürel değerleri yansıtmasına ve eğitici niteliğinin yüksek olmasına,
- Öğrencinin söyleyebileceği ses sınırına uygun şarkıların seçilmesine
- dikkat edilmelidir.

Müzik dersi; birlikte şarkı söyleyebilme, basit çalgıları çalabilme, müzik etkinliklerini oyunlaştırmaya yönelik bir şekilde işlenmelidir.

Müzik dersi, müzik yapmadaki davranışların yanı sıra müzik dinleme alışkanlıklarının da verilmesini sağlamalıdır. Bu nedenle bu derste, halk ozanı, yorumcu gibi kişilerle öğrencileri karşılaştıracak olanaklar yaratılmalı, müziğin doğru seslerden dinlenmesine olanak sağlanmalıdır. Öğrenciler, okulda ve çevrede yapılan müzik etkinliklerine, konserlere götürülerek hem söyleyici hem de dinleyici olarak bu etkinliklere katılmaları sağlanmalı, bu yolla sosyalleşmelerine yardımcı olunmalıdır. Ayrıca diğer öğretmenlerle iş birliği sağlanarak bu öğrencilerin müzik dersini normal yaşatları ile bir arada yapmasına önem verilmelidir.

Yetenekli öğrencilere, yetenekleri doğrultusunda çalgı çalma, şarkı söyleme vb. becerilerde farklı eğitim verilmesi sağlanmalıdır.

Müzik etkinlikleri; radyo, kasetçalar, ses kayıt aracı, çalgılar gibi kaynaklarla da desteklenmelidir. Ayrıca sınıf korusu, okul korusu çalışmalarına öğrencilerin katılımı sağlanarak birbirlerinin seslerini, ses özelliklerini tanımalarına olanak verilmelidir.

Atatürkçülük konularıyla ilgili; Müzik derslerinde; Talim ve Terbiye Kurulunun 22/04/1994 tarih ve 298 sayılı kararı ile kabul edilen” İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı”nda yer alan “ Atatürkçülükle İlgili Konular “ hedef ve davranışları ile birlikte aynen uygulanacaktır. Ayrıca müzik derslerinde, milli bayramlar,yerel kurtuluş günleri ve Atatürk Haftası başta olmak üzere “ Belirli Gün ve Haftalar”dan seçilecek olan günlerde, düzenlenecek müzik etkinliklerinde,sınıf ya da okul koroları oluşturularak Atatürk’ün sevdiği şarkılara yer verilecektir.

GENEL AMAÇLAR

1. Sesleri genel özellikleriyle tanır.
2. Çevresindeki müzik etkinliklerine katılır.
3. Sözlü müzik yoluyla konuşma becerisini geliştirerek ana dilinin kullanımını güçlendirir.
4. Müziğin ritmik boyutundan yararlanarak ritmik hareketlerini (yürüme, koşma) yönlendirir.

5. Sesini doğru ve etkili kullanır.
6. Müzik yoluyla kendini kontrol eder.
7. Aletli müzik çalışması yoluyla kas gelişimini sağlar.
8. Düzeyine uygun müzik eserlerini uygun çalgılarla çalar.
9. Müzik dağarcığını, çalarak veya söyleyerek oluşturur.
10. Müzik yoluyla sevgi, saygı ve arkadaşlık duyguları geliştirir.
11. Müzik yoluyla Atatürk'e sevgi ve saygı duyar.

ÖZEL AMAÇLAR

1. Farklı sesler çıkarır.
2. Sesin yönünü bilir.
3. Sesleri tanır.
4. Sesleri ayırt eder.
5. Varlıkları hareket ve sesleriyle taklit eder.
6. İnsan seslerini tanır.
7. İnsan seslerini ayırt eder.
8. Gürültüyle, müzik sesini birbirinden ayırt eder.
9. Şarkıda geçen sözcükleri doğru seslendirir.
10. Sesini doğru kullanır.
11. Şarkı seslendirir.
12. Grupla şarkı seslendirir.
13. Birlikte şarkı söylemeye istekli olur.
14. Bildiği ezgileri doğru seslendirir.
15. Belirli gün, hafta ve ders konularına ilişkin şarkıları tanır.
16. Müziğimizdeki türleri tanır.
17. Müziğimizdeki türleri ayırt eder.
18. Müziğimizdeki türlerinden bildiği örnekleri seslendirir.
19. Çevresindeki çalgıları tanır.
20. Çevresindeki çalgıları kullanılış özelliklerine göre bilir.
21. Çalgıları seslerine göre tanır.
22. Ses ve çalgı kullanarak müzik yapar.
23. Çevresindeki varlıkları hareket hızlarına göre tanır.
24. Çevresindeki varlıkları hareket hızlarına göre taklit eder.

25. Ritm tutar.
26. Dağarcığındaki sayışma, tekerleme, ninni, şarkı, türkü ve marşları uygun çabukluk ve yavaşlıkla seslendirir.
27. Müzikli oyun ve dansları oynar.
28. Müzikle yapılan etkinliklere katılmaya istekli olur.
29. İstiklâl Marşı'nın anlamını bilir.
30. İstiklâl Marşı'nı doğru seslendirir.
31. İstiklâl Marşı'na katılır.
32. Atatürk'le ilgili belli başlı şarkıları tanır.
33. Atatürk'ü anlatan şarkıları ayırt eder.
34. Atatürk'le ilgili düzeyine uygun şarkıları seslendirir.
35. Atatürk'ü anlatan düzeyine uygun şarkıları seslendirmekten hoşlanır.
36. Müzik yoluyla Atatürk'ü daha çok sever.
37. Sınıfındaki, Atatürk'le ilgili müzik etkinliklerine katılır.
38. Sınıfındaki, Atatürk'le ilgili müzik etkinliklerine katılmaktan hoşlanır.
39. Okulundaki, Atatürk'le ilgili müzik etkinliklerine katılır.
40. Okulundaki, Atatürk'le ilgili müzik etkinliklerine katılmaya istekli olur.
41. Çevresindeki, Atatürk'le ilgili müzik etkinliklerine katılmaktan zevk alır.

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR

(1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. ve 8. yıllar)

ÜNİTE I: SESLERİ TANIYALIM

Amaç 1: Farklı sesler çıkarır.

Davranışlar:

1. Bağırarak ses çıkarır.
2. Öksürerek ses çıkarır.
3. Gülerek ses çıkarır.
4. Vücudundaki çeşitli organları birbirine vurarak ses çıkarır.
5. Çevresindeki nesnelere vurarak ses çıkarır.
6. Çevresindeki nesneleri birbirine vurarak ses çıkarır.
7. Basit ritm aletlerini kullanarak ses çıkarır.

8. Basit çalgılardan ses çıkarır.

Amaç 2: Sesin yönünü bilir.

Davranışlar:

1. Dinletilen sesin insan sesi olduğunu söyler.
2. Dinletilen sesin hayvan sesi olduğunu söyler.
3. Dinletilen sesin taşıt sesi olduğunu söyler.
4. Dinletilen sesin doğa olayı sesi olduğunu söyler.
5. Dinletilen sesin eşya sesi olduğunu söyler.
6. Dinletilen sesin ritm aleti sesi olduğunu söyler.
7. Dinletilen sesin çalgı sesi olduğunu söyler.

Amaç 3: Sesleri tanır.

Davranışlar:

1. Sesin kaynağına yönelir.
2. Sesin kaynağını gösterir / bulur.

Amaç 4: Sesleri ayırt eder.

Davranışlar:

1. Dinletilen sesler içinden insan sesini seçer.
2. Dinletilen sesler içinden hayvan sesini seçer.
3. Dinletilen sesler içinden taşıt sesini seçer.
4. Dinletilen sesler içinden doğa olayıyla ilgili sesi seçer.
5. Dinletilen sesler içinden eşya sesini seçer.
6. Dinletilen sesler içinden ritm aleti sesini seçer.
7. Dinletilen sesler içinden çalgı sesini seçer.

Amaç 5: Varlıkları hareket ve sesleriyle taklit eder.

Davranışlar:

1. Dinletilen varlık sesini taklit eder.
2. Gösterilen varlık sesini taklit eder.
3. Adı söylenen varlık sesini taklit eder.
4. Dinletilen varlık sesini, hareketiyle birlikte taklit eder.
5. Gösterilen varlığı, sesi ve hareketiyle birlikte taklit eder.

6. Adı söylenen varlığı, sesi ve hareketiyle birlikte taklit eder.

Amaç 6: İnsan seslerini tanır.

Davranışlar:

1. Dinletilen sesin bebek sesi olduğunu söyler.
2. Dinletilen sesin çocuk sesi olduğunu söyler.
3. Dinletilen sesin kadın sesi olduğunu söyler.
4. Dinletilen sesin erkek sesi olduğunu söyler.

Amaç 7: İnsan seslerini ayırt eder.

Davranışlar:

1. Dinletilen insan sesleri içinden bebek sesini seçer.
2. Dinletilen insan sesleri içinden çocuk sesini seçer.
3. Dinletilen insan sesleri içinden kadın sesini seçer.
4. Dinletilen insan sesleri içinden erkek sesini seçer.
5. Dinletilen insan sesleri içinden yakın çevresindeki kişilerin sesini seçer.

Amaç 8 Gürültüyle, müzik sesini birbirinden ayırt eder.

Davranışlar:

1. Duyduğu seslerin gürültü olup olmadığını söyler.
2. Duyduğu seslerin müzik sesi olup olmadığını söyler.

Amaç 9: Şarkıda geçen sözcükleri doğru seslendirir.

Davranışlar:

1. Başında, ortasında ve sonunda aynı harf bulunan şarkı sözcüklerini (para, kapak, top; kedi, iki, delik vb.) doğru söyler.
2. Aynı harflerden oluşan şarkı sözcüklerini (ak ak, tek tek, tel tel, vb.) doğru söyler.

Amaç 10: Sesini doğru kullanır.

Davranışlar:

1. Sesini kullanırken gereksiz yere bağırılmaz.
2. Sesini kullanırken düzgün duruş alır.
3. Sesini kullanırken ağzını gerektiği kadar açar.
4. Sesini kullanırken doğru nefes alıp verir.

Amaç 11: Şarkı seslendirir.

Davranışlar:

1. Şarkıyı dinler.
2. Şarkının sözlerini söyler.
3. Şarkının sözlerini ezgiye uygun söyler.

Amaç 12: Grupla şarkı seslendirir.

Davranışlar:

1. Şarkıya birlikte başlar.
2. Şarkının sözlerini grupla aynı anda söyler.
3. Duraklamalarda grupla birlikte hareket eder.
4. Nefes alıp vermede grupla birlikte hareket eder.
5. Şarkıyı birlikte bitirir.

Amaç 13: Birlikte şarkı söylemeye istekli olur.

Davranışlar:

1. Birlikte, düzenli şarkı söylemekten sevinç duyar.
2. Söylenen şarkıya isteyerek katılır.

Amaç 14: Bildiği ezgileri doğru seslendirir.

Davranışlar:

1. Doğru nefes alarak söyler.
2. Ritmine uygun söyler.
3. Ses aralıklarını doğru söyler.

ÜNİTE II: MÜZİĞİMİZDE TÜR

Amaç 15: Belirli gün, hafta ve ders konularına ilişkin şarkıları tanır.

Davranışlar:

1. Belirtilen şarkının hangi gün, hafta ve ders konusuna ilişkin olduğunu söyler.
2. Belirtilen gün, hafta ve ders konusuna ilişkin öğrendiği şarkıların adlarını söyler.

Amaç 16: Müziğimizdeki türleri tanır.

Davranışlar:

1. Türk halk müziğinin bir müzik türü olduğunu söyler.
2. Türk sanat müziğinin bir müzik türü olduğunu söyler.
3. Popüler müziğinin bir müzik türü olduğunu söyler.
4. Marşların bir müzik türü olduğunu söyler.
5. Klâsik müziğinin bir müzik türü olduğunu söyler.

Amaç 17: Müziğimizdeki türleri ayırt eder.

Davranışlar:

1. Dinletilen müzikler arasından Türk halk müziğini seçer.
2. Dinletilen müzikler arasından Türk sanat müziğini seçer.
3. Dinletilen müzikler arasından popüler müziği seçer.
4. Dinletilen müzikler arasından marşları seçer.
5. Dinletilen müzikler arasından klasik müziği seçer.

Amaç 18: Müziğimizdeki türlerden bildiği örnekleri seslendirir.

Davranışlar:

1. Türk halk müziğinden örnekler söyler.
2. Türk sanat müziğinden örnekler söyler.
3. Popüler müzikten örnekler söyler.
4. Marşlardan örnekler söyler.
5. Okul eğitim müziğinden örnekler söyler.

ÜNİTE III: ÇALGILAR

Amaç 19: Çevresindeki çalgıları tanır.

Davranışlar:

1. Adı söylenen çalgıyı gösterir.
2. Gösterilen çalgının adını söyler.
3. Çevresindeki çalgıların adlarını söyler.

Amaç 20: Çevresindeki çalgıları kullanılış özelliklerine göre bilir.

Davranışlar:

1. Bazı çalgıların vurularak çalındığını söyler.
2. Bazı çalgıların üflenerek çalındığını söyler.
3. Bazı çalgıların dokunularak çalındığını söyler.
4. Bazı çalgıların sürtülerek çalındığını söyler.
5. Vurularak çalınan çalgıların adlarını söyler.
6. Üflenerek çalınan çalgıların adlarını söyler.
7. Dokunularak çalınan çalgıların adlarını söyler.
8. Sürtülerek çalınan çalgıların adlarını söyler.

Amaç 21: Çalgıları seslerine göre tanır.

Davranışlar:

1. Sesi dinletilen çalgıyı gösterir.
2. Sesi dinletilen çalgının adını söyler.

Amaç 22: Ses ve çalgı kullanarak müzik yapar. (Sesini ve basit çalgıları kullanarak müzik yapar.)

Davranışlar:

1. Öğrendiği şarkıları söyler.
2. Öğrendiği şarkıları çalar. (Öğrendiği şarkılara basit çalgılarla eşlik eder.)
3. Öğrendiği şarkıları çalıp söyler. (Öğrendiği şarkıları basit çalgılarla eşlik ederek söyler.)

ÜNİTE IV: HIZ VE RİTM

Amaç 23: Çevresindeki varlıkları hareket hızlarına göre tanır.

Davranışlar:

1. Hızlı hareket eden varlığı gösterir.
2. Hızlı hareket eden varlık gösterildiğinde adını söyler.
3. Yavaş hareket eden varlığı gösterir.
4. Yavaş hareket eden varlık gösterildiğinde adını söyler.
5. Yavaş/hızlı hareket eden varlıkların adlarını söyler.

Amaç 24: Çevresindeki varlıkları hareket hızlarına göre taklit eder.

Davranışlar:

1. Hızlı hareket eden varlıklardan adı söylenen varlığın hareketini taklit eder.
2. Yavaş hareket eden varlıklardan adı söylenen varlığın hareketini taklit eder.

Amaç 25: Ritm tutar.

Davranışlar:

1. Dinlediği müziğe uygun olarak vücudunu hareket ettirir.
2. Dinlediği müziğin ritmine uygun olarak eliyle düzenli vuruşlar yapar.
3. Dinlediği müziğin ritmine uygun olarak ayağıyla düzenli vuruşlar yapar.
4. Dinlediği müziğin ritmine uygun olarak hem eli hem ayağıyla düzenli vuruşlar yapar.
5. Dinlediği müziğe uygun olarak ritm aletiyle uygun vuruşlar yapar.
6. Dinlediği müziğin ritmine uygun olarak yürürken, aynı ritimde eliyle vuruşlar yapar.
7. Dinlediği müziğin ritmine uygun olarak koşarken, aynı ritimde eliyle vuruşlar yapar.
8. Dinlediği müziğin ritmine uygun olarak yürürken, aynı ritimde ritm aletiyle ritm tutar.
9. Dinlediği müziğin ritmine uygun olarak koşarken, aynı ritimde ritm aletiyle ritm tutar.

Amaç 26: Dağarcığındaki sayışma, tekerleme, ninni, şarkı, türkü ve marşları uygun çabukluk ve yavaşlıkla seslendirir.

Davranışlar:

1. Bildiği ninnileri, yavaş hızda tekrarlar.
2. Bildiği sayışma, tekerleme, şarkı ve türkü uygun çabukluk ve yavaşlıkta tekrarlar.

ÜNİTE V: MÜZİKLİ OYUN VE DANSLAR

Amaç 27: Müzikli oyun ve dansları oynar.

Davranışlar:

1. Adı söylenen müzikli oyun/dansın figürlerini yapar.
2. Adı söylenen müzikli oyun/dansın sözlerini söyler/müziğini dinler.

3. Adı söylenen müzikli oyun/dansın söz ve müziğine uygun figürlerini yapar.
4. Adı söylenen müzikli oyun/dansın oyun düzenini alır.
5. Adı söylenen müzikli oyun/dansı oynar.

Amaç 28: Müzikle yapılan etkinliklere katılmaya istekli olur.

Davranışlar:

1. Arkadaşlarıyla müzikli oyunlar oynamaya isteyerek katılır.
2. Belirli gün, hafta vb. zamanlarda yapılan müzikli etkinliklerde isteyerek görev alır.
3. Katıldığı etkinliğin gerektirdiği çalışmaları isteyerek yapar.

ÜNİTE VI: İSTİKLÂL MARŞI VE ATATÜRK

Amaç 29: İstiklâl Marşı'nın anlamını bilir.

Davranışlar:

1. İstiklâl Marşı'nın Türk ulusunun bağımsızlık marşı olduğunu söyler.
2. Okullarda bayrak töreninde İstiklâl Marşı'nın okunduğunu söyler.

Amaç 30: İstiklâl Marşı'nı doğru seslendirir..

Davranışlar:

1. İstiklâl Marşı'nın sözlerini doğru söyler.
2. İstiklâl Marşı'nın sözlerini ezgisine uygun söyler.

Amaç 31: İstiklâl Marşı'na katılır.

Davranışlar:

1. İstiklâl Marşı söylenirken "hazır ol"da durur.
2. Verilen komutla İstiklâl Marşı'na başlar.
3. İstiklâl Marşı'nı sözleri ve ezgileriyle doğru olarak söyler.

Amaç 32: Atatürk'le ilgili belli başlı şarkıları tanır.

Davranışlar:

1. Atatürk'le ilgili bildiği şarkıların adlarını söyler.
2. Dinlediği şarkılardan Atatürk'le ilgili olanı söyler.

Amaç 33: Atatürk'ü anlatan şarkıları ayırt eder.

Davranışlar:

1. Atatürk'ü anlatan şarkıların adlarını söyler.
2. Dinlediği şarkılardan Atatürk'ü anlatan şarkıları fark eder.

Amaç 34: Atatürk'le ilgili düzeyine uygun şarkıları seslendirir.

Davranışlar:

1. Atatürk'le ilgili düzeyine uygun şarkı sözlerinin ritmini doğru vurur.
2. Atatürk'le ilgili düzeyine uygun şarkıların sözlerin doğru çıkartır.
3. Atatürk'le ilgili şarkıları söylerken anlamına dikkat eder.
4. Atatürk'le ilgili düzeyine uygun şarkıların ezgilerini ritminde seslendirir.
5. Atatürk'le ilgili düzeyine uygun şarkıların ezgilerini doğru çıkartır

Amaç 35: Atatürk'ü anlatan düzeyine uygun şarkıları seslendirmekten hoşlanır.

Davranışlar:

1. Atatürk'ü anlatan düzeyine uygun şarkı seslendirmeyi ister.
2. Atatürk'ü anlatan düzeyine uygun şarkıları seslendirmeye sabırsızlanır.

Amaç 36: Müzik yoluyla Atatürk'ü daha çok sever.

Davranışlar:

1. Atatürk'le ilgili şarkı seslendirmek ister.
2. Atatürk'le ilgili şarkı dinlemek ister.

Amaç 37: Sınıfındaki, Atatürk'le ilgili müzik etkinliklerine katılır.

Davranışlar:

1. Sınıfındaki, Atatürk'le ilgili katılacağı müzik etkinliğini seçer.
2. Sınıfındaki, görev aldığı Atatürk'le ilgili müzik etkinliklerinin gerektirdiği çalışmaları yapar.

Amaç 38: Sınıfındaki, Atatürk'le ilgili müzik etkinliklerine katılmaktan hoşlanır.

Davranışlar:

1. Sınıfındaki, Atatürk'le ilgili müzik etkinliklerine yönelir.
2. Sınıfındaki, Atatürk'le ilgili müzik etkinliklerinde görev almayı ister.

3. Sınıfındaki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerinin gerektirdiği çalışmalara istekli olur.

Amaç 39: Okulundaki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerine katılır.

Davranışlar:

1. Okulundaki, Atatürk’le ilgili katılacağı müzik etkinliğini seçer.
2. Okulundaki, görev aldığı Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerinin gerektirdiği çalışmaları yapar.

Amaç 40: Okulundaki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerine katılmaya istekli olur.

Davranışlar:

1. Okulundaki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerine yönelir.
2. Okulundaki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerinde görev almayı ister.
3. Okulundaki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerinin gerektirdiği çalışmalardan hoşlanır.

Amaç 41: Çevresindeki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerine katılmaktan zevk alır.

Davranışlar:

1. Çevresindeki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerine yönelir.
2. Çevresindeki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerinde görev almayı ister.
3. Çevresindeki, Atatürk’le ilgili müzik etkinliklerinin gerektirdiği çalışmalardan hoşlanır.

ÜNİTELER

ÜNİTE I: SESLERİ TANIYALIM.

A. Ses Kaynakları

1. Kendi sesimiz
2. Çevremizdeki insanlar ve çıkardıkları sesler
3. Kullandığımız araçlar ve çıkardıkları sesler
4. Doğadaki sesler
5. Müzik aletleri ve çıkardıkları sesler
6. Varlıkların hareket ve sesleri

B. Ses ve Müzik

1. Gürültü ve müziksel sesler
2. Sesi doğru kullanma
3. Şarkı söyleme

ÜNİTE II: MÜZİĞİMİZDE TÜR

A. Söylediğimiz Şarkılar

1. Belirli gün ve haftalarda söylediğimiz şarkılar
2. Ders konularıyla ilgili söylediğimiz şarkılar

B. Yurdumuzdaki Başlıca Müzik Türleri

1. Türk halk müziği
2. Türk sanat müziği
3. Klâsik müzik
4. Popüler müzik
5. Ulusal marşlarımız

ÜNİTE III: ÇALGILAR

A. Çevremizdeki Çalgılar

B. Çalgıların Çıkardıkları Sesler

C. Sesiyle ve Çalgısıyla Müzik Yapma

ÜNİTE IV: HIZ VE RİTM

A. Varlıkların Hızları

1. Hızlı hareketli varlıklar
2. Yavaş hareketli varlıklar

B. Müzikte Ritm

1. Vücudu ile ritm tutma
2. Ritm aletleri ile ritm tutma

ÜNİTE V: MÜZİKLİ OYUN VE DANSLAR

A. Sayışmalı ve Tekerlemeli Oyunlarımız

B. Oyunlaştırdığımız Şarkılar

C. Şarkılı Oyunlar

Ç. Halk Dansları

ÜNİTE VI: İSTİKLÂL MARŞI VE ATATÜRK

A. İstiklâl Marşı'mız

1. İstiklâl Marşı'nın anlamı
2. İstiklâl Marşı'nı söyleme

B. Atatürk ve Müzik

1. Atatürk'le ilgili şarkılarımız
2. Niçin Atatürk şarkıları söyleriz
3. Atatürk'le ilgili müzik etkinliklerimiz

ÖRNEK İŞLENİŞ

Açıklama:

Öğretilecek konularla ilgili olarak hazırlanan bir çizelge ile öğrencilerin performansları önceden ölçülür. Bu ölçme sırasında konuyla ilgili olarak öğrencilere çizelgedeki sorular sorulur. Doğru yanıtlar “+”, yanlış yanıtlar “-” ile gösterilir. (Performansın belirlenmesi için yapılan çalışma ve buna ilişkin hazırlanan kayıt tablosu günlük plân formatının dışındadır.)

PERFORMANS KAYIT TABLOSU KESİTİ

BİLDİRİMLER	ÖLÇÜT	SORULAR	Ebru	Özlem	Suna	Emre
1. Dinletilen sesler içinden insan sesini seçer.	$\frac{3}{4}$	1. Verilen sesleri dinle. İnsan sesini duyduğunda ellerini birbirine vur.				
		a. Köpek, kamyon, kadın, zil sesi	+	+	+	+
		b. Davul, erkek, inek, uçak sesi	-	-	+	+
		c. Çocuk, yıldırım, kedi, elektrik süpürgesi sesi	+	-	-	-
		ç. Keman, horoz, kaşık, bebek sesi	+	+	+	-
		Sonuç	+	-	+	-
2. Dinletilen sesler içinden hayvan sesini seçer.	$\frac{3}{4}$	2. Verilen sesleri dinle. Hayvan sesini duyduğunda ellerini birbirine vur.				
		a. At, çocuk, kapı, tren sesi	+	+	+	+
		b. Erkek, kedi, uçak, rüzgâr sesi	-	-	-	-
		c. Kuş, bebek, saat, vapur sesi	+	-	+	+
		ç. Eşek, yağmur, kadın, helikopter sesi	-	-	+	-
		Sonuç	-	-	+	-
3. Dinletilen sesler içinden taşıt sesini seçer.	$\frac{3}{4}$	3. Verilen sesleri dinle. Taşıt sesini duyduğunda ellerini birbirine vur.				
		a. Uçak, inek, kadın, saat sesi	+	-	+	+
		b. Aslan, çocuk, tren, saz sesi	-	+	+	-
		c. Kamyon, ördek, bebek, dalga sesi	+	-	-	-
		ç. Tavuk, motosiklet, erkek, anahtar sesi	-	-	+	+
		Sonuç	-	-	+	-

Dersin Adı: Müzik

Ünitenin Adı: Sesleri Tanıyalım

Konunun Adı: Ses Kaynakları

Süre: 40 dakika

Yöntem ve Teknikler: Açık anlatım

Öğretim Materyalleri: Teyp, efekt kasetleri

1. Öğretimde kullanılacak materyaller:

Birinci davranışın öğretiminde kullanılacak araç setleri

Birinci araç seti: Köpek, kadın sesi

İkinci araç seti: Davul, inek ve erkek sesi

Üçüncü araç seti: Çocuk, yıldırım, kedi ve elektrik süpürgesi sesi

Dördüncü araç seti: Bebek, horoz, kaşık ve keman sesi

İkinci davranışın öğretiminde kullanılacak araç setleri

Birinci araç seti: Tren ve at sesi

İkinci araç seti: Erkek, uçak ve kedi sesi

Üçüncü araç seti: Kuş, bebek, saat ve vapur sesi

Dördüncü araç seti: Yağmur, eşek, helikopter ve kadın sesi

Üçüncü davranışın öğretimde kullanılacak araç setleri

Birinci araç seti: İnek, uçak sesi

İkinci araç seti: Çocuk, tren ve saz sesi

Üçüncü araç seti: Kamyon, ördek, bebek ve dalga sesi

Dördüncü araç seti: Tavuk, erkek, anahtarlık ve motosiklet sesi

2. Değerlendirmede kullanılacak materyaller:

Birinci davranışın değerlendirmesinde kullanılacak araç setleri

Birinci araç seti: İnek ve çocuk sesi

İkinci araç seti: Yıldırım, kadın ve kedi sesi

Üçüncü araç seti: Bebek, kamyon, horoz ve zil sesi

Dördüncü araç seti: Davul, erkek, köpek ve kaşık sesi

İkinci davranışın değerlendirmesinde kullanılacak araç setleri

Birinci araç seti: Yağmur, eşek sesi

İkinci araç seti: Saat, bebek ve kuş sesi

Üçüncü araç seti: Uçak, kedi, kadın ve kapı sesi

Dördüncü araç seti: Çocuk, rüzgar, at ve tren sesi

Üçüncü davranışın değerlendirmesinde kullanılacak araç setleri

Birinci araç seti: Tavuk ve motosiklet sesi

İkinci araç seti: Kamyon, ördek ve erkek sesi

Üçüncü araç seti: Dalga, bebek, tren ve saz sesi

Dördüncü araç seti: Çocuk, rüzgâr, at ve tren sesi

Amaç: Sesleri ayırt eder.

Davranışlar:

1. Dinletilen sesler içinden insan sesini seçer.
2. Dinletilen sesler içinden hayvan sesini seçer.
3. Dinletilen sesler içinden taşıt sesini seçer.

Performans kayıt tablosu dikkate alınarak davranışlar ad belirtilerek yeniden yazılır.

1. Özlem, Emre; dinletilen sesler içinden insan sesini seçer.
2. Ebru, Özlem, Emre; dinletilen sesler içinden hayvan sesini seçer.
3. Ebru, Özlem, Emre; dinletilen sesler içinden taşıt sesini seçer.

ÖĞRENME VE ÖĞRETME ETKİNLİKLERİ:

Öğretmen, ders öncesinde öğretimde kullanacağı araçları hazırlar ve öğrencilere “Sizlerle geçen dersimizde sesleri tanımiştık. Bu dersimizde ise yine teypten bazı sesler dinleteceğim. Bu sesler içinden insan, hayvan ve taşıt seslerini bulmanızı isteyeceğim.” diyerek derse giriş yapar. Sonra öğretmen birinci araç setini hazırlar ve “Şimdi teypten bazı sesler dinleyeceğiz. Bu sesler içinden insan sesi duyduğumda ellerimi birbirine vuracağım. Beni dikkatlice izleyin.” der. Teypten önce kadın sesi dinletir ve öğrencilere “Bu bir insan sesi” der ve ellerini birbirine vurur. Daha sonra köpek sesini dinletir ve “Bu bir hayvan sesi” der ve ellerini birbirine vurmaz. Sonra öğretmen performansı “+” olan Suna’yı yanına çağırır ve ona “Şimdi sana bazı sesler dinleteceğim. Bu sesler arasından insan sesi duyduğunda ellerini birbirine vur.” der. Öğretmen teypten önce köpek, daha sonra kadın sesini dinletir. Suna’nın doğru tepkisini pekiştirir. Sonra öğretmen Ebru’yu yanına çağırır ve ona “Şimdi sana bazı sesler dinleteceğim. Bu sesler arasından insan sesi duyduğunda ellerini birbirine vur.” der. Öğretmen teypten önce kadın, daha sonra köpek sesini dinletir. Ebru’nun doğru tepkisini pekiştirir. Sonra öğretmen sırayla Özlem ve Emre’yle de aynı çalışmayı yapar. Öğrencilerin doğru tepkilerini pekiştirir. Eğer yanlış tepki veren öğrenci olursa öğretmen tekrar sunu yapar.

Öğretmen sonra ikinci araç setiyle öğretime başlar. Teypten belli aralıklarla önce davul sesi, sonra erkek sesi, son olarak da inek sesini dinletir. Öğrencilere “Beni dikkatlice izleyin. Ben insan sesi duyduğumda ellerimi birbirine vuracağım.” der. Teypten davul sesini dinletir. Ellerini birbirine vurmaz. “Bu çalgı sesi.” der. Sonra erkek sesi dinletir. “Bu insan sesi.” der ve ellerini birbirine vurur. Sonra inek sesini dinletir. “Bu hayvan sesi.” der ve ellerini birbirine vurmaz. Öğretmen, önce performansı “+” olan Suna ile çalışır. Suna’ya davul sesi, inek sesi, erkek sesi dinletir. Doğru tepkisini pekiştirir. Sonra sırasıyla Ebru, Özlem ve Emre ile aynı çalışmayı yapar. Doğru tepkileri pekiştirir. Yanlış tepki veren öğrenci olduğunda tekrar sunu yapar. Öğretmen sırasıyla ikinci, üçüncü ve dördüncü araç setleriyle de tüm öğrencilerle aynı çalışmayı yapar. Öğrencilerin doğru tepkilerini pekiştirir.

Daha sonra öğretmen ikinci davranışın öğretiminde kullanacağı birinci araç setini hazırlar ve “Evet, şimdi teypten yine bazı sesler dinleyeceğiz. Bu sesler içinden hayvan sesi duyduğumda ellerimi birbirine vuracağım. Beni dikkatlice izleyin.” der. Teypten önce tren sesini dinletir ve öğrencilere “Bu, taşıt sesi.” der ve ellerini birbirine vurmaz. Daha sonra at sesini dinletir. “Bu, hayvan sesi.” der ve ellerini birbirine vurur. Sonra öğretmen performansı “+” olan Suna ve Emre ile teker teker aynı çalışmayı yapar. Doğru tepkilerini pekiştirir. Daha sonra Ebru ve Özlem’le de aynı çalışmayı yapar. Doğru tepkileri pekiştirir. Yanlış tepki verdiklerinde sunuyu tekrarlar. Öğretmen sırasıyla ikinci, üçüncü ve dördüncü araç setleriyle de tüm öğrencilerle aynı çalışmayı yapar. Öğrencilerin doğru tepkilerini pekiştirir.

Öğretmen daha sonra üçüncü davranışın öğretiminde kullanacağı birinci araç setini hazırlar ve öğrencilere “Evet, şimdi size bazı sesler dinleteceğim. Bu sesler içinden taşıt sesi duyduğumda ellerimi birbirine vuracağım. Beni dikkatlice izleyin.” der. Teypten önce inek sesi dinletir. Öğrencilere “Bu, hayvan sesi.” der ve ellerini birbirine vurmaz. Daha sonra uçak sesini dinletir. “Bu, taşıt sesi.” der ve ellerini birbirine vurur. Öğretmen, performansı “+” olan Suna ile çalışmasını yapar. Doğru tepkilerini pekiştirir. Daha sonra Ebru, Özlem ve Emre ile teker teker aynı çalışmayı yapar. Doğru tepkilerini pekiştirir. Yanlış tepki verdiklerinde tekrar sunu yapar. Öğretmen ikinci, üçüncü ve dördüncü araç setleriyle aynı çalışmayı tekrarlar. Öğrencilerden doğru tepkiler aldıktan ve öğretim araç setlerini kaldırdıktan sonra değerlendirmeye geçer.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME:

Örnek Ölçme Soruları

1. Verilen sesleri dinle. İnsan sesini duyduğunda ellerini birbirine vur.

- a. İnek, çocuk sesi
- b. Yıldırım, kadın, kedi sesi
- c. Bebek, kamyon, horoz, zil sesi
- ç. Davul, erkek, köpek, kaşık sesi

2. Verilen sesleri dinle. Hayvan sesini duyduğunda ellerini birbirine vur.

- a. İnek, çocuk sesi
- b. Yağmur, eşek sesi
- c. Saat, bebek, kuş sesi
- ç. Çocuk, rüzgâr, at, tren sesi

3. Verilen sesleri dinle. Taşıt sesini duyduğunda ellerini birbirine vur.

- a. Tavuk, motosiklet sesi
- b. Kamyon, ördek, erkek sesi
- c. Dalga, bebek, tren, saz sesi
- ç. Aslan, uçak, saat, rüzgâr sesi

Değerlendirme

Öğretmen değerlendirme için dört farklı araç seti hazırlayarak, soruları Ebru, Özlem, Suna ve Emre'ye sorar. Öğrencilerin doğru tepkilerini pekiştirir. Öğrenci yanlış tepki verdiğinde aynı araç setiyle tekrar sunum yapar. Doğru tepki alındıktan sonra diğer araç setiyle değerlendirmeye devam eder. Öğrenci dört araç setiyle, sorulara üst üste üç kez doğru tepki verdiğinde öğretimi tamamlar. Öğretmen değerlendirme sonuçlarına göre öğrencilerin başarıları hakkında sonuca ulaşır.

Ceren ÇAKIR DOĞAN

**Türkiye’deki İlköğretim Düzeyindeki
Eğitilebilir Zihinsel Engelliler İçin Müzik
Eğitiminin Durumu ve Öğretim Programı
Model Önerisi**

ANKARA-2011